

**ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ & ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΠΙΟΥ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ**

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Αναπλάσεις μικρής κλίμακας αδόμητων τμημάτων του αστικού ιστού του Δήμου Αχαρνών
με στόχο τη δημιουργία πάρκων τσέπης

Μαριάμ Φ. Θεμελή

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:

Παπαφωτίου Μαρία, Καθηγήτρια ΓΠΑ

**ΑΘΗΝΑ
2024**

**ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ & ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΠΙΟΥ**

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Αναπλάσεις μικρής κλίμακας αδόμητων τμημάτων του αστικού ιστού του Δήμου Αχαρνών
με στόχο τη δημιουργία πάρκων τσέπης

“Small-scale regeneration of unstructured areas in the urban region of Acharnes
with the aim of creating pocket parks”

Μαριάμ Φ. Θεμελή

Εξεταστική επιτροπή:

Παπαφωτίου Μαρία, Καθηγήτρια ΓΠΑ (Επιβλέπουσα)

Παρασκευοπούλου Αγγελική, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΓΠΑ

Γκόλτσιου Αικατερίνη, Επίκουρη Καθηγήτρια ΓΠΑ

Αναπλάσεις μικρής κλίμακας αδόμητων τμημάτων του αστικού ιστού του Δήμου Αχαρνών με στόχο τη δημιουργία πάρκων τσέπης

ΠΜΣ Αρχιτεκτονικής Τοπίου

Τμήμα Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής

Εργαστήριο Ανθοκομίας & Αρχιτεκτονικής Τοπίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με τη παρούσα μεταπτυχιακή μελέτη αρχιτεκτονικής τοπίου γίνεται μια προσπάθεια να δοθεί μια σχεδιαστική πρόταση ανάπλασης ορισμένων αδόμητων χώρων μέσα στον αστικό ιστό του Δήμου Αχαρνών με σκοπό να αυξηθούν οι χώροι πρασίνου και να δοθούν στους κατοίκους πράσινες οάσεις μικρής κλίμακας ώστε να ενισχυθεί η αισθητική αξία της περιοχής και να αυξηθεί η ανάπτυξη του Δήμου.

Έπειτα από διερεύνηση του πως έχει διαμορφωθεί το αστικό πράσινο μέσα στο πέρασμα του χρόνου και αναλύοντας τη σημασία και τη σπουδαιότητα του ρόλου του τόσο στο περιβάλλον όσο και στον άνθρωπο και τη κοινωνία, οδηγούμαστε στο γιατί και στο πως έχουν δημιουργηθεί οι σημερινές τάσης σχεδιασμού ώστε να εξυπηρετούν την αύξηση του πρασίνου μέσα στη πόλη.

Κατά αυτό το τρόπο δημιουργείται μια σχεδιαστική πρόταση επηρεασμένη από το μοντέλο σχεδιασμού μικρής κλίμακας, τα λεγόμενα Pocket Parks, με σκοπό να καλύψει τις ανάγκες της περιοχής που προέκυψαν από την ανάλυση των στοιχείων που αντλήθηκαν για το Δήμο των Αχαρνών.

Επιστημονική περιοχή: Αρχιτεκτονική Τοπίου

Λέξεις κλειδιά: Αστικό Πράσινο, Πάρκα Τσέπης, Σχεδιασμός, Ανάπλαση, Διαμόρφωση

Small-scale regeneration of unstructured areas in the urban region of Acharnes with the aim of creating pocket parks

MSc landscape Architecture

Department of Crop Science

Laboratory of Floriculture & landscape Architecture

ABSTRACT

The current master of landscape architecture aims to provide a design proposal for the regeneration of certain undeveloped spaces within the urban fabric of the municipality of Acharnes. The goal is to increase green spaces and provide small-scale green oases for residents, enhancing the aesthetic value of the area and promoting the municipality's development.

Through an exploration of how urban greenery has evolved over time and an analysis of its significance and importance to the environment, humans, and society, we delve into the reasons and methods behind the current design trends that serve the increase of greenery within the city.

By following this approach, a design proposal is created, influenced by the concept of small-scale design known as Pocket Parks, with the aim of addressing the needs of the area as identified through the analysis of data obtained for the Municipality of Acharnes.

Scientific area: Landscape Architecture

Keywords: Urban green, Pocket Parks, Design, Regeneration, Configuration

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μου, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την επιβλέπουσα καθηγήτρια κα Παπαφωτίου Μαρία, Καθηγήτρια ΓΠΑ, για την καθοδήγηση, την υποστήριξη και την κατανόησή της στην προσπάθειά μου, κατά τη διάρκεια εκπόνησης και συγγραφής της εργασίας.

Στη συνέχεια θα ήθελα να ευχαριστήσω τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια κα Αγγελική Παρασκευοπούλου και Επίκουρη Καθηγήτρια κα Αικατερίνη Γκόλσιου για τον χρόνο που διέθεσαν, καθώς επίσης και όλο το διδακτικό προσωπικό για τη γνώση που μου προσέφεραν κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Τέλος, ένα ευχαριστώ στους συμφοιτητές και φίλους για όλη τη στήριξη, βοήθεια και αλληλεγγύη που παρείχαμε ο ένας στον άλλον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
1. Θεωρητική Προσέγγιση.....	8
1.1 Ορισμός αστικού πρασίνου.....	9
1.2 Ιστορική εξέλιξη του αστικού πρασίνου.....	9
1.2.1 Αρχαία Ελλάδα.....	11
1.2.2 Ρωμαϊκή εποχή.....	12
1.2.3 Μεσαίωνας.....	12
1.2.4 Αναγέννηση.....	12
1.2.5 Μπαρόκ.....	13
1.2.6 Βιομηχανική επανάσταση.....	13
1.2.7 19ος και 20ος αιώνας.....	14
1.2.8 Πρόσφατά μοντέλα σχεδιασμού.....	16
1.2.9 Μοντέλο σχεδιασμού 21ου αιώνα.....	17
1.2.10 Ανθεκτικότητα των πόλεων.....	18
1.3 Ρόλος και σημασία του αστικού πρασίνου.....	19
1.4 Σημερινή κατάσταση του αστικού πρασίνου στην Ελλάδα.....	22
1.5 "Pocket Parks".....	23
1.5.1 Διεθνή και Ελληνικά παραδείγματα "Pocket Parks".....	24
2. Ανάλυση Δήμου Αχαρνών και Περιοχών Διαμόρφωσης.....	34
2.1 Ανάλυση Δήμου Αχαρνών.....	35
2.1.1 Αχαρνές.....	35

2.1.2	Ιστορική αναδρομή	36
2.1.3	Ο Σημερινός Δήμος	43
2.1.4	Πληθυσμιακά και δημογραφικά στοιχεία.....	44
2.1.5	Ζώνες επιρροής.....	45
2.1.6	Κλιματολογικά στοιχεία	46
2.2	Ανάλυση περιοχών διαμόρφωσης	51
2.2.1	Σημεία ανάπλασης.....	51
2.2.2	Οδικό δίκτυο κυκλοφορίας	52
2.2.3	Χρήσεις γης	53
2.2.4	Χαρακτήρας περιοχών	54
2.2.5	Αίσθηση και υφιστάμενη κατάσταση περιοχών μελέτης	56
2.2.6	Χώροι πρασίνου	57
2.2.7	Υφιστάμενη κατάσταση σημείων ανάπλασης	59
2.2.8	Υφιστάμενη φύτευση.....	65
2.2.9	SWOT.....	66
3.	Σχεδιαστική Πρόταση.....	67
3.1	Στόχοι ανάπλασης	68
3.2	Κεντρική ιδέα σχεδιασμού	68
3.3	Δίκτυο πρασίνου.....	69
3.4	Masterplans.....	70
3.5	Τομές.....	76
3.6	Υλικά και αστικός εξοπλισμός.....	79
3.7	Φυτικό υλικό.....	81

3.7.1	Επιλογή φυτικού υλικού	81
3.7.2	Φυτοτεχνικό σχέδιο	83
	Βιβλιογραφία	84
	Ιστοσελίδες	86

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα διατριβή έχει ως σκοπό να αναλύσει τη σημασία και τον ρόλο που διαδραματίζει το αστικό πράσινο στον άνθρωπο και τις κοινωνίες. Ειδικότερα, η μελέτη προσπαθεί να διερευνήσει πώς το αστικό πράσινο επηρεάζει την ποιότητα της ζωής, την ψυχολογική ευεξία και την οικονομική ανάπτυξη, καθώς και τον αντίκτυπό του στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα των αστικών περιοχών.

Στόχος της παρούσας σχεδιαστικής πρότασης είναι μέσω μικρής κλίμακας διαμορφωμένων χώρων (Pocket Parks) που θα σέβονται τη βιοποικιλότητα της περιοχής, την υφιστάμενη κατάσταση και τις ανάγκες των πολιτών για ενασχόληση και επαφή με το πράσινο, να επιτευχθεί η ανάδειξη, διατήρηση και ενίσχυση των υπάρχων δραστηριοτήτων, η αύξηση της βιοποικιλότητας αλλά και η δημιουργία νέων χρήσεων των διαμορφωμένων χώρων ώστε να δραστηριοποιούνται όλες οι ηλικιακές ομάδες σε αυτούς.

Αρχικά στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια θεωρητική προσέγγιση για τον ρόλο και τη σημασία του αστικού πρασίνου τόσο στο περιβάλλον όσο και στον άνθρωπο και τη κοινωνία και αναλύεται με ποιο τρόπο εμφανιζόταν και άλλαζε η μορφή και η χρήση του ανάλογα με την εποχή και τα πολεοδομικά μοντέλα που επικρατούσαν στο πέρασμα του χρόνου. Επίσης περιγράφεται ο τρόπος και οι αίτιες που έχει σήμερα το αστικό πράσινο τη βαρύτητα που έχει και πως το μοντέλο των ανθεκτικών πόλεων είναι η απάντηση στα σημερινά προβλήματα των κοινωνιών. Τέλος, περιγράφεται η μέθοδος σχεδιασμού μικρής κλίμακας τα λεγόμενα Pocket Parks, που εφαρμόζονται τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερο παγκοσμίως σε περιοχές που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα έλλειψης μεγάλων χώρων πρασίνου, ώστε να μειώσουν το πρόβλημα και να συμβάλουν στην αύξηση της βιωσιμότητας.

Για την επίτευξη της σχεδιαστικής πρότασης στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφονται τα στοιχεία που προέκυψαν από τη πραγματοποίηση της καταγραφής της υφιστάμενης κατάστασης, φύτευσης και γενικότερης καταγραφής των χρήσεων γης και των δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα στην περιοχή.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η σχεδιαστική πρόταση που δημιουργήθηκε επηρεασμένη από το μοντέλο σχεδιασμού των πάρκων τσέπης, με σκοπό να καλύψει τις ανάγκες της περιοχής που προέκυψαν από την ανάλυση των στοιχείων που αντλήθηκαν από τον δήμο των Αχαρνών.

1. Θεωρητική Προσέγγιση

1.1 Ορισμός αστικού πρασίνου

Τα τελευταία χρόνια οι όροι αστικό πράσινο και χώρος πρασίνου έχουν γίνει αναπόσπαστο κομμάτι των αναπτυσσόμενων πόλεων, καθώς η δημιουργία και διατήρηση του αστικού πρασίνου αποτελεί σημαντική πρόκληση για τις αστικές περιοχές, που ολοένα αναπτύσσονται για να καλύψουν τις υψηλές ανάγκες κατασκευής νέων κτηρίων. Παράλληλα γίνεται λόγος για τη σπουδαιότητα της ύπαρξης του αστικού πρασίνου καθώς έχει αναγνωριστεί ως σημαντικό τόσο από περιβαλλοντικής άποψης όσο και σε κοινωνικό, ψυχολογικό και αισθητικό επίπεδο (Μητούλα, 2006).

Οι χώροι πρασίνου και ιδικά μέσα στον πυκνό αστικό ιστό, παρέχουν πολλά οφέλη στο δείκτη της βιωσιμότητας, όπως την βελτίωση της ποιότητας του αέρα, την προστασία της βιοποικιλότητας, τη μείωση της θερμοκρασίας της πόλης, την παροχή χώρων αναψυχής και άσκησης, καθώς και την προώθηση της ψυχολογικής ευεξίας των κατοίκων.

Ωστόσο, δεν υπάρχει ένας ενιαίος ορισμός για τους χώρους πρασίνου που είναι ευρέως αποδεκτός και κοινά χρησιμοποιούμενος. Η έννοια του αστικού πρασίνου μπορεί να διαφέρει από χώρα σε χώρα και από εποχή σε εποχή, ανάλογα με τις διάφορες αντιλήψεις και προτεραιότητες για το σκοπό και τη χρήση τους.

Παρόλα αυτά, η έννοια του αστικού πρασίνου αναφέρεται σε χώρους εντός της αστικής περιοχής που είτε σχεδιάστηκαν είτε διατηρούνται με σκοπό να παρέχουν πράσινο περιβάλλον και φυσική βλάστηση, αντί να χρησιμοποιηθούν για κτήρια ή άλλες υποδομές. Συνήθως περιλαμβάνει τα πάρκα, τους κήπους μικρής ή μεγάλης κλίμακας, τις μη δομημένες πρασιές και τους μη διαμορφωμένους χώρους στους οποίους υπάρχει χλωρίδα ή πανίδα. Ωστόσο, αυτός ο ορισμός μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τις χώρες και τις περιφέρειες (Μητούλα, 2006).

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με το Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό, (ΓΟΚ, 1985), οι "κοινόχρηστοι χώροι" αναφέρονται σε δρόμους, πλατείες, άλση και γενικά σε ελεύθερους χώρους που προορίζονται για κοινή χρήση και καθορίζονται από το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο του οικισμού ή έχουν τεθεί σε κοινή χρήση με οποιοδήποτε άλλο νόμιμο τρόπο. Αυτός ο ορισμός εστιάζει κυρίως στους χώρους που περιλαμβάνονται στο ρυμοτομικό σχέδιο των οικισμών και έχουν δημιουργηθεί για την κοινή χρήση των κατοίκων.

1.2 Ιστορική εξέλιξη του αστικού πρασίνου

Οι αστικές ζώνες και το φυσικό περιβάλλον είναι δύο έννοιες που παρουσιάζονται σαν αντίθετες, όμως η αναγκαιότητα να συνυπάρχουν στον ίδιο χώρο έχει γίνει πλήρως αντιληπτή. Στο πέρασμα του χρόνου, η φύση έχει αρχίσει να χάνει την πρωταρχική

της θέσης κοντά στον άνθρωπο, καθώς οι ανθρώπινες παρεμβάσεις σε αυτήν έχουν γίνει όλο και πιο έντονες και καταστροφικές. Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή, θα διαπιστώσουμε ότι η σημασία του αστικού πρασίνου έχει αλλάξει ανά τους αιώνες. Άλλοτε έχει θεωρηθεί σημαντικό για τον σχεδιασμό των πόλεων, ενώ άλλες φορές απουσιάζει εντελώς.

Οι πρώτοι οικισμοί εμφανίστηκαν, μεταξύ της τρίτης και δεύτερης χιλιετίας, ως τόποι συγκέντρωσης και εγκατάστασης ανθρώπων και αναπτύχθηκαν κυρίως ως προς την γεωργία, την κτηνοτροφία και την κεραμική. Η εμφάνιση τους έγινε στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, στη Μεσοποταμία και στην Άπω Ανατολή, με την μόνιμη εγκατάσταση πληθυσμού στις ποταμοκοιλιάδες του Ινδού, του Τίγρη και του Ευφράτη, του Κίτρινου Ποταμού και του Νείλου. Περιοχές όπου το νερό επαρκούσε για την ανάπτυξη της ζωής και της καλλιέργειας.

Οι πόλεις είχαν συγκεκριμένο προσανατολισμό και σχήμα. Ο προσανατολισμός γινόταν σύμφωνα με τα τέσσερα σημεία του οριζοντα ή σύμφωνα με τη θέση κάποιου αστεριού. Ως προς το σχήμα δύο ήταν οι συνηθέστεροι τρόποι δόμησης, ο ένας ήταν με τους κάθετα τεμνόμενους άξονες και τον απόλυτο προσανατολισμό και το περίκεντρο, με τους ακτινωτούς ή και ομόκεντρους άξονες. Με την εξέλιξη τόσο των ανθρώπων και των αναγκών, όσο και των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο πέρασμα του χρόνου οι οικισμοί πολλαπλασιάζονταν και το μέγεθος τους μεγάλωνε, κατά αυτό το τρόπο εκφράζεται μία νέα αναπροσαρμογή όσον αφορά τη σχέση μεταξύ ανθρώπινης κοινωνίας και ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος. Αυτή η εξέλιξη αποτέλεσε και την αφετηρία για το διαχωρισμό της πόλης από την ύπαιθρο (Ανανιάδου - Τζημοπούλου, 1997).

Στην προσπάθεια να βρούμε τις καταβολές του πρασίνου στην παγκόσμια ιστορία, διαπιστώνουμε ότι, οι Ασσύριοι πρώτοι διαμόρφωσαν πάρκα για κυνήγι και διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις. Παρόλα αυτά, η Βαβυλώνα (3.000 π.χ.) θεωρείται η γενέτειρα των κήπων-πάρκων και του αστικού κατασκευασμένου τοπίου (Ανανιάδου - Τζημοπούλου, 1997), καθώς οι Βαβυλώνιοι προχώρησαν στην πραγματοποίηση μιας εκτροπής του Ευφράτη προκειμένου να διαμορφώσουν χώρους με συγκεκριμένες χρήσεις.

Αρχικά οι κήποι ήταν προνόμιο της άρχουσας τάξης και δεν προορίζονταν για δημόσια χρήση, αυτό συνέβαινε στην Αρχαία Αίγυπτο (3.500 π.Χ. –500 π.Χ.) και στην Περσία (500 π.Χ.) ενώ αυτοκρατορικά πάρκα συναντάμε επίσης στην Κίνα (200 π.Χ.) και στην Ιαπωνία. Η κοιλάδα του Νείλου, από το (3.500 π.Χ. - 500 π.Χ.), ήταν ένα γραμμικό τοπίο με πράσινες αρδευόμενες λωρίδες κατά μήκος του ποταμού. Αυτή η περιοχή αποτελούσε κέντρο πολιτισμού εξαιτίας της ευμάρειας και των έφορων εδαφών. Τμήματα της κοιλάδας κατείχαν περιφραγμένους και εντατικά καλλιεργημένους κήπους από την ανώτερη κοινωνική τάξη, ενώ στην ανατολική πλευρά υπήρχαν εντυπωσιακοί πέτρινοι ναοί και στη δυτική πλευρά τάφοι.

Στη Βαγδάτη του 762 π.Χ. οι κήποι αποτελούν εξιδανικευμένες πράσινες οάσεις που διέθεταν σύστημα άρδευσης. Στον παραδοσιακό περσικό κήπο στηρίζεται η έμπνευση ολόκληρου του σχεδίου της πόλης Ισπαχάν, πρωτεύουσας των Σαραφιδών από το 1598, όπου

θεωρείται ότι πρωτοεμφανίζεται η αίσθηση του «αστικού πράσινου τοπίου» (Ανανιάδου - Τζημοπούλου, 1997). Η λέξη bagh, στα περσικά κήπος, από το 10ο αιώνα χρησιμοποιήθηκε για να δηλώσει ένα ζεύγος εννοιών, ανάκτορο ή περίπτερο και κήπο.

1.2.1 Αρχαία Ελλάδα

Στην αρχαία Ελλάδα και ειδικότερα η πόλη των Αθηνών συνδέθηκε με ένα από τα διαρκέστερα κληροδοτήματα της αρχιτεκτονικής τοπίου που σχετίζεται με την κατανόηση και έκφραση του πνεύματος (Ανανιάδου - Τζημοπούλου, 1997). Στο μινωικό πολιτισμό (2.000 π.Χ.) υπήρχαν ανάκτορα που δεν είχαν οχυρωματικό σχεδιασμό, πιθανότατα λόγω της φυσικής προστασίας από τη θάλασσα, με αποτέλεσμα τα ανάκτορα αυτά να ενσωματώνονται στο τοπίο. Στον μυκηναϊκό πολιτισμό (1.400 π.Χ.) και στην ύστερη εποχή της αρχαίας Ελλάδας, το πράσινο εμφανιζόταν με διάφορες μορφές. Βρίσκονταν είτε σε αυλές που ήταν κλειστές και περιείχαν καρποφόρα δένδρα, είτε εμφανίζονταν σε δημόσιους ή ημιδημόσιους χώρους, όπως ιερά άλση, πηγές και ακαδημίες διδασκαλίας. Η αρχαία Ελλάδα συνέβαλε σημαντικά στην αρχιτεκτονική του τοπίου, συνδυάζοντας μυστικισμό και ορθολογισμό.

Γύρω από τη πόλη των Αθηνών, δημιουργήθηκαν απλοί κήποι, οι οποίοι ήταν οι πρώτοι του είδους τους στην Ευρώπη. Αυτοί οι κήποι ήταν γνωστοί ως οι κήποι των Μουσών, του Επίκουρου, του Λακίου, του Κολωνού, του Λυκείου και της Ακαδημίας (Ανανιάδου - Τζημοπούλου, 1997).

Ο Θεόφραστος ήταν ο δημιουργός του κήπου των Μουσών, που βρισκόταν δίπλα στο Λύκειο, στη σημερινή πλατεία Συντάγματος. Ο κήπος της Ακαδημίας, που δημιουργήθηκε από τον Κίμωνα, είχε ένα εντυπωσιακό τείχος που λεγόταν "Ιππάρχου τειχίον" και είχε σκιασμένα μονοπάτια και δέντρα όπως πλατάνια, λεύκες και φτελιές. Ο Πλάτωνας αναγνώρισε την αξία ενός οργανωμένου τοπίου για τη μάθηση και έδωσε τα πρώτα μαθήματά του εκεί το 387 π.Χ..

Τα τρία γνωστά άλση-πάρκα έξω από τα τείχη της Αθήνας ήταν της Ακαδημίας, του Λυκείου και του Κυνοσάργους. Το πάρκο του Λυκείου, αρχικά ιερό, περιλάμβανε ένα δημόσιο γυμναστήριο μήκους 352 μέτρων. Εκεί δίδασκαν ο Σωκράτης τον 5ο αιώνα και αργότερα ο Αριστοτέλης και οι διάδοχοί του, όπως ο Θεόφραστος και ο Στράτων, γνωστοί ως περιπατητικοί φιλόσοφοι λόγω του τρόπου διδασκαλίας τους εκεί.

Όλη αυτή η περιοχή ποτιζόταν από το υδραγωγείο του Πεισίστρατου και αργότερα του Ανδριανού. Η ζώνη κατά μήκος του Ιλισσού ήταν γνωστή ως "κήποι" και αποτελούσε ένα πράσινο τοπίο. Αυτή η παράδοση διατηρήθηκε κατά την ελληνιστική περίοδο, δηλαδή στον 2ο και 1ο αιώνα π.Χ..

1.2.2 Ρωμαϊκή εποχή

Κατά τη Ρωμαϊκή εποχή, τα αστικά πάρκα και οι κήποι ήταν συνήθως μικρού μεγέθους σε σχέση με τον αριθμό των κατοίκων και το μέγεθος των πόλεων. Ωστόσο, υπήρχαν ορισμένοι διακοσμητικοί κήποι στην καρδιά της Ρώμης που αποτελούσαν εξαίρεση. Ένας από αυτούς ήταν οι κήποι του Πομπήιου στο Πεδίο του Άρεως, καθώς και οι κήποι που βρίσκονταν κοντά στο μαυσωλείο του Αυγούστου. Παρόλα αυτά, η πρωτεύουσα περιβαλλόταν από πάρκα ιδιωτικών επαύλεων που δημιουργούσαν μια πλούσια πράσινη ζώνη.

Όσον αφορά το Βυζάντιο μόνο οι ευνοημένες τάξεις είχαν κατοικίες μεγάλου μεγέθους, οι οποίες συνήθως περιβάλλονταν από εσωτερικούς και κλειστούς κήπους. Αυτοί οι κήποι ήταν εσωστρεφείς, δηλαδή περιοριζόντουσαν στο εσωτερικό των κατοικιών και δεν ήταν προσβάσιμοι από το κοινό. Ήταν σχεδιασμένοι να παρέχουν έναν ιδιωτικό χώρο ανάπαυσης και ψυχαγωγίας για τους κατοίκους των επαύλεων (Ανανιάδου - Τζημοπούλου, 1997).

1.2.3 Μεσαίωνας

Στο Μεσαίωνα οι πόλεις ήταν έντονα πυκνοκατοικημένες και κυκλωμένες από τείχη, το αστικό τοπίο διέθετε λίγο πράσινο, κυρίως στους μοναστηριακούς κήπους, όπου υπήρχαν λαχανικά, οπωροφόρα και φαρμακευτικά φυτά, γύρω από την πόλη και στις αυλές των κάστρων, όπου και σε αυτές τις περιπτώσεις το πράσινο είχε αυστηρά χρηστικό χαρακτήρα. Η βασική πηγή εσόδων βασιζόταν στη γεωργία και κατά συνέπεια εκτός της πόλης υπήρχαν κήποι και αγροί για να εξυπηρετούν τις ανάγκες των κατοίκων. Οι δρόμοι ήταν ιδιαίτερα στενοί, οι πλατείες βρίσκονταν στη συνάντηση μεγάλων αξόνων κυκλοφορίας και τα δέντρα σπάνια υπήρχαν σε πλατείες και δρόμους και αν υπήρχαν εμφανίζονταν ως μεμονωμένα στοιχεία. Μόνο στο τέλος της εποχής του Μεσαίωνα, οι κήποι των κάστρων διέθεταν άνθη, λίμνες, παρτέρια και χρησιμοποιούνταν ως χώροι ψυχαγωγίας (Ανανιάδου - Τζημοπούλου, 1997).

1.2.4 Αναγέννηση

Κατά την εποχή της Αναγέννησης οι πόλεις ακολουθούν το ακτινωτό σχήμα, στο οποίο το βλέμμα κεντρίζεται από κάποιο κεντρικό σημείο, αλλά και το σχέδιο των ομόκεντρων κύκλων, μέσω των σχεδιαστικών μεθόδων και αντιλήψεων των γεωμετρών και των αρχιτεκτόνων. Οι αναγεννησιακές πόλεις σχεδιάζονται και οικοδομούνται με βάση τους κανόνες της προοπτικής.

Μέχρι τον 17^ο αιώνα οι πόλεις διατήρησαν την πυκνή τους δομή και είχαν περιορισμένο δημόσιο χώρο και κλειστούς ιδιωτικούς κήπους. Με ελάχιστη εξαίρεση το Place Royal στο Παρίσι το 1612, που ήταν ένας χώρος περιπάτου για τους κατοίκους της περιοχής. Στη Γαλλία, από τις αρχές του 16^ο αιώνα, οι κήποι άρχισαν να πλαισιώνουν τις μεγάλες επαύλεις. Ωστόσο, τον 17^ο αιώνα, δημιουργήθηκαν χώροι που ήταν προορισμένοι και ανοιχτοί για το κοινό. Οι πρώτοι αυτοί κοινόχρηστοι χώροι ήταν κυρίως αλές περιπάτου και δημόσιοι κήποι. Τα βασιλικά και πριγκιπικά πάρκα άνοιξαν για τους πολίτες μόνο ορισμένες ημέρες και υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Επίσης, τον ίδιο αιώνα, εμφανίστηκε η αναγνώριση της σημασίας των πάρκων και των κήπων, με αυστηρά σχεδιασμένες διατάξεις. Η τάξη κυριαρχούσε στη διαμόρφωση των πόλεων, συμπεριλαμβανομένων των δένδρων που φυτεύονταν στους δρόμους, των κόμβων που πολλαπλασιάζονταν στις εισόδους των πόλεων, κ.λπ. (Ανανιάδου - Τζημοπούλου, 1997).

1.2.5 Μπαρόκ

Κατά την εποχή του Μπαρόκ, το κεντρικό μέρος της πόλης ήταν το βασιλικό ανάκτορο. Για να εξυπηρετηθεί το ανάκτορο, χρειάστηκε να κατασκευαστούν ευθείες οδικές αρτηρίες, έτσι ώστε να είναι εύκολη η μετακίνηση με άμαξες και κάρα. Παράλληλα, η πόλη αρχίζει να αναπτύσσει πάρκα και υπαίθριους χώρους πρασίνου. Αρχικά, αυτοί οι χώροι κατασκευάστηκαν για την ψυχαγωγία των βασιλικών οικογενειών, αλλά σταδιακά άνοιξαν σε όλους τους κατοίκους. Έτσι, οι πολίτες μπορούσαν να απολαμβάνουν έναν υγιεινό και ευχάριστο χώρο πρασίνου εντός της πόλης, καθώς οι βασιλικές οικογένειες έχασαν σταδιακά την εξουσία τους.

1.2.6 Βιομηχανική επανάσταση

Κατά τη βιομηχανική επανάσταση όπου ο περισσότερος πληθυσμός εγκαθίστανται μόνιμα στις πόλεις και ενώ η μορφή των πόλεων και των αναγκών του πληθυσμού αλλάζει, οι υποδομές δεν μπορούν να καλύψουν αυτές τις αλλαγές. Στο Παρίσι, με βάση τα προβλήματα που προκύπταν, ο Haussman πραγματοποίησε μεγάλα πολεοδομικά έργα, αναδιαμόρφωσε τα δάση γύρω από την πόλη σε ένα ρομαντικό σύστημα πάρκων, δημιούργησε μεγάλους δρόμους και πλατείες ώστε να καλύψει τις ανάγκες του αυξανόμενου πληθυσμού. Επίσης, ενσωμάτωσε τα βασιλικά και ιδιωτικά πάρκα στο δημόσιο, προσφέροντας ελεύθερους χώρους πρασίνου για την κοινή χρήση. Όλα αυτά συνέβαλαν στη βελτίωση των συνθηκών υγιεινής και στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της αστικοποίησης (Ανδρικοπούλου κ.α., 2014).

Παρόλα αυτά τα πάρκα που αρχικά βρίσκονταν στις παρυφές των πόλεων, με το πέρασμα του χρόνου και καθώς η επέκταση των πόλεων ήταν γεγονός, η ενσωμάτωση των χώρων αυτών στον αστικό ιστό ήταν αναπόφευκτη. Αποτελούσαν τους κύριους τόπους αναψυχής και ψυχαγωγίας των κατοίκων των πόλεων.

Με την εξέλιξη της βιομηχανικής επανάστασης και τη δημιουργία βιομηχανικών πόλεων στη θάλασσα και σε κανάλια, καθώς το υδάτινο στοιχείο ήταν απαραίτητο για την παραγωγή ατμού, την ψύξη των μηχανών, και τη μεταφορά των προϊόντων. Για την αύξηση του κέρδους και τη μείωση του κόστους δημιουργήθηκαν πολλοί μικροί οικισμοί (βιομηχανικές πόλης), χωρίς οργανωμένο σχέδιο, κοντά σε βιομηχανίες, ορυχεία και σταθμούς τρένων όπου οδηγούσε σε τεράστια υποβάθμιση του νεοαστικού περιβάλλοντος και στην εμφάνιση περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Στην Αγγλία, για την επίλυση των προβλημάτων που προέκυψαν στις βιομηχανικές πόλης, ξεκίνησαν να δημιουργούνται αστικά πάρκα ορισμένα από αυτά ως ένδειξη φιλανθρωπίας από τους πλουσίους και άλλα γίνανε με δημόσια πρωτοβουλία. Στη συνέχεια, οι μεμονωμένοι χώροι πρασίνου και τα αστικά πάρκα, χρησιμοποιήθηκαν, όχι για να καλύψουν εξ' ολοκλήρου τις ανάγκες των κατοίκων, αλλά κυρίως για να προσελκύσουν κοινωνικά στρώματα με υψηλότερο εισόδημα, καθώς η τάση της εποχής είχε αρχίσει να δημιουργεί έλξη προς το αστικό πράσινο.

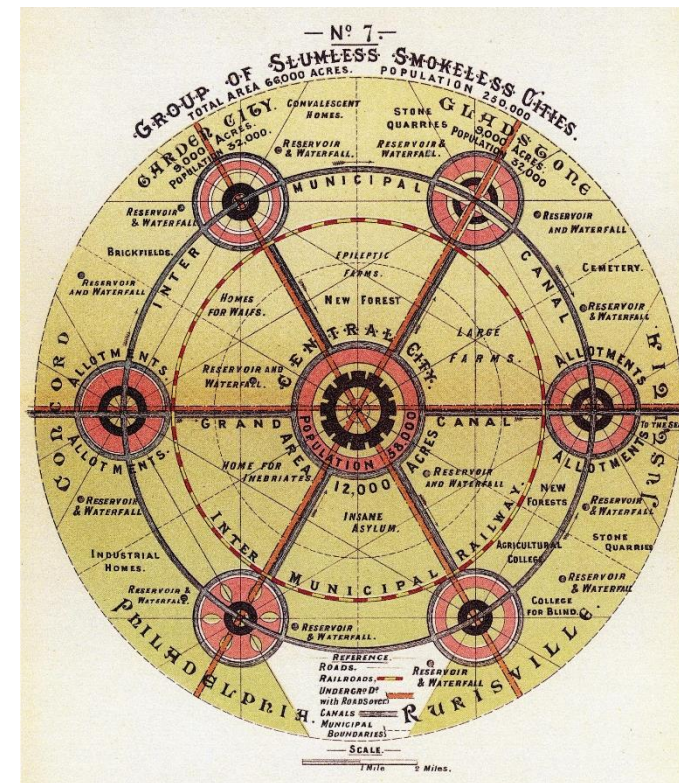
1.2.7 19ος και 20ος αιώνας

Σε συνέχεια των προσπαθειών που ξεκίνησαν κατά τη βιομηχανική επανάσταση για δημιουργία χώρων πρασίνου στις πόλης, γίνεται προσπάθεια να ενσωματωθεί το αστικό πράσινο στον πολεοδομικό ιστό μέσω νέων μορφών πολεοδόμησης. Έχοντας ως στόχο στο μέλλον να γίνει το κύριο στοιχείο του πολεοδομικού ιστού. Στη συνέχεια αναφέρονται ορισμένα μοντέλα σχεδιασμού που αντιπροσωπεύουν αυτήν την προσπάθεια.

Στην Αγγλία επινοήθηκε η ιδέα της κηπούπολης από τον Howard, η βάση της ήταν να δημιουργηθεί μια ιδεατή κοινότητα για τους εργάτες. Σκοπός ήταν να συνδεθεί το φυσικό περιβάλλον με το αστικό περιβάλλον και να ενσωματωθεί στην καθημερινότητα των πολιτών, περιλάμβανε συστοιχίες πρασίνου, χαμηλή πυκνότητα δόμησης, δημόσια πάρκα μέσα στον ιστό της πόλης, περιφερειακή τοποθέτηση της βιομηχανίας και γενικότερα πρότεινε οι δραστηριότητες της πόλης να είναι οριοθετημένες με συγκεκριμένες χρήσεις γης η κάθε μία και απομονωμένες η μία από την άλλη, σε σχήμα κυκλικό. Στο κέντρο θα βρισκόταν η κεντρική πόλη με εμπορικές και πολιτιστικές χρήσεις, σε διαφορετικές ζώνες θα βρίσκονταν οι κατοικίες, τα πάρκα, τα σχολεία και τις υπόλοιπες χρήσεις, με τις βιομηχανικές περιοχές να έχουν περιφερειακή τοποθέτηση. Κυρίαρχο όμως στοιχείο όλων των πόλεων είναι τα δάση και οι λειτουργίες αναψυχής. Βασικά χαρακτηριστικά του σχεδιασμού, είναι η περίκεντρη διάταξη των χρήσεων γης, η ακτινωτή διάταξη του οδικού δικτύου με μνημειώδεις λεωφόρους και η “πράσινη ζώνη”, η οποία θα περιλάμβανε κυρίως τις αγροτικές εκτάσεις (Ανδρικοπούλου κ.α., 2014).

Στην Αμερική, το 1858 δημιουργήθηκε το Central Park της Νέας Υόρκης από το Olmsted, και λειτούργησε ως πρότυπο για τη δημιουργία πάρκων που εξυπηρετούν τις ανάγκες αναψυχής και αθλητισμού και λειτουργούν ανεξάρτητα από τον αστικό ιστό. Ακολούθησε το Golden Gate Park του Σαν Φρανσίσκο από τον Hammond Hall επηρεασμένο από το Central Park τόσο ως προς το μέγεθος του, όσο και ως προς το περιεχόμενο του.

Η επιρροή του Olmsted δημιούργησε στην επιθυμία τόσο στην Αμερική, όσο και στην Ευρώπη, για τη δημιουργία και την εξασφάλιση χώρων πρασίνου με στόχο τη σύνδεση των περιοχών κατοικίας με την φύση. Παραδείγματα αποτελεί στη Βοστώνη, το σύστημα Green Ribbon. Το συγκεκριμένο σύστημα, ακολουθεί την αντιπλημμυρική διευθέτηση του ποταμού Charles, τη κατασκευή λεωφόρων πάρκων και τη δημιουργία πανεπιστημιακών πάρκων και προαστίων.

Εικόνα 1. Σχέση και σύνδεση κηπουπόλεων με τη κεντρική πόλη
Πηγή: https://en.wikipedia.org/wiki/Ebenzer_Howard

Μετά το πέρας του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, με την αστική εξάπλωση και την ανάγκη ανοικοδόμησης των κατεστραμμένων περιοχών, μία από τις τάσεις και πολιτικές που αναπτύσσονται, είναι αυτή των “πράσινων ζωνών” (Green Belts). Πρόκειται για ένα μοντέλο σχεδιασμού και ορίζεται ως «μία στενή λωρίδα χώρων πρασίνου που σχεδόν περικυκλώνει, μέρος της δομημένης μητροπολιτικής περιοχής ή των μεγάλων πόλεων», ή ως «ζώνη γης γύρω από τη πόλη, όπου η οικιστική ανάπτυξη είναι αυστηρά απαγορευμένη». Αρχικά εφαρμόστηκε στην Αγγλία και στη συνέχεια βρήκε εφαρμογή σε Ευρώπη, Ασία και Αμερική. Στη τελευταία χρησιμοποιήθηκε με τον όρο Green Space ή πράσινος χώρος για να μπορεί να περιλαμβάνει μικρούς χώρους πρασίνου ή ακόμα και πάρκα (Ανδρικοπούλου κ.α., 2014).

1.2.8 Πρόσφατά μοντέλα σχεδιασμού

“Compact City”

Το 1973 έγινε η πρώτη αναφορά από τους George Danting και Thomas L. Saaty για μια μέθοδο πολεοδομησης που ονομάστηκε “Compact City”, συμπαγής πόλη. Στόχος αυτού του μοντέλου είναι η βιώσιμη ανάπτυξη και η αειφορία, αντισταθμίζοντας τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις που έχουν προκληθεί από την αστική εξάπλωση. Ουσιαστικά, επιχειρεί να συμπληρώσει όλες τις διαχρονικά θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις για την επίτευξη της «ιδανικής» πόλης και έχει ως όραμα τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αστικές περιοχές, αλλά όχι εις βάρος την μελλοντικής γενιάς.

Η μορφή αυτού του μοντέλου προτάθηκε στην ουσία ως ένα μέσο για την κατάκτηση της αστικά βιώσιμης πόλης. Η συμπαγής πόλη βάζει όρια στην περιφερειακή αστική ανάπτυξη και δίνει αντίθετα σημασία στη χρήση και επανάχρηση εδαφών στις υπάρχουσες πόλεις με πιο αποδοτικό τρόπο και ειδικότερα στην ανάπτυξη μη χρησιμοποιούμενων οικοπέδων ή την πύκνωση περιοχών. Παρόλο που αυτός ο τύπος ανάπτυξης μπορεί να έχει προοπτικές με σημαντικά οφέλη, έχει υποστεί με τη σειρά του κριτική κυρίως για το αν μια τέτοια ακραία αλλαγή θα ήταν εφικτό να εφαρμοστεί στην παγκόσμιες μεγαλουπόλεις με πρακτικές αποδεκτές από τους κατοίκους τους. Αυτό που έγινε ξεκάθαρο στους πολεοδόμους στα μέσα της δεκαετίας του 1990 ήταν η συνειδητοποίηση ότι η συμπαγής πόλη αποτελούσε μία ριζική αλλαγή στην μέχρι τότε πρακτική του πολεοδομικού και αστικού σχεδιασμού, γεγονός που καθιστούσε την εφαρμογή της κάθε άλλο παρά εύκολο.

Ποιο συγκεκριμένα όσον αφορά το αστικό πράσινο, το μοντέλο σχεδιασμού της Συμπαγούς Πόλης, προβλέπει την δημιουργία τμημάτων που θα αντιστοιχούν αποκλειστικά σε χώρους πρασίνου, ενώ σημαντικό κομμάτι του σχεδιασμού είναι τα πάρκα πόλης τα οποία βρίσκονται σε μικρή απόσταση από τις κατοικίες (Ανδρικοπούλου κ.α., 2014).

“New Urbanism”

Το 1980 η ανάγκη για ένα νέο μοντέλο σχεδιασμού, που επικεντρωνόταν στη δημιουργία ανθρώπινων περιοχών σε επίπεδο γειτονιάς, υψηλής ποιότητας ζωής με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον, ήταν το έναυσμα για την εμφάνιση του κινήματος «New Urbanism». Η βάση του συγκεκριμένου μοντέλου σχεδιασμού είναι ο σχεδιασμός ανάλογα με τις ανάγκες τις κοινωνίας. Την δεκαετία του '90, εμφανίζεται το κίνημα «New Urbanism» ή «Green Urbanism» ή «Smart Growth», το οποίο δίνει έμφαση στο οικολογικό αποτύπωμα των πόλεων μέσα από την μείωση των επιπτώσεων του περιβάλλοντος που προέρχονται από τις διάφορες δραστηριότητες που εκτελούνται στις πόλεις. Ουσιαστικά το συγκεκριμένο κίνημα, προωθούσε τη δημιουργία και αποκατάσταση διαφορετικών, συμπαγών, ζωντανών, μικτής χρήσης κοινωνιών (Katz, 1994).

Ως προς το αστικό πράσινο, πρόκειται για ένα μοντέλου σχεδιασμού που είχε ως στόχο την περιβαλλοντική ανάπτυξη, αλλά και την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Το πράσινο καθώς και η προστασία του, παίζει σημαντικό ρόλο στον σχεδιασμό, όπως γίνεται αντιληπτό τόσο από την χωροθέτηση του μέσα στη πόλη, όσο και από την προώθηση εναλλακτικών μορφών μετακίνησης για την προστασία αυτού.

1.2.9 Μοντέλο σχεδιασμού 21ου αιώνα

Το βασικό μοντέλο σχεδιασμού των πόλεων είναι ο καθολικός/συνολικός σχεδιασμός τους. Καθώς η βασική αρχή του είναι η διερεύνηση, ανάλυση και εκπόνηση αναπτυξιακών, στρατηγικών και ρυθμιστικών σχεδίων που καλύπτουν την ολότητα της πόλης και όλους τους τομείς/δραστηριότητες που αναπτύσσονται σε αυτήν. Αυτό το μοντέλο εφαρμόζετε τα τελευταία χρόνια με δυο τρόπους, μέσω σημειακών παρεμβάσεων, οι οποίες μπορεί να είναι μόνιμες ή περιοδικές, αλλά παρόλα αυτά αποτελούν μια νέα μορφή επεμβάσεων στον υπάρχοντα αστικό ιστό, ανανεώνοντας το δυναμικό της πόλης.

Ο πρώτος είναι μέσο παρεμβάσεων στα κέντρα των πόλεων με σκοπό την ανάπλαση και την αναβάθμιση αυτών. Ο δεύτερος αφορά παρεμβάσεις σε αστικές εκτάσεις που είτε είναι κενές, είτε πρόκειται για παλαιές βιομηχανικές, αεροδρομικές και λιμενικές εγκαταστάσεις που δεν χρησιμοποιούνται πλέον.

Ποιο συγκεκριμένα, παρατηρείτε ότι μέσω αναπλάσεων σε συγκεκριμένα τμήματα των πόλεων που είναι διάσπαρτα στον αστικό ιστό, μπορούν να ενισχύσουν τους πράσινους χώρους που ήδη υπάρχουν και να διαμορφώσουν δίκτυα πρασίνου, σε συνδυασμό με πεζόδρομους, ποδηλατοδρόμους ή άλλα δίκτυα ήπιας κυκλοφορίας. Σε τέτοιες αναπλάσεις που έχουν ως στόχο να ενισχύσουν τους

χώρους πρασίνου και συνολικά να εντάξουν τη φύση μέσα στη πόλη χωρίς αυτή να καταπατάται, αξιοποιούνται εγκαταλελειμμένοι πρώην βιομηχανικοί χώροι και εγκαταλελειμμένες σιδηροδρομικές υποδομές. Τέλος, στο πλαίσιο για την ανάκτηση πράσινων χώρων μέσα στον οικιστικό ιστό της πόλης, παρατηρείται το φαινόμενο της ανάκτησης φυσικών σχηματισμών. Πρόκειται για φυσικά μορφολογικά χαρακτηριστικά που έχουν ιδιαίτερη περιβαλλοντική αξία, όπως είναι τα ρέματα, τα οποία σε συνδυασμό με τους χώρους πρασίνου, συνδιαμορφώνουν τη προϋπόθεση για τη δημιουργία δικτύων πρασίνου (Γοσπονίδη και Μπεριάτος, 2006).

1.2.10 Ανθεκτικότητα των πόλεων

Παράλληλα με τα σημερινά μοντέλα σχεδιασμού παρατηρήθηκε μια στροφή των πόλεων σε ζητήματα ανθεκτικότητας και προστασίας από έντονα φυσικά, κοινωνικά, οικονομικά και τεχνικά φαινόμενα. Με στόχο την προστασία και την αποφυγή ανεπανόρθωτων καταστροφών που επιφέρουν ανθρώπινες απώλειες και περιβαλλοντικές αλλά και οικονομικές επιπτώσεις προέκυψε και η έννοια της ανθεκτικής πόλης.

Ανθεκτικότητα

Σύμφωνα με το Resilient Cities Network, ανθεκτική είναι εκείνη η πόλη που έχει αναπτύξει ικανότητες για να τη βοηθήσουν να απορροφήσει μελλοντικές κρίσεις και κραδασμούς των κοινωνικών, οικονομικών και τεχνικών συστημάτων και υποδομών της, ώστε να παραμένει σε θέση να μπορεί να διατηρεί τις ίδιες λειτουργίες, δομές, συστήματα, και ταυτότητα. Η έννοια της ανθεκτικότητας αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και την οικολογία και χρησιμοποιείται έντονα σε όλα τα χωρικά επίπεδα, από την γειτονιά μέχρι και την περιφέρεια. Αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη των πόλεων, καθώς τις βοηθά να αντιστέκονται ή να προσαρμόζονται σε αλλαγές που είναι ικανές να βλάψουν τον χώρο, την υγεία και ασφάλεια των κατοίκων.

Ο όρος χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο για να δείξει τη σύνδεση των φυσικών και κοινωνικών συστημάτων. Οι ανθεκτικές πόλεις έχουν ως προτεραιότητα την ασφάλεια και ποιότητα ζωής και γι' αυτό τον λόγο ο

Εικόνα 2. Αστικό δίκτυο πρασίνου

Πηγή <https://wellington.govt.nz/news-and-events/news-and-information/our-wellington/2022/05/green-network-plan>

σχεδιασμός τους περιλαμβάνει την ενίσχυση της υγείας και προστασίας των φυσικών συστημάτων και των περιοχών ειδικής περιβαλλοντικής σημασίας, καθώς και την διαχείριση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Το φυσικό περιβάλλον δημιουργεί τις ιδανικότερες συνθήκες ζωής, πόσο μάλλον όταν εντάσσεται στον αστικό ιστό. (Burby et al., 2000)

1.3 Ρόλος και σημασία του αστικού πρασίνου

Έπειτα από την σύντομη περιγραφή της εξέλιξης και του ρόλου που διαδραμάτιζε το αστικό πράσινο ανά τα χρόνια, παρατηρούμε πως η πόλη και η μορφή της μεταβάλλεται με το πέρασμα του χρόνου ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν. Ο ρόλος των χώρων πρασίνου μεταβάλλεται και εξελίσσεται ανάλογα με τη δομή της πόλης, τα πρότυπα της κάθε εποχής και τα μοντέλα σχεδιασμού.

Δηλαδή το αστικό πράσινο, εξαρτάται από την χωρική οργάνωση των λειτουργιών και γενικά τον αστικό ιστό από όπου και επηρεάζεται. Ταυτόχρονα παρατηρούμε πως παρόλο που στις περισσότερες περιόδους το αστικό πράσινο δεν κυριαρχούσε στις πόλεις, πάντα γινόταν αντικείμενο αναφοράς και σχεδιασμού ώστε να επιτευχθεί η αύξηση και ενσωμάτωση του στον αστικό ιστό. Με βάση αυτήν την αναδρομή αντιλαμβανόμαστε πως φτάσαμε στο σήμερα να γίνετε λόγος όλο και περισσότερο για τους όρους της βιωσιμότητας και της ανθεκτικότητας των πόλεων.

Το αστικό πράσινο και οι αδόμητοι χώροι είναι μια σημαντική πτυχή του σχεδιασμού σε όλες τις κλίμακες. Η ύπαρξη χώρων πρασίνου εντός και εκτός των πόλεων και του δομημένου περιβάλλοντος προσφέρει οφέλη στους κατοίκους και τους πολίτες σε διάφορους τομείς. Αυτό περιλαμβάνει τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, τη βελτίωση των οικολογικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων, καθώς και τη βελτίωση των συνθηκών για χώρους αναψυχής, αθλητισμού και τη βελτίωση της αισθητικής εμφάνισης της πόλης. Μία άλλη πτυχή των χώρων πρασίνου και γενικά των ελεύθερων χώρων είναι τα δίκτυα πρασίνου, τα οποία φαίνονται να συνδέονται με ένα γενικότερο σύστημα μετακίνησης (Μητούλα, 2006).

Ποιο συγκεκριμένα, σχετικά με τα περιβαλλοντικά και οικολογικά οφέλη των χώρων πρασίνου, μπορούμε να συμπεριλάβουμε την οικολογία του τοπίου, η οποία αφορά οικολογικές διαδρομές που συνδέουν τεχνητούς και φυσικούς βιότοπους, με αποτέλεσμα τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Επίσης, βελτιώνεται το μικροκλίμα μέσω της κίνησης των αέριων μαζών για δροσισμό και ανανέωση του αέρα, ενώ σε συνδυασμό με τη σκίαση που προκύπτει από τη δενδροφύτευση, υπάρχει μείωση των θερμοκρασιών κατά τους θερινούς μήνες. Τέλος, στο πλαίσιο του περιβαλλοντικού ρόλου των αστικών χώρων πρασίνου, συμπεριλαμβάνεται και η διαχείριση των υδάτων, καθώς η ύπαρξη πρασίνου εντός των πόλεων επιτρέπει την αποφυγή πλημμυρών και τη σωστή διαχείριση των επιφανειακών υδάτων.

Σχετικά με την αναψυχή και τον αθλητισμό, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι οι ειδικά διαμορφωμένοι δημόσιοι χώροι πρασίνου και οι ελεύθεροι χώροι μπορούν να προσφέρουν διάφορες δραστηριότητες αναψυχής και αθλητισμού, εξασφαλίζοντας τη σωματική και ψυχική υγεία των χρηστών. Αυτοί οι χώροι προσφέρουν επίσης τη δυνατότητα για αισθητική αναβάθμιση της πόλης. Η βελτίωση της ποιότητας του αστικού κέντρου, με τις κεντρικές λειτουργίες του, σε συνδυασμό με τα δίκτυα πρασίνου και ένα σύστημα μετακίνησης με ειδικά διαμορφωμένους πεζόδρομους και ποδηλατοδρόμους, βελτιώνουν την προσβασιμότητα και ικανοποιούν όλες τις κοινωνικές ανάγκες και ομάδες (Κοσκινάς, 2000)

Για να επιτευχθεί αυτό πρέπει να κατανοήσουμε τη σημασία που έχει η αναλογία των χώρων πρασίνου που υπάρχει στο χώρο. Η αναλογία των χώρων πρασίνου στις πόλεις, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, δεν πρέπει να είναι κάτω από 9 m²/κάτοικο. Ο μέσος όρος του αστικού πρασίνου στην Αθήνα είναι 0,96 m²/κάτοικο και στην Θεσσαλονίκη 2,14 m²/κάτοικο. Στις Ευρωπαϊκές πόλεις η αναλογία αυτή φαίνεται πως διαφέρει από πόλη σε πόλη. Ορισμένες αγγίζουν μόλις τα 2,25 m²/κάτοικο, ενώ άλλες ξεπερνούν το 40 m²/κάτοικο.

Με βάση τα παραπάνω αρχίζει να γίνεται αντιληπτή η σημαντικότητα του αστικού πρασίνου στη ζωή των πόλεων καθώς προσφέρει καλύτερες συνθήκες ζωής τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά για το λόγο αυτό στη συνέχεια αναλύονται οι οικολογικοί, λειτουργικοί, κοινωνικοί/ψυχολογικοί και οικονομικοί παράγοντες που επηρεάζονται μέσω της ύπαρξης του αστικού πρασίνου (Αμπελιώτης και Γεωργιστογιάννη, 2006).

Περιβαλλοντικός & Οικολογικός παράγοντας

Η ποιότητα του κλίματος σε μια πόλη εξαρτάται κυρίως από την ύπαρξη πρασίνου. Συμβάλει σημαντικά στην αύξηση του δείκτη της βιωσιμότητας. Παρατηρείται βελτίωση του μικροκλίματος, με την επίδραση των φυτών στη ρύθμιση της θερμοκρασίας, υγρασίας και στον έλεγχο της κυκλοφορίας του αέρα, καθώς μπορούν να μειώσουν ή να αυξήσουν τη θερμοκρασία ανάλογα με την εποχή. Επίσης, βελτιώνεται η ποιότητα της ατμόσφαιρας λόγω της δέσμευσης της σκόνης και της μείωσης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης μέσω της μεγάλης δέσμευσης του διοξειδίου του άνθρακα από την ατμόσφαιρα και τη παραγωγή του οξυγόνου που πραγματοποιείτε από τα φυτά. Τα αιωρούμενα σωματίδια απορροφούνται από τη βλάστηση, μειώνοντας έτσι τον κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία. Επίσης, το αστικό πράσινο βοηθά στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, της χλωρίδας και της πανίδας στην πόλη, μέσω της αύξησης των ενδιαιτημάτων και των πράσινων δικτύων που συνδέουν τεχνητούς και φυσικούς βιότοπους. Τέλος, γίνεται καλύτερη διαχείριση των υδάτων, καθώς η ύπαρξη πρασίνου εντός των πόλεων επιτρέπει την αποφυγή πλημμυρών και τη σωστή διαχείριση των επιφανειακών υδάτων (Κοσκινάς, 2000).

Λειτουργικός παράγοντας

Η αισθητική αναβάθμιση της πόλης που επιτυγχάνεται με τη δημιουργία και διαμόρφωση νέων χώρων πρασίνου και την βελτίωση των ήδη υπαρχόντων. Μέσω της επισκεψιμότητας και της επαφής με τους χώρους πρασίνου αυξάνετε η περιβαλλοντική συνείδηση και εκπαίδευση των μελών της κοινωνίας. Οι διαμορφωμένοι χώροι παρέχουν τη δυνατότητα για υπαίθριες δραστηριότητες, περίπατους αναψυχής, άσκησης αλλά και οδηγούν σε αύξηση νέων δραστηριοτήτων. Επίσης, με την ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εκτάσεων και κτιρίων δίνετε η ευκαιρία της ανάπτυξης των υποβαθμισμένων περιοχών και επιτυγχάνετε η επανένταξη στον αστικό ιστό. Βελτίωση της αισθητικής εμφάνισης της πόλης και αύξηση της επισκεψιμότητας μέσω της δημιουργίας σημείων ενδιαφερόντων (Κοσκινάς, 2000).

Κοινωνικός/Ψυχολογικός παράγοντας

Μελέτες αποδεικνύουν πως η ύπαρξη και η επαφή με το αστικό πράσινο συνδέεται με διάφορους τρόπους με τη ψυχολογία και προσδίδει διαφορετικά οφέλη σε ξεχωριστούς τομείς. Η επαφή με το φυσικό περιβάλλον προάγει ψυχική αποκατάσταση, μειώνει το άγχος και βελτιώνει τη διάθεση (Bedimo-Rung, 2005).

Έχει παρατηρηθεί ότι το να ζει κάνεις σε περιοχές που βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από το πράσινο προωθεί τη σωματική δραστηριότητα, κατ' επέκταση αρχίζουν να μειώνονται τα επίπεδα νοσηρότητας, μειώνεται το άγχος, υποκατάστατε η συγκέντρωση και αυξάνετε η κοινωνική και σωματική δραστηριότητα. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (ΕΕΑ) προτείνει ως ιδανική απόσταση κατοικίας με αστικό πράσινο σε 15 λεπτά περπάτημα.

Τα οφέλη στη ψυχολογία δεν σχετίζονται μόνο με τη σωματική δραστηριότητα και με ότι αυτή προσδίδει αλλά και με την κοινωνική συναναστροφή και την ανάπτυξη των κοινωνικών δεσμών προσδίδοντας χώρους συνάθροισης (Bedimo-Rung, 2005). Επίσης υπάρχει συσχετισμός μεταξύ πρασίνου και καρδιακών παθήσεων καθώς έρευνες δείχνουν ότι υπάρχουν λιγότερες πιθανότητες νοσηλείας, ανθρώπων που κατοικούν κοντά σε πράσινες περιοχές, όσον αφορά καρδιακά περιστατικά, αλλά και ταχύτερη ανάρρωση των ασθενών (Pereira et al, 2012).

Υποβαθμισμένες περιοχές με φαινόμενα εγκληματικότητας φαίνεται να μειώσαν το βαθμό της επιθετικότητας έπειτα από αναπλάσεις πράσινων παρεμβάσεων (Sullivan, 2004).

Οικονομικός παράγοντας

Οι οικονομικοί παράγοντες που ευνοείτε από την ύπαρξη των αστικών χώρων πρασίνου είναι μεγάλοι και πολύπλευροι. Αρχικά υπάρχουν τα άμεσα οφέλη όπως είναι η δημιουργία θέσεων εργασίας κατά τη περίοδο σχεδιασμού, κατασκευής αλλά και κατά τη

διάρκεια συντήρησης του αστικού πρασίνου. Μετά το σχηματισμό τους, αυξάνεται η αισθητική αξία της περιοχής καθώς επίσης και η αξία της γης και των ακινήτων, όπου υπάρχουν χώροι πρασίνου διότι η ζήτηση είναι μεγαλύτερη. Στις περισσότερες περιπτώσεις, αυξάνετε η επισκεψιμότητα και προσελκύετε ο τουρισμός, καθώς πλήθος κόσμου δείχνει ενδιαφέρον για τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σε αυτά τα ιδιαίτερα σημεία της πόλης, με αποτέλεσμα να ενισχύετε η τοπική αγορά και η οικονομία.

Επίσης υπάρχουν και τα έμμεσα οφέλη όπου είναι η εξοικονόμηση ενέργειας και η μείωση δαπανών, σε θέματα που αφορούν το μικροκλίμα των περιοχών ως προς τις συνθήκες κλιματισμού και διαχείρισης ακραίων θερμοκρασιών, ρύπων της ατμοσφαιράς, των εδαφών και του υδάτων. Επιπρόσθετα βελτιώνονται οι συνθήκες εργασίας στους τομείς που εργάζονται μέσα και γύρο από αυτό. Συνέπια των παραπάνω είναι η μείωση των δαπανών για την υγεία τόσο σε ατομική όσο και σε συλλογική βάση, καθώς αποφεύγεται η εμφάνιση σωματικών και ψυχικών ασθενειών λόγω της αύξησης της ευζωίας και της ύπαρξης ενός υγιέστερου περιβάλλοντος (Κοσκινάς, 2000).

1.4 Σημερινή κατάσταση του αστικού πρασίνου στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα σήμερα παρατηρείται ότι ένα πολύ μικρό ποσοστό της συνολικής επιφάνειας της πρωτεύουσας καλύπτεται από πράσινο, γεγονός που την κατατάσσει στο τέλος της λίστας των Ευρωπαϊκών πόλεων αναφορικά με την αναλογία πρασίνου προς τους κατοίκους. Σύμφωνα με έκθεση που δημοσίευσε ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), η Ελλάδα βρίσκεται στην 4η θέση πριν το τέλος αναφορικά με τους χώρους πρασίνου που αντιστοιχούν σε κάθε πολίτη. Μόλις 0,96 m² πρασίνου ανά κάτοικο. Γεγονός που αποδεικνύει τον υπερβολικό βαθμό μείωσης των πράσινων χώρων καθώς το νούμερο είναι αισθητά μικρότερο σε σχέση με το παρελθόν όπου μελέτη του ΥΠΕΧΩΔΕ ανέφερε ότι στην Αθήνα του 1994 αντιστοιχούσαν 2,55 m²/κάτοικο.

Η Αθήνα παρουσιάζει επιδείνωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας αλλά και της ποιότητας ζωής γενικότερα, γεγονός που οφείλετε κυρίως στην έλλειψη χώρων πρασίνου. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας αναφέρει ότι η ελάχιστη αναλογία πρασίνου στις πόλεις ανά κάτοικο δεν μπορεί να είναι κάτω από τα 9 m²/κάτοικο.

Τα άλση στην πόλη της Αθήνας προήλθαν κυρίως από προγενέστερες αναδασώσεις και βρίσκονται είτε σε λόφους της πόλης είτε σε μικρά τμήματα μέσα σε γειτονίες. Πρόκειται για μη αρδευόμενες περιοχές ή περιοχές που αρδεύονται αποσπασματικά. Τα πάρκα βρίσκονται στον πυκνοδομημένο ιστό της πόλης προσφέροντας δυνατότητες αναψυχής έστω και σε τυποποιημένη μορφή. Τα πάρκα παρουσιάζουν πολυώροφη βλάστηση άλλοτε πυκνή και άλλοτε αραιή. Επίσης άλλοτε διασχίζονται από δρόμους περιπάτου και άλλοτε από ασφαλτοστρωμένους δρόμους μεγάλης επιφάνειας (Μητούλα, 2006).

Από τα πιο γνωστά πάρκα και άλση της Αθήνας είναι ο Εθνικός Κήπος, το Πεδίον του Άρεως, το Πάρκο Τρίτση, το Κτήμα Συγγρού, το Αττικό άλσος, το Πάρκο Γουδί, τα Βασιλικά κτήματα Τατοίου, το άλσος Βεΐκου, το άλσος Νέας Φιλαδέλφειας, το άλσος Παγκρατίου και ο Βοτανικός Κήπος "Ιουλίας και Αλέξανδρου Ν. Διομήδους".

1.5 "Pocket Parks"

Η ιδέα για τα «Πάρκα Τσέπης» αρχικά δημιουργήθηκε στο Northamptonshire της Αγγλίας από την αρχή της δεκαετίας 1980. Πρόκειται για αστικούς ελεύθερους χώρους πρασίνου μικρής κλίμακας που σπάνια ξεπερνούν τα 600 m², κατά κύριο λόγο δημιουργούνται συνήθως σε κενά οικόπεδα ή ανώμαλα τμήματα γης στην πόλη και είναι εξαρτώμενα από τη διάταξη των οικοδομικών τετραγώνων και των οδικών δικτύων μιας πόλης. Παρόλα αυτά δεν φαίνεται να έχουν διαδοθεί ιδιαίτερα στην Ευρώπη παρόλο που στην Αμερική έχουν εφαρμοστεί σε πολλές πολιτείες. Γενικά τα πάρκα τσέπης αποτελούν χώρους πρασίνου που μπορούν να δημιουργηθούν ακόμα και σε πολύ μικρούς ελεύθερους χώρους των πόλεων και έχουν όλα τα πλεονεκτήματα που έχουν αναφερθεί πιο πάνω, δηλαδή βελτιώνουν τη διάθεση των πολιτών, αυξάνουν την ενεργητικότητά τους, ενώ παράλληλα συμβάλλουν στην ευαισθητοποίησή τους προς το φυσικό περιβάλλον και στην αύξηση εθελοντικής εργασίας. Επιπρόσθετα, μπορούν να λειτουργήσουν και ως πνεύμονες σε σημεία των πόλεων που είναι πυκνοδομημένα. Σαν κατηγορία ανήκουν στο αστικό πράσινο, και μπορούν να συμβάλλουν, με τη σωστή τοποθέτησή τους, στην αύξηση της βιωσιμότητας των πόλεων, ενώ μπορούν και να συμπληρώσουν τα ήδη υπάρχοντα πάρκα δημιουργώντας πράσινες διαδρομές. Ωστόσο δεν μπορούν να προσφέρουν όλα τα θετικά στοιχεία των μεγάλων πάρκων, λόγω κλίμακας και δυναμικής, μπορούν να αποτελέσουν όμως επιμέρους τμήματα μίας ευρύτερης στρατηγικής που στοχεύει στην βιώσιμη ανάπτυξη και την αστική αναγέννηση (National Recreation and Park Association, 2013).

Σε ιδανικές συνθήκες τα πάρκα τσέπης συνδέονται εξολοκλήρου με την γειτονιά που τα φιλοξενεί εξυπηρετώντας τις ανάγκες της, ωστόσο ο σχηματισμός τους είναι ευκαιριακός με αποτέλεσμα κάποιες φορές να έχουν μεμονωμένο χαρακτήρα. Ακόμα και σε αυτήν την περίπτωση μπορούν να συνδεθούν σε ένα ευρύτερο λειτουργικό δίκτυο μέσω «πράσινων» διαδρομών, ποδηλατοδρόμων και εύκολης θέασης από όλους τους πεζούς ως ενδεχόμενους χρήστες (Blake, 2013).

Η φυσική σχέση του πάρκου τσέπης με το αστικό περιβάλλον στο οποίο φιλοξενείται, θα πρέπει να είναι τέτοια ώστε να εναρμονίζεται πλήρως στο συνεχές σύστημα δόμησης αποτελώντας μία «φυσική» πτυχή αυτού και όχι μία εξόφθαλμη σχεδιαστική παρέμβαση. Κατ' επέκταση, η οπτική του σχέση με τον περιβάλλοντα χώρο θα πρέπει να εξασφαλίζει την εύκολη και προφανή πρόσβαση σε αυτό, οι είσοδοι και οι έξοδοι θα πρέπει να είναι αντιληπτές από τους περαστικούς άλλα και να συσχετίζονται χωρικά με τις τοπικές υποδομές.

Τα επιτυχημένα πάρκα τσέπης παρουσιάζουν κατά κύριο λόγο τέσσερα κοινά χαρακτηριστικά, είναι προσβάσιμα, επιτρέπουν στους χρήστες να κάνουν διάφορες δραστηριότητες, παρέχουν άνεση και υψηλή αισθητική και είναι κοινωνικοί χώροι συναναστροφής των ανθρώπων συνδυάζοντας πλήθος χρήσεων και δυνατοτήτων (National Recreation and Park Association, 2013).

Επιμέρους χαρακτηριστικά είναι ότι βρίσκονται στο εσωτερικό κομμάτι της πόλης, συνήθως σχηματίζονται στο εσωτερικό οικοδομικών τετραγώνων, ανάμεσα σε κτίρια, ή στο τέλος οδικών αξόνων. Είναι άμεσα ορατά τουλάχιστον από μια πλευρά, χαρακτηρίζονται κυρίως από την ύπαρξη πράσινου και δέντρων, μπορούν να περιλαμβάνουν στοιχεία αστικού εξοπλισμού (παγκάκια, κάδοι, φωτισμός), απευθύνονται στο δημόσιο κοινό είτε βρίσκονται σε δημόσιο, είτε σε ιδιωτικό χώρο και παρέχουν την δυνατότητα της «απομόνωσης».

Πολλά πάρκα τσέπης αποτελούν δημιουργήματα συλλογικών δράσεων των απλών πολιτών ή κάποιων κοινωνικών ομάδων. Αναξιοποίητοι χώροι και αποτυχημένες κατασκευές ενισχύουν την θέληση για την δημιουργική εκμετάλλευση τους μέσω της ενεργής συμμετοχής των πολιτών και τον σχηματισμό Pocket Parks. Αναλόγως την περίπτωση, η διαχείριση των πάρκων τσέπης μετατίθεται στον οργανισμό της πόλης και σε αρμόδιους θεσμικούς φορείς ή άλλοτε παραμένει στα χέρια των κατοίκων - χρηστών (National Recreation and Park Association, 2013). Τα εγχειρήματα αυτά μπορούν να βρουν ποικίλους υποστηρικτές ή εξ' ολοκλήρου υπεύθυνους, όπως αποδεικνύει η διεθνής εμπειρία. Συνήθως αυτοί μπορεί να είναι το κράτος, ιδιώτες, επιχειρήσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις, ομάδες κατοίκων και εθελοντές. Αξίζει να αναφέρουμε ότι ο σχεδιασμός ενός πάρκου τσέπης είναι πολλές φορές ευκολότερη υπόθεση από την διατήρηση του σε βάθος χρόνου, γιατί χωρίς τον λειτουργικό σχεδιασμό, την υποστήριξη των κοινωνικών φορέων, την αδιάκοπη χρήση και συντήρηση ο κύκλος ζωής του θα είναι αναγκαστικά σύντομος (Blake, 2013).

1.5.1 Διεθνή και Ελληνικά παραδείγματα "Pocket Parks"

Paley Park

Το Paley Park βρίσκεται στο κέντρο της πόλης του Μανχάταν της νέας Υόρκης, και καλύπτει 390 m². Αποτελεί μία αστική οάση στο κέντρο της πόλης. Οι τρεις πλευρές του περιτριγυρίζονται από τους ψηλούς τοίχους των παρακείμενων οικοδομών με την μία πλευρά του να είναι ανοιχτή στον δρόμο, στο εσωτερικό του τα αναρριχόμενα φυτά προσφέρουν σκίαση και δροσισμό, ενώ ένας καταρράκτης έξι μέτρων λειτουργεί ως φράχτης προς τους θορύβους της πόλης. Τα κινητά ελαφριά καθίσματα που χρησιμοποιούνται επιτρέπουν στους χρήστες να επιλέγουν την διάταξη που προτιμούν, ενώ ένα αναψυκτήριο προσφέρει γρήγορο φαγητό και ροφήματα.

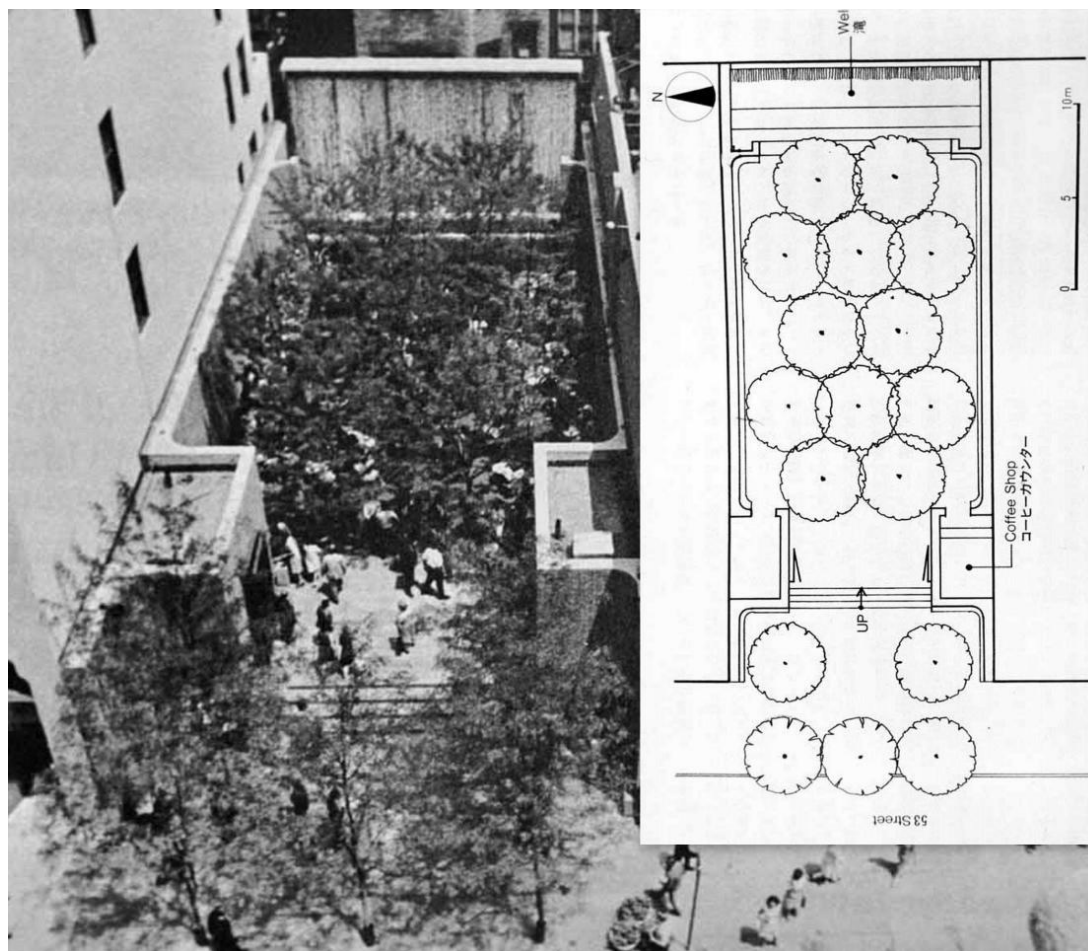
Το Paley Park σχεδιάστηκε από τους αρχιτέκτονες τοπίου Zion & Breen το 1967. Σο πάρκο αποτελεί ιδιοκτησία των κατοίκων που βρίσκονται στα κτίρια που το οριοθετούν προσφέροντας παράλληλα παντελώς ελεύθερη είσοδο στο κοινό καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας, εκτός από λίγες βράδυνες ώρες όπου παραμένει κλειστό. Αποτελεί ένα αρχέτυπο Rocket Park καθώς συγκεντρώνει κάποια από τα βασικότερα χαρακτηριστικά τους.

Αναλυτικότερα, το εσωτερικό του πάρκου καλύπτεται από πλάκες γρανίτη και κυβόλιθους, ενώ υπάρχουν μετακινούμενες καρέκλες και τραπέζια έτσι ώστε η διάταξη τους να διαμορφώνεται κάθε φορά σύμφωνα με τις ανάγκες των χρηστών, αποτρέποντας την μονοτονία των στατικών κατασκευών και ικανοποιώντας στο έπακρο τις επιθυμίες των χρηστών.

Εικόνα 3. Είσοδος του Paley Park
Πηγή: https://en.wikipedia.org/wiki/Paley_Park

Στον χώρο του πάρκου βρίσκονται επίσης 17 ψηλά δέντρα που συμβάλουν στην σκίαση και την αισθητική ομορφιά του χώρου, ενώ οι δύο πλευρικοί τοίχοι καλύπτονται από αναρριχώμενο κισσό που συντελεί στην διατήρηση της θερμοκρασίας στο εσωτερικό του και ενισχύει την παρουσία πρασίνου. Τέλος, στην πλευρά απέναντι από την είσοδο του πάρκου βρίσκεται ένας τεχνητός καταρράκτης με ανατροφοδοτούμενο νερό ο οποίος διαμορφώνει την χαλαρωτική ατμόσφαιρα του πάρκου, απομονώνοντας το από τους θορύβους και την αυξημένη κίνηση της πόλης. Στην ηρεμία αυτή συμβάλει και ο χαμηλός φωτισμός που βρίσκεται πίσω από το τρεχούμενο νερό και λειτουργεί για τις νυχτερινές ώρες που το πάρκο είναι ανοιχτό.

Εικόνα 4. Κάτοψη Paley Park

Πηγή: <https://ofcharacter.tumblr.com/post/41257739308/paley-park-zion-and-been-associates>

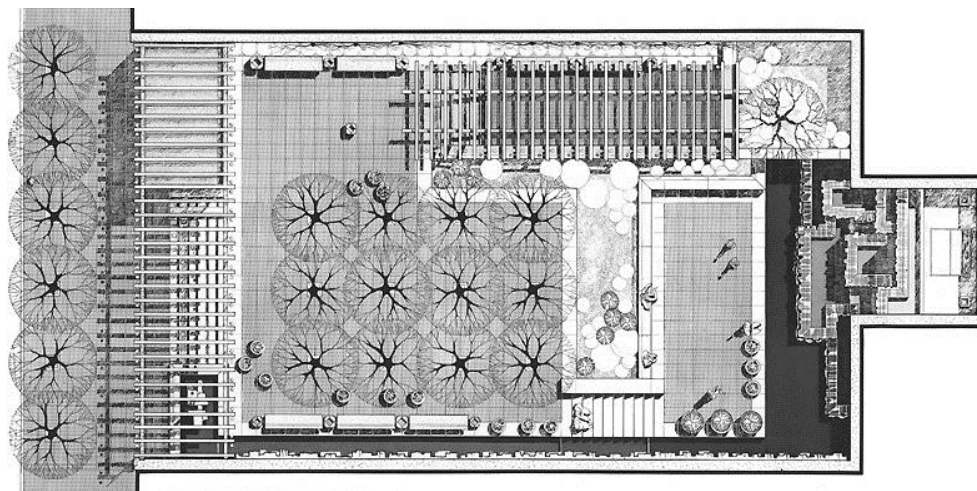
Greenacre Park

Το Greenacre Park βρίσκεται και αυτό στο κεντρικό Μανχάταν και καλύπτει 590 m², δημιουργήθηκε το 1971 από τους Hideo Sasaki & Harmon Goldstone. Το συγκεκριμένο πάρκο απευθύνεται κυρίως σε εργαζόμενους, επαγγελματίες, ιδιοκτήτες καταστημάτων και τουρίστες. Έγινε ευρέως γνωστό για την υψηλή αισθητική του και την λειτουργικότητα του. Συγκαταλέγεται στους πλέον σημαντικούς αστικούς ανοικτούς χώρους εμπεριέχοντας γνωρίσματα όπως η ορατότητα, ο αστικός εξοπλισμός, και η υψηλή ποιότητα των περιβαλλοντικών συνθηκών που επικρατούν στο εσωτερικό του, αποτελώντας σημείο αναφοράς για τους πολίτες.

Το Greenacre περιλαμβάνει όλα τα βασικά συστατικά τα οποία καθιστούν έναν δημόσιο χώρο αξιόλογο, όπως πλήρη αστικό εξοπλισμό, επαρκές πράσινο, άνετη πρόσβαση και κίνηση στο εσωτερικό του.

Ο οργανισμός για τον σχεδιασμό δημόσιων χώρων (Project for Public Spaces) επισημαίνει την παρουσία του καταρράκτη στο Greenacre Park αναφέροντας χαρακτηριστικά ότι «δημιουργεί μία τοπική ιδιαιτερότητα ένα καθοριστικό λόγο για να το επισκεφθεί κάποιος καθώς ο ήχος του νερού δίνει την αίσθηση της απόλυτης ηρεμίας και ιδιωτικότητας» ενώ συμπληρώνει πως «η χωροθέτηση των δέντρων εξασφαλίζει επαρκή σκιά το καλοκαίρι αφήνοντας παράλληλα κάποιες ακτίνες φωτός να εισέλθουν» (O' Brien, 2014).

Ποιο συγκεκριμένα και αυτός ο χώρος βρίσκεται ανάμεσα σε κτίρια με τη μία του πλευρά να είναι ορατή από το δρόμο, εκτίνετε σε 3 επίπεδα, αποτελείται από 18 δένδρα και πλούσια βλάστηση σε παρτέρια αλλά και αναρριχόμενη στους τοίχους του. Παρέχει μετακινούμενες καρέκλες, λάμπες θέρμανσης για το χειμώνα, δυο μακρόστενες πέργκολες για έξτρα σκίαση και έναν τεχνητό καταρράκτη στο εσωτερικό του.

Εικόνα 5.Κάτοψη Greenacre Park

Πηγή: https://www.researchgate.net/figure/Site-Plan-of-Greenacre-Park-New-York-City-Photo-from-Sasaki-Greenacre-Park_fig25_315665783

Εικόνα 7. Καταρράκτης του Greenacre Park

Πηγή:

<https://static01.nyt.com/images/2008/09/28/travel/weekend600.jpg>

Εικόνα 6. Κάτοψη του Greenacre Park

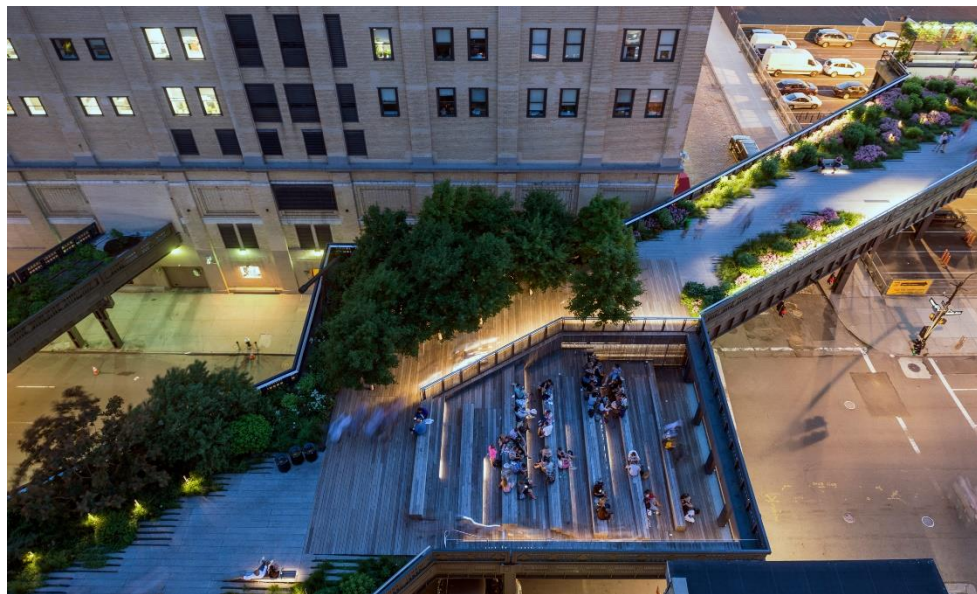
Πηγή: <https://www.researchgate.net/figure/Greenacre-Park-New-York-City-Photo-from-Sasaki-Greenacre-Park-accessed-June-fig26-315665783>

The High Line Park

Το High Line Park είναι ένα πάρκο που δημιουργήθηκε στις εγκαταστάσεις των υπερυψωμένων ραγών του τρένου στο Δυτικό Μανχάταν οι οποίες είχαν επέλθει σε αχρηστία για αρκετά χρόνια και κινδύνευαν με ολική καταστροφή. Καλύπτει έκταση 2.5 χιλιόμετρα και σχεδιάστηκε από τις αρχιτεκτονικές ομάδες James Corner Field Operations, Diller Scofidio & Renfro, Piet Oudolf, το 1999.

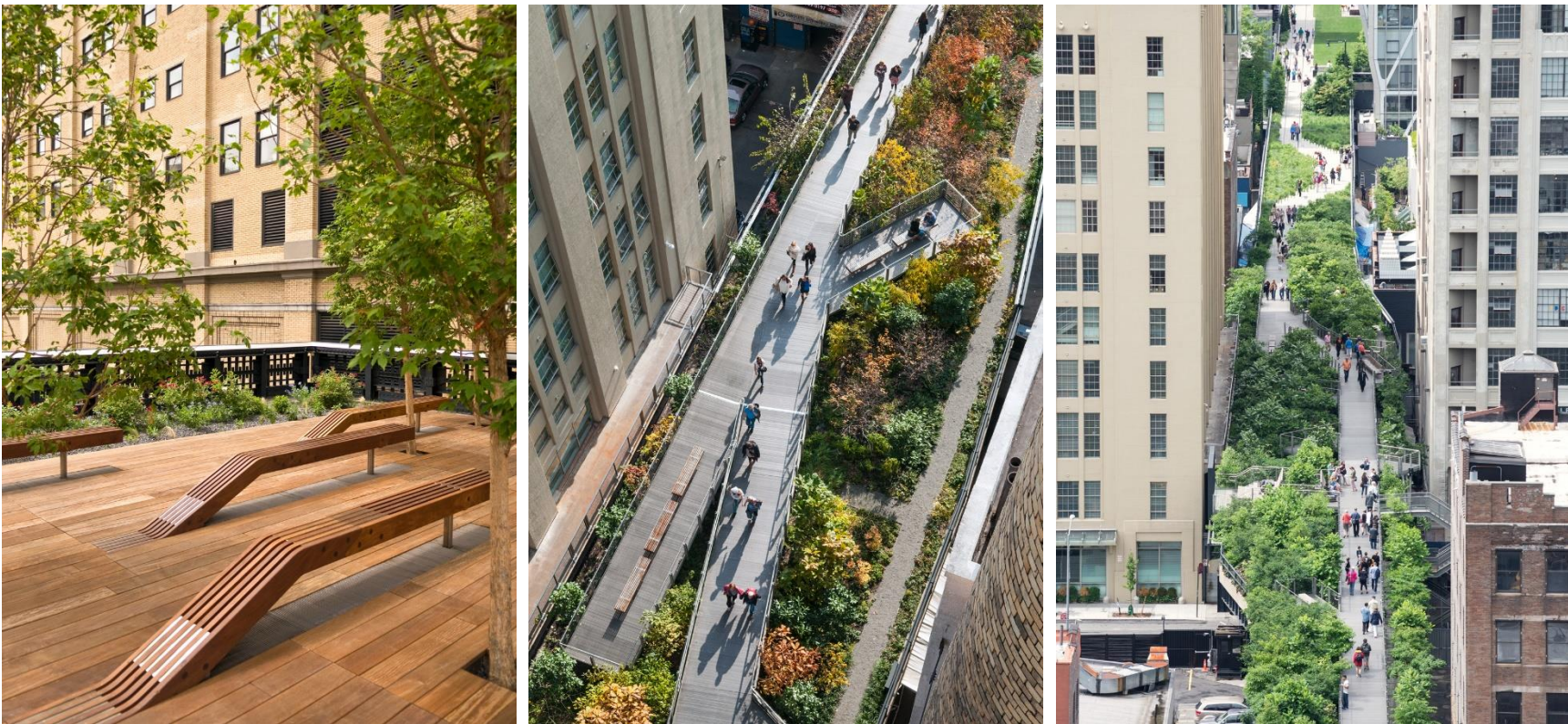
Την ευθύνη υλοποίησης του εγχειρήματος ανέλαβαν οι τοπικές αρχές της Νέας Υόρκης και η ΜΚΟ, "Φίλοι του High Line". Οι τελευταίοι μάλιστα, έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στην οργάνωση και τον συντονισμό όλων των απαραίτητων δράσεων καθώς κατάφεραν να συγκεντρώσουν το 90% των συνολικών εξόδων και τέλος συμμετείχαν ενεργά στην αποπεράτωση της κατασκευής. Επίσης είναι οι κύριοι υπεύθυνοι για την καθημερινή λειτουργία και συντήρηση του έργου.

Το High Line είναι μία αρθρωτή κατασκευή κάθε τμήμα της οποίας σχεδιάστηκε ξεχωριστά με μεγάλη προσοχή και αποτελεί ένα υπέροχο δείγμα αρχιτεκτονικής τοπίου. Πέραν από την πληρότητα και την υψηλή αισθητική που πληροί ο αστικός του εξοπλισμός, είναι ευρέως γνωστό για την πολύ πλούσια βλάστηση του στην οποία μάλιστα εντοπίζονται κάποια είδη φυτών που φύονται μόνο εκεί. Η ολοκλήρωση της κατασκευής έγινε σε δύο κύριες φάσεις που διήρκησαν πάνω από δύο χρόνια η κάθε μια και σε αυτή συμμετείχαν κάποιοι από τους πιο καινοτόμους σχεδιαστές.

Εικόνα 8. Κάτοψη τμήματος του High Line Park
Πηγή: <https://www.thehighline.org/photos-videos/>

Σήμερα, το High Line αποτελεί ένα από τα καλύτερα παραδείγματα για την επανάχρηση εγκαταλελειμμένου αστικού χώρου αλλά και για τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι ένα πέρασμα, ένα σημείο συνάντησης και αλληλεπίδρασης για χιλιάδες Νεοϋορκέζους επισκέπτες, φιλοξενεί απλούς περαστικούς, οικογένειες, τουρίστες και πλήθος καλλιτεχνικών εκδηλώσεων όπως θέατρο, προβολή βίντεο, ζωντανή μουσική, εκθέσεις, workshops για τις οποίες είναι ευρέως γνωστό. Είναι ένα σύγχρονο αξιοθέατο με λειτουργική αξία για την πόλη της Νέας Υόρκης και εξελίσσεται σε σημείο αναφοράς σχετικά με την αστική αναγέννηση παγκοσμίως (the high line, 2000).

Εικόνα 9. Διαφορετικά τμήματα του High Line Park
Πηγή: <https://www.thehighline.org/photos-videos/>

Στην Ελλάδα και ποιο συγκεκριμένα στη Αθήνα όπου το πρόβλημα της πυκνής δόμησης και της έλλειψης χώρων πρασίνου είναι εντονότερο, η αξιοποίηση χώρων μικρής έκτασης για τη δημιουργία υπαίθριων χώρων πρασίνου, σε περιοχές εκτός του ιστορικού κέντρου, έχει αρχίσει να αποτελεί βασική μέθοδο για την μείωση του προβλήματος. Μέσω του προγράμματος του δήμου Αθηναίων, “Υιοθέτησε Την Πόλη Σου”, δίνεται η δυνατότητα ενεργής συμμετοχής των πολιτών, μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων, ιδρυμάτων και φορέων αλλά και οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου να «υιοθετήσουν» έναν δρόμο, ένα πεζοδρόμιο, ένα πάρκο, μια πλατεία, μια παιδική χαρά, ένα γήπεδο, μια γειτονιά ώστε να βελτιωθεί το αστικό τοπίο. Σε αυτό το πλαίσιο έχουν αρχίσει να διαμορφώνονται τα “πάρκα τσέπης” της Αθήνας τα οποία αποτελούν μια όαση δροσιάς και καλαισθησίας ανάμεσα στο δομημένο αστικό ιστό. Πλέον υπάρχουν 13 πάρκα τσέπης στο κέντρο της Αθήνας. Σύμφωνα με πληροφορίες που αναφέρονται στη επίσημη ιστοσελίδα του προγράμματος “Υιοθέτησε Την Πόλη Σου” περιγράφονται στη συνέχεια τρία πάρκα, τα οποία βρίσκονται στην Άνω Κυψέλη, τον Κολωνό και το Παγκράτι. Μέχρι πρότινος ήταν εγκαταλελειμμένα οικόπεδα και καλύπτονταν από μπάζα και σκουπίδια.

Πάρκο τσέπης - Άνω κυψέλη

Το 2020 στην κυψέλη δημιουργήθηκε το πρώτο πάρκο τσέπης της Αθήνας. Τοποθετείται σε ένα μικρό πεζοδρόμιο κάτω από τον λόφο Ελικώνα ανάμεσα στις τυφλές όψης των γύρο πολυκατοικιών.

Ως προς το σχεδιασμό, σχηματιστήκαν παρτέρια από μυρτιές, φυτευτικά ανθοφόροι θάμνοι και αναρριχόμενα φυτά για να καλύψουν τους τοίχους, ενώ έχουν τοποθετηθεί πινακίδες με τα ονόματα των φυτών και των χρήσιμων εντόμων που φιλοξενούν.

Εικόνα 10. Πάρκο Τσέπης – Άνω Κυψέλη

Πηγή: <https://adoptathens.gr/aksones-programmatos/prasino-parka-tsepis/>

Πάρκο τσέπης - Κολωνός

Το «πάρκο τσέπης» στο Κολωνό είναι το δεύτερα κατά σειρά πάρκο της πόλης, βρίσκεται στην συμβολή των οδών Κιλκίς και Αλαμάνας και έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ο τρόπος και τα υλικά από τα οποία κατασκευάστηκε. Δάπεδο και πεζοδρόμιο από ειδικό, φιλικό προς το περιβάλλον, σκυρόδεμα, καθιστικά από ανακυκλωμένη ξυλεία, πυκνοφυτεμένα αειθαλή και φυλλοβόλα δέντρα αλλά και υπεδάφιο αρδευτικό σύστημα για το πότισμα των φυτών. Φωτίζεται αυτόνομα από φωτοβολταϊκό σύστημα προηγμένης τεχνολογίας, που περιλαμβάνει και ψηφιακό πίνακα με πληροφορίες για τη θερμοκρασία, την υγρασία κι άλλες περιβαλλοντικές παραμέτρους. Δόθηκε στο κοινό τον Ιανουάριο του 2021 και ήταν δωρεά του Ομίλου “Ηρακλής”.

Εικόνα 11. Όψεις πάρκου τσέπης – Κολωνός

Πηγή: <https://adoptathens.gr/aksones-programmatos/prasino-parka-tsepis/>

Πάρκο τσέπης - Παγκράτι

Στο Παγκράτι δημιουργήθηκε το μεγαλύτερο πάρκο τσέπης της Αθήνας, καλύπτει έκταση 750 m². Πρόκειται για ένα μελετημένο οικοσύστημα όπου γεννήθηκε σε ένα από τα λιγοστά ερειπωμένα οικόπεδα της περιοχής. Διαμορφώθηκαν ζώνες πυκνής φύτευσης και τοποθετήθηκαν πάνω από 1.150 είδη φυτών και δέντρων, μεταξύ των οποίων ροβίνιες, σιμίδες και γηγενή αρωματικά φυτά με σκοπό να συμβάλλει στην αισθητική και κλιματική αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής, στη δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα και στην αύξηση της βιοποικιλότητας. Στο πάρκο έχουν τοποθετηθεί διάδρομοι περιπάτου, καθίσματα και θέσεις ποδηλάτου.

Οι περισσότερες κατασκευές του πάρκου υλοποιήθηκαν από επαναχρησιμοποιημένα ξύλα, όπως τραβέρσες σιδηρόδρομου, αλλά το πιο εντυπωσιακό ήταν ότι η βιωσιμότητα του συγκεκριμένου Rocket Park έδωσε βαρύτητα όσον αφορά το νερό καθώς εγκαταστάθηκε ένα αειφόρο σύστημα αποστράγγισης υδάτων για να ποτίζονται τα δέντρα. Επίσης, αυτόνομα φωτοβολταϊκά τροφοδοτούν φως το πάρκο, με την ένταση να αλλάζει αυτόματα κατά τη διάρκεια της νύχτας, αυτό επιτυγχάνεται με τη μειώνεται από το 100% στο 25% για λόγους μείωσης της φωτορύπανσης. Επίσης, εξασφαλίστηκε η παροχή νερού για τους επισκέπτες αλλά και για τα πουλιά και τα ζώα της πόλης

Μέχρι σήμερα παραμένει το μεγαλύτερο από τα πάρκα τσέπης του Δήμου Αθηναίων και επρόκειτο να φιλοξενήσει δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης από την Οργάνωση Γη, καθώς η υλοποίηση του πάρκου αποτελεί δωρεά της οργάνωσης μαζί με την εταιρία της «P&G».

Εικόνα 12. Όψεις πάρκου τσέπης – Παγκράτι

Πηγή: <https://adoptathens.gr/aksones-programmatos/prasino-parka-tsepis/>

2. Ανάλυση Δήμου Αχαρνών & Περιοχών Διαμόρφωσης

2.1 Ανάλυση Δήμου Αχαρνών

2.1.1 Αχαρνές

Η περιοχή των Αχαρνών βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα του λεκανοπέδιου Αττικής και ανήκει στη περιφερική ενότητα της Ανατολικής Αττικής. Βρίσκεται στους νότιους πρόποδες της Πάρνηθας σε υψόμετρο 176 m, απέχει περίπου 10 χιλιόμετρα βόρεια από το κέντρο της Αθήνας, σε έκταση αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους Δήμους της Αττικής καθώς καλύπτει 149 km².

Συνορεύει στα βορειοανατολικά με τους Θρακομακεδόνες, το Κρυονέρι, την Εκάλη ενώ στα ανατολικά με την Κηφισιά και τη Λυκόβρυση. Στα δυτικά βρίσκεται η περιοχή των Άνω Λιοσίων, το Ζεφύρι, το Καματερό ενώ στα νότια η Μεταμόρφωση, οι Άγιοι Ανάργυροι, και η Νέα Φιλαδέλφεια.

Το οικοδομημένο τμήμα του Δήμου των Αχαρνών διαιρείται σε 36 συνοικίες. Τα τμήματα ανάπλασης με τα οποία θα ασχοληθεί η συγκεκριμένη μελέτη βρίσκονται στις συνοικιακές περιοχές του Αγίου Πέτρου και της Λαθείας.

Εικόνα 13. Όρια δήμων
Ιδία επεξεργασία βασισμένη στο Google Earth

2.1.2 Ιστορική αναδρομή

Ήταν ένας από τους αρχαίους Δήμους της Αθήνας, υπό την ονομασία Αχαρναί, που ανήκε στην Οινηίδα φυλή. Ο Δήμος είναι γνωστός από παλιά με δύο τοπωνύμια «Αχαρναί» και «Μενίδι». Η ονομασία «Αχαρναί» πιθανόν προέρχεται από αρχαίο επώνυμο ήρωα (Αχαρνεύς η Αχαρνίων) ή από ένα είδος ψαριού, το γνωστό ροφό, ο οποίος στην αρχαία ελληνική γλώσσα λεγόταν «άχαρνος». Το τοπωνύμιο «Μενίδι» προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη «μαινίς» ή από βυζαντινό γαιοκτήμονα.

2.1.2.1 Αρχαιότητα

Με βάση τα αρχαιολογικά ευρήματα η περιοχή αρχίζει να κατοικείται ποιο οργανωμένα από το τέλος της 4ης χιλιετηρίδας και έκτοτε ο χώρος παρουσιάζει συνεχή κατοίκηση. Οι Αχαρνείς, ως Αθηναίοι πολίτες, πίστευαν ότι είναι αυτόχθονες, γεννημένοι σύμφωνα με τη μυθολογία από τη γη της Αττικής (Σριφτού – Βάθη, 2009).

2.1.2.2 Μυκηναϊκοί Χρόνοι

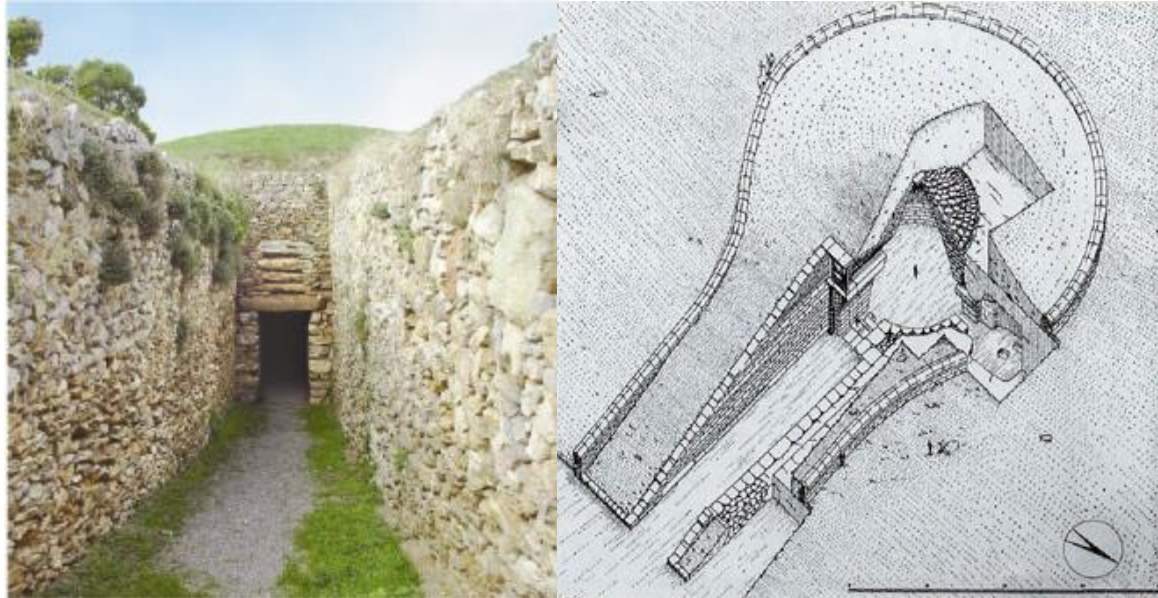
Κατά την Μυκηναϊκή Εποχή (1600-1100 π.Χ.) άκμασε στο χώρο των Αχαρνών μια αξιόλογη τοπαρχία, ένα μυκηναϊκό βασίλειο. Η κεραμική που βρέθηκε εδώ παραπέμπει στην περίοδο ακμής των Ανακτόρων (14ος-13ος αι. π.Χ.) όταν η μυκηναϊκή Ελλάδα φθάνει στο απόγειο της δύναμης της. Οι κάτοικοι του μυκηναϊκού οικισμού των Αχαρνών είχαν αναπτύξει εμπορικές σχέσεις με τις Κυκλάδες, την Κρήτη, την Κύπρο, τις χώρες της Μικράς Ασίας, την Συρία, την Παλαιστίνη, αλλά και με την Ιταλία και τις χώρες της Βόρειας Ευρώπης (Σριφτού – Βάθη, 2009).

Εικόνα 14. Ευρήματα ανασκαφών
πηγή:

<https://athinapolias.wordpress.com/2016/10/20/%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%BF%CE%B3%CE%B1%CE%B9%CE%B1/>

Ο επιβλητικότερος και ο καλύτερα διατηρημένος μυκηναϊκός θολωτός τάφος της Αττικής, ο οποίος χρονολογείται στην ΥΕ ΙΙΙ εποχή (14ος -13ος αι. π.Χ). Ο τάφος αποτελείται από τον διάδρομο, το στόμιο και το θάλαμο. Ο διάδρομος που οδηγούσε στον τάφο έχει μήκος 27 μ και πλάτος 3 μ και τα τοιχώματά του είναι κτισμένα με ακατέργαστες πέτρες. Το στόμιο είναι 3,35 μ και πλάτος του 1,55 μ. Ο θάλαμος είναι υπόγειος με κωνικό σχήμα, κτισμένος με σχετικά μικρές πέτρες ακανόνιστου σχήματος. Η διάμετρος της θόλου είναι 8,35 μ και το ύψος της 8,74 μ. Εξωτερικά η θόλος καλύπτεται με χώμα ώστε να σχηματιστεί ένα είδος τύμβου.

Εικόνα 15. Θολωτός τάφος

Πηγή: <https://athinapolias.wordpress.com/2016/10/20/%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%BF%CE%B3%CE%B1%CE%B9%CE%B1/>

Πρόκειται για τον τάφο ενός σημαντικού προσώπου της περιοχής, όπως πιστοποιούν το είδος του τάφου και τα πολυάριθμα κοσμήματα άριστης καλλιτεχνικής ποιότητας. Ιδιαίτερα πλούσιος ο τάφος περιείχε πήλινα και λίθινα αγγεία, χάλκινα όπλα, ελεφάντινα αντικείμενα, σφραγιδόλιθους, κοσμήματα από χρυσό, άργυρο και χαλκό. Τα ευρήματα του θολωτού τάφου βρίσκονται στο εθνικό αρχαιολογικό μουσείο (Πλάτωνος, 2004).

2.1.2.3 Κλασική Χρόνοι

Την κλασική εποχή (5ος και 4ος αι. π.Χ.) αναδύθηκε στον ίδιο χώρο ο μεγαλύτερος Δήμος του αθηναϊκού κράτους. Η οικονομία του στηριζόταν κυρίως στη γεωργία, στους πλούσιους ελαιώνες και αμπελώνες, αλλά και στην εκμετάλλευση του δασικού πλούτου της Πάρνηθας.

Αρχαίοι συγγραφείς, όπως ο Πίνδαρος, ο Θουκυδίδης και ο Αριστοφάνης, αναφέρονται στον αρχαίο δήμο των Αχαρνών και τους δημότες του, που διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην πολιτική, κοινωνική, θρησκευτική και οικονομική ζωή του αθηναϊκού κράτους.

Οι αρχαίοι Αχαρνείς λάτρευαν την Ιππία Αθηνά, τον Απόλλωνα, τον Ηρακλή, το Διόνυσο και το θεό Άρη προς τιμήν του οποίου είχε ανεγερθεί στις Αχαρνές περικαλλής ναός το δεύτερο μισό του 5ου αι. π.Χ.

Ο ναός της Ιππίας Αθηνάς, η οποία λατρευόταν στον αρχαίο δήμο των Αχαρνών, εντοπίστηκε δίπλα ακριβώς στο αρχαίο θέατρο. Ένας ισχυρός τοίχος χτισμένος με μεγάλους ογκόλιθους, το θεμέλιο της κρηπίδας του ναού, είναι η πρώτη ένδειξη για τον ναό.

Μεταξύ των ευρημάτων μία πολύ σημαντική επιγραφή του 4ου αι. π.Χ. στην οποία αναφέρεται το ιερό της Αθηνάς Ιππίας και το θέατρο των Αχαρνών και δύο αναθηματικές επιγραφές: η μία από κάποια ιέρεια της θεάς και η άλλη από έναν άνδρα ονόματι Πομπήιο ο οποίος αφιέρωνε στον ναό για τα αγροτικά Διονύσια (Σριφτού – Βάθη, 2009).

Εικόνα 16. Μετόπη από ψηφισματικό ανάγλυφο με την Αθηνά και τον Άρη. 4ος αιώνας π.Χ.

Πηγή: <https://www.acharnes.gr/content/istoria-ton-acharon>

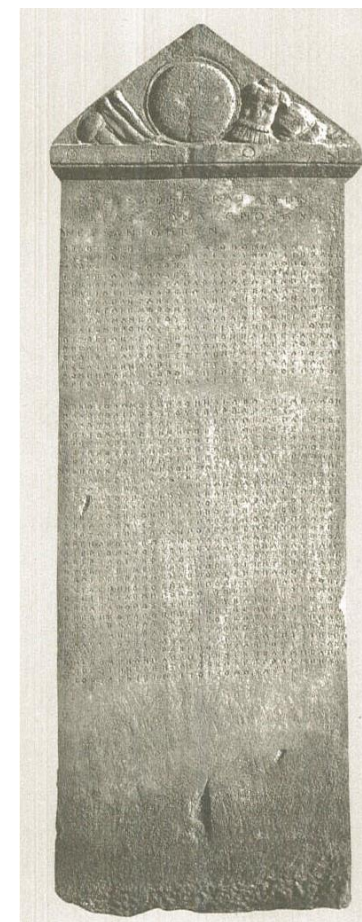
Ο Δήμος των Αχαρνών, λόγω του πλούτου και της στρατηγικής θέσης του, καθώς βρισκόταν πάνω στις κύριες οδικές αρτηρίες που οδηγούσαν από τη πόλη προς το Θριάσιο Πεδίο και τα Μέγαρα μέσω του στενού της Κρωπειάς και προς τη Βοιωτία μέσω της Φυλής, υπήρξε ανέκαθεν στόχος των εχθρικών στρατευμάτων και είχε υποφέρει πολλά από τους εκάστοτε επιδρομείς, οι οποίοι λεηλατούσαν τις εύφορες εκτάσεις του για να στερήσουν από τη πόλη των Αθηνών τα απαραίτητα εφόδια. Με άλλα λόγια αποτελούσε προμαχώνα της πόλης των Αθηνών. Τα πρώτα χρόνια του πελοποννησιακού πολέμου ο οποίος διήρκεσε από το 431-404 π.Χ. ήταν πραγματική δοκιμασία για τους Αχαρνείς. Οι Σπαρτιάτες εκστράτευαν σχεδόν κάθε άνοιξη και κατέστρεφαν τις καλλιέργειες. Οι κάτοικοι του Δήμου, σύμφωνα με εντολή του στρατηγού Περικλή, είχαν καταφύγει μέσα στα τείχη της Αθήνας και απελπισμένοι παρακολουθούσαν το ρήμαγμα της περιουσίας τους. Αυτή η θλιβερή πραγματικότητα αποτελεί το φόντο της κωμωδίας «Αχαρνείς» του Αριστοφάνη. Στο έργο αυτό που είναι βασικά αντιπολεμικό, οι Αχαρνείς παρουσιάζονται ως φιλοπόλεμοι, τραχείς και εξαιρετικά υπερήφανοι για τη συμμετοχή τους στον αγώνα εναντίον των Περσών. Δεν ήταν βέβαια οι Αχαρνείς πολίτες φιλοπόλεμοι. Πίστευαν όμως ότι έπρεπε με πόλεμο να διώξουν τους Σπαρτιάτες, ώστε να επιστρέψουν στα σπίτια τους και στην αγαπημένη τους γη. Οι Αθηναίοι μετά την ήττα τους στον Πελοποννησιακό πόλεμο οικοδομούν οχυρώσεις, φρούρια, πύργους και οχυρωματικούς περιβόλους όπως το τείχος Δέμα και το φρούριο Λειψύδριο (Σριφτού – Βάθη, 2009).

Εικόνα 17. Οχετός

Πηγή: <https://athinapolias.wordpress.com/2016/10/20/%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%BF%CE%B3%CE%B1%CE%B9%CE%B1/>

Ο 4ος αι. π.Χ. υπήρξε η χρυσή εποχή του Δήμου Αχαρνών. Πολλά αρχαιολογικά ευρήματα προερχόμενα κυρίως από τάφους, ανήκουν σε αυτήν τη χρονική περίοδο, όπως αξιόλογες επιγραφές, θαυμάσια ανάγλυφα και κυρίως η στήλη με τον όρκο των Αθηναίων εφήβων. Τον 4ο αι. π.Χ. κατασκευάστηκε για την άρδευση τη αχαρνικής γης ένα σπουδαίο έργο, ο «αχαρνικός οχετός», ενώ τμήματα του Αδριάνειου υδραγωγείου έχουν βρεθεί στις Αχαρνές.

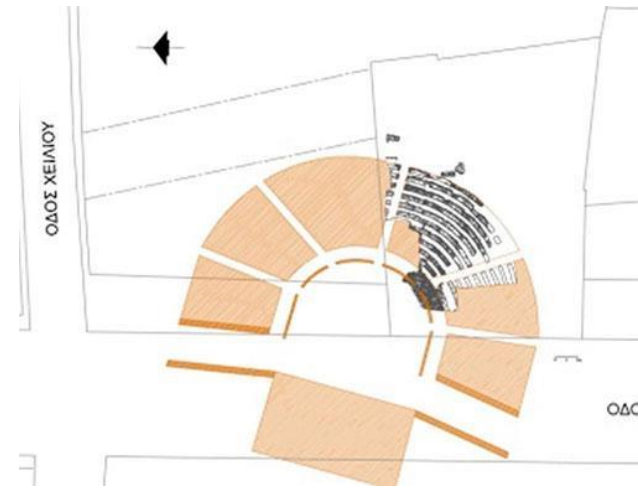
Εικόνα 18. Στήλη με τον όρκο των Αθηναίων εφήβων και τον «όρκο των Πλαταιών»

Πηγή: <https://athinapolias.wordpress.com/2016/10/20/%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%BF%CE%B3%CE%B1%CE%B9%CE%B1/>

Παρόλο που οι Αχαρνές ήταν ο μεγαλύτερος Δήμος του αθηναϊκού κράτους στην αρχαιότητα μετά την Αθήνα και τον Πειραιά, η ακριβής θέση του ήταν άγνωστη. Όμως μετά την ανεύρεση του αρχαίου θεάτρου (2007), το κέντρο του αρχαίου Δήμου αρχίζει να διαγράφεται σταθερά και προφανώς συμπίπτει με το σημερινό. Η δυσκολία στον εντοπισμό του κέντρου του οφειλόταν στο ότι ο Δήμος δεν ήταν μια συμπαγής εγκατάσταση, αλλά αποτελείτο όπως δηλώνει και η ίδια η ονομασία του, (Αχαρναί σε πληθυντικό αριθμό), από πολλούς οικιστικούς πυρήνες που ήταν σκορπισμένοι στην ύπαιθρο. Αυτές οι σκόρπιες εγκαταστάσεις αποτέλεσαν μετά τις μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη (508/7 π.Χ.) τον πλούσιο δήμο των Αχαρνών, ο οποίος ανήκε στην Οινηίδα φυλή, που πήρε την ονομασία της από τον αττικό ήρωα Οινέα, γιο του βασιλιά των Αθηνών Πανδίονα (Σριφτού – Βάθη, 2009).

Εικόνα 20. Εκσκαφή αρχαίου θεάτρου
Πηγή: <http://www.diazoma.gr>

Εικόνα 19. Σχεδιαστική κάτοψη αρχαίου θεάτρου
Πηγή: <http://www.diazoma.gr>

2.1.2.4 Ρωμαϊκοί Χρόνοι

Αργότερα με την επικράτηση των Ρωμαίων (2ος αι. π.Χ.) μεγάλες ρωμαϊκές αγρεπαύλεις κτίστηκαν στις Αχαρνές, που εξακολουθούσαν να είναι από τους μεγαλύτερους αττικούς Δήμους. Η Αττική τότε ήταν απλά μια περιοχή της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας χωρίς ιδιαίτερο ενδιαφέρον, αλλά εξακολουθούσε να αποτελεί πνευματικό κέντρο.

Εικόνα 21.Ρωμαϊκή οικία

Πηγή: <https://athinapolias.wordpress.com/2016/10/20/%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%BF%CE%B3%CE%B1%CE%B9%CE%B1/>

2.1.2.5 Χριστιανισμός

Με τη σταδιακή επικράτηση του χριστιανισμού μετά την επίσκεψη του Αποστόλου Παύλου (53 μ.Χ.), άρχισαν να κτίζονται μικρές εκκλησίες στους χώρους των ειδωλολατρικών ναών. Τα κατάλοιπα είναι αρκετά και αποδεικνύουν τη διαρκή κατοίκηση του χώρου και την ευσέβεια των κατοίκων. Από το 1205-1456 μ.Χ. διάφοροι Ευρωπαίοι κατακτητές όπως Καταλανοί, και Φράγκοι κατέλαβαν και την Αττική, εκμεταλλευόμενοι τους οικονομικούς πόρους της. Από το 1383 κ.ε. η Αττική εποίκίζεται από Έλληνες και Αρβανίτες της Βορειοδυτικής Θεσσαλίας και Βορείου Ηπείρου στα στρατηγικά της σημεία, τα ορεινά δηλαδή περάσματα της Πάρνηθας και τα παράλια. Πολύ αργότερα οι έποικοι αυτοί, με την αλλαγή των κλιματολογικών και κοινωνικών συνθηκών, διασκορπίστηκαν και στην υπόλοιπη Αττική και το Μενίδι και συγχωνεύτηκαν με το γηγενές στοιχείο (Σριφτού – Βάθη, 2009).

2.1.2.6 Οθωμανική Κατοχή

Το 1456 οι τελευταίοι Φράγκοι απομακρύνθηκαν «ειρηνικά» από τους Τούρκους που είχαν κατακτήσει πλέον την Ελλάδα. Δείγματα της διατήρησης της Ελληνικής γλώσσας και γραφής αποτελούν τα ιστορικά ντοκουμέντα των από το 1573 έως την Επανάσταση του '21 και μετέπειτα. Ξένοι περιηγητές και ιστορικά τεκμήρια αποδεικνύουν πως η κατοίκηση της περιοχής από τούρκους δεν είχε πραγματοποιηθεί εξαιτίας της σκληρής ιδιοσυγκρασίας των ντόπιων.

Στη συνέχεια παρά τη σκληρή τυραννία του Αλή Χασεκί (1772-1796) το ανυπότακτο πνεύμα των κατοίκων διατηρήθηκε. Διακεκριμένες προσωπικότητες του τόπου οργανώθηκαν στη Φιλική Εταιρεία και προετοίμασαν την Επανάσταση στην Αττική. Στις παραμονές της Επανάστασης οργανώθηκε στρατηγείο στη περιοχή των Αχαρνών, όπου συνέρρευσαν και οι Χασιώτες με αρχηγό το Μελέτη Βασιλείου, καθώς και άλλοι χωρικοί της Αττικής και Σαλαμίνας. Κατά τα επόμενα χρόνια οι ντόπιοι έλαβαν μέρος σε σκληρές μάχες εναντίον των Τούρκων.

Στη δύσκολη περίοδο 1826-1832 η Αττική είχε κατακλυστεί από Τουρκικές δυνάμεις. Οι επανειλημμένες εκκλήσεις των Ελλήνων κατοίκων της προς τον Δ. Υψηλάντη και τον Κυβερνήτη Ι. Καποδίστρια για υποστήριξη της εξέγερσής τους δεν τελεσφόρησαν λόγω πολλαπλής αδυναμίας της Ελληνικής πλευράς. Η Αττική και το Μενίδι φυσικά δεν απελευθερώθηκε με τα όπλα, εφόσον οι Τούρκοι μέχρι την Άνοιξη του 1833 διατηρούσαν φρουρά στην Ακρόπολη. Έτσι οι θεωρούμενες από τις Μεγάλες Δυνάμεις, τουρκικές ιδιοκτησίες στην Αττική, εξαγοράστηκαν από τους Έλληνες, σε ένα χώρο ποτισμένο από ποταμούς αίματος των επαναστατημένων κατοίκων της (Δημήτρη, 1990).

2.1.2.7 Νεοσύστατο Ελληνικό Κράτος

Μετά την απελευθέρωση οι Αχαρνές αρχίζουν μια ανοδική πορεία. Με την πρώτη διοικητική διάρθρωση το 1835 η Αττική χωρίζεται σε εννέα Δήμους. Ένας απ' αυτούς ο μεγαλύτερος ήταν ο Δήμος Αχαρνών. Η έκταση του Δήμου ήταν 320.000 και πλέον στρέμματα και περιλάμβανε ολόκληρη σχεδόν τη Πάρνηθα, τα Λιόσια, τη Χασιά, τον Ασπρόπυργο, το Καματερό, τις Κουκουβάουνες και το Μπάφι (σήμερα Κρυονέρι).

Αλλά οι συνθήκες δεν είναι εύκολες για το νεοσύστατο κράτος. Πόλεμοι, εξεγέρσεις, δικτατορίες αναστατώνουν τη ζωή της Ελλάδας και φυσικά των Αχαρνών. Μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο, η περιοχή δέχτηκε ένα μεγάλο κύμα μεταναστών από το εσωτερικό και το εξωτερικό της Ελλάδας, το οποίο έγινε εντονότερο τα τελευταία 30 χρόνια.

Οι Αχαρνές θα γνωρίσουν τις πιο δραστικές μεταμορφώσεις και θα γίνουν μια μεγαλούπολη μαζί με την υπόλοιπη Αθηνά. Οι αλλαγές είναι γρήγορες και ριζικές και αφορούν όλους τους τομείς όπως την αύξηση του πληθυσμού του Δήμου αλλά και η αλλαγή της κοινωνικής σύστασης. Η φυσιογνωμία των Αχαρνών μεταβάλλεται και από απλή κωμόπολη αρχίζει να ενσωματώνεται στο πολεοδομικό σύστημα της πόλης μέσω της δημιουργίας των πολυκατοικιών. Το φυσικό περιβάλλον αρχίζει να μειώνεται από το πλήθος των κατοικιών που καλύπτουν το άλλοτε καταπράσινο αθηναϊκό πεδίο. Η έκταση του Δήμου Αχαρνών μέσα σε 170 χρόνια από τον σχηματισμό των Δήμων της Αττικής περιορίστηκε κατά το ήμισυ από τον ιστορικό χώρο και αυξήθηκε σε πληθυσμό κατά 60 φορές (Σριφτού – Βάθη, 2009).

2.1.3 Ο Σημερινός Δήμος

Ο Δήμος Αχαρνών ο οποίος χαρακτηρίστηκε ολυμπιακός Δήμος, μεταξύ άλλων το 2004, συνεχίζει να αποτελεί σήμερα έναν από τους μεγαλύτερους Δήμους της Αττικής με έκταση πάνω από 150.000 στρέμματα.

Στα διοικητικά όρια του Δήμου περιλαμβάνονται : ο Κόκκινος Μύλος, η Βαρυμπόμπη, οι Θρακομακεδόνες, το Αεροδρόμιο Τατοΐου (Δεκέλεια), μικρό μέρος του πρώην Βασιλικού Κτήματος, το Ολυμπιακό Χωριό και μεγάλο μέρος του Εθνικού Δρυμού της Πάρνηθας, το καζίνο της Πάρνηθας (Μον Παρνές) και δύο ορειβατικά καταφύγια.

Η Αρχαιολογική Συλλογή Αχαρνών βρίσκεται σε κεντρικό σημείο της πόλης απέναντι από το Δημαρχείο και καλύπτει χρονολογικά την περίοδο από τα προϊστορικά έως τα μεσοβυζαντινά χρόνια (12ος μ. Χ. αι.). Η έκθεση περιλαμβάνει κυρίως κτερίσματα από αρχαία νεκροταφεία ή μεμονωμένες ταφές, αντικείμενα καθημερινής χρήσης από οικίες, εργαστήρια, αποθέτες, δεξαμενές, δρόμους, αγωγούς και αντικείμενα από ιερά.

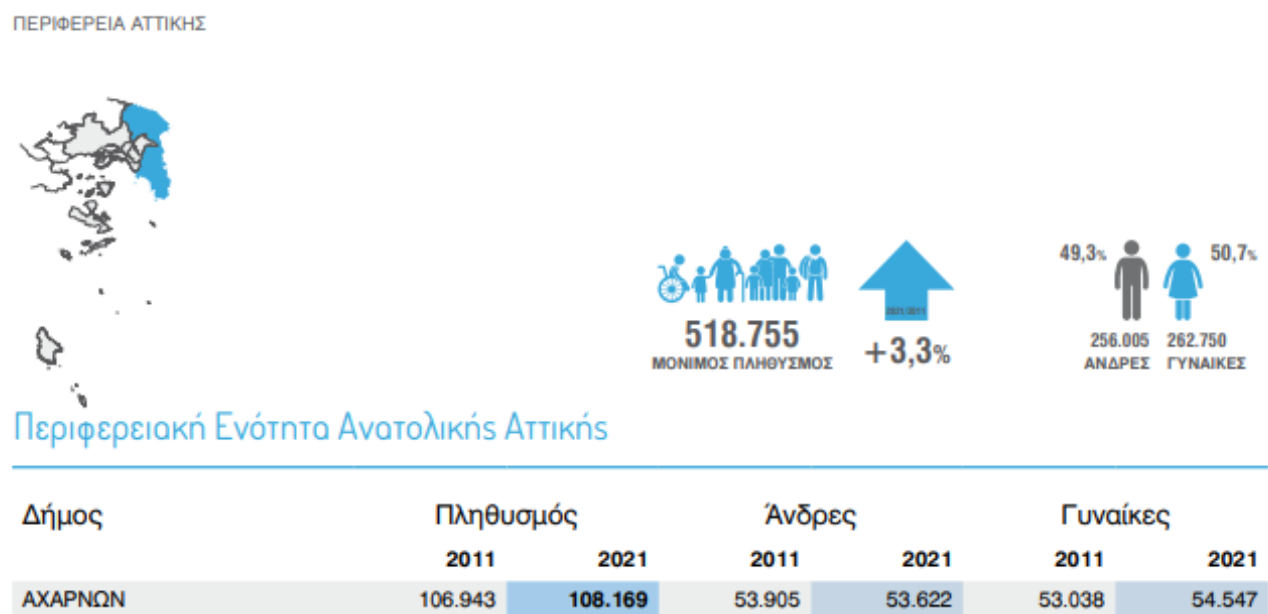
Εικόνα 22. Μουσείο (Πάνω) και Δημαρχείο (Κάτω)
Πηγή: <https://www.acharnes.gr/>

Επίσης ο Δήμος περιλαμβάνει δύο σημαντικά μνημεία των Αχαρνών, τον μυκηναϊκό θολωτό τάφο και το αρχαίο θέατρο, το οποίο έχει μερικώς ανασκαφεί.

2.1.4 Πληθυσμιακά και δημογραφικά στοιχεία

Με βάση τα τελευταία στοιχεία που συγκεντρωθήκαν από τη απογραφή του 2021 από την ΕΛΣΤΑΤ, ο σημερινός μόνιμος πληθυσμός του Δήμου των Αχαρνών ανέρχεται σε 108.130 άτομα (106.943 το 2011). Παρότι ο πληθυσμός της περιφέρειας Αττικής έχει μειωθεί κατά 0,9%, ο πληθυσμός του Δήμου των Αχαρνών παρουσιάζει αύξηση του πληθυσμού του κατά 1,1%.

Οι γυναίκες ανέρχονται σε 54.820 άτομα και αποτελούν το 50,7% του πληθυσμού, ενώ οι άνδρες είναι 53.310 άτομα.

Εικόνα 23. Πληθυσμιακή καταγραφή
Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

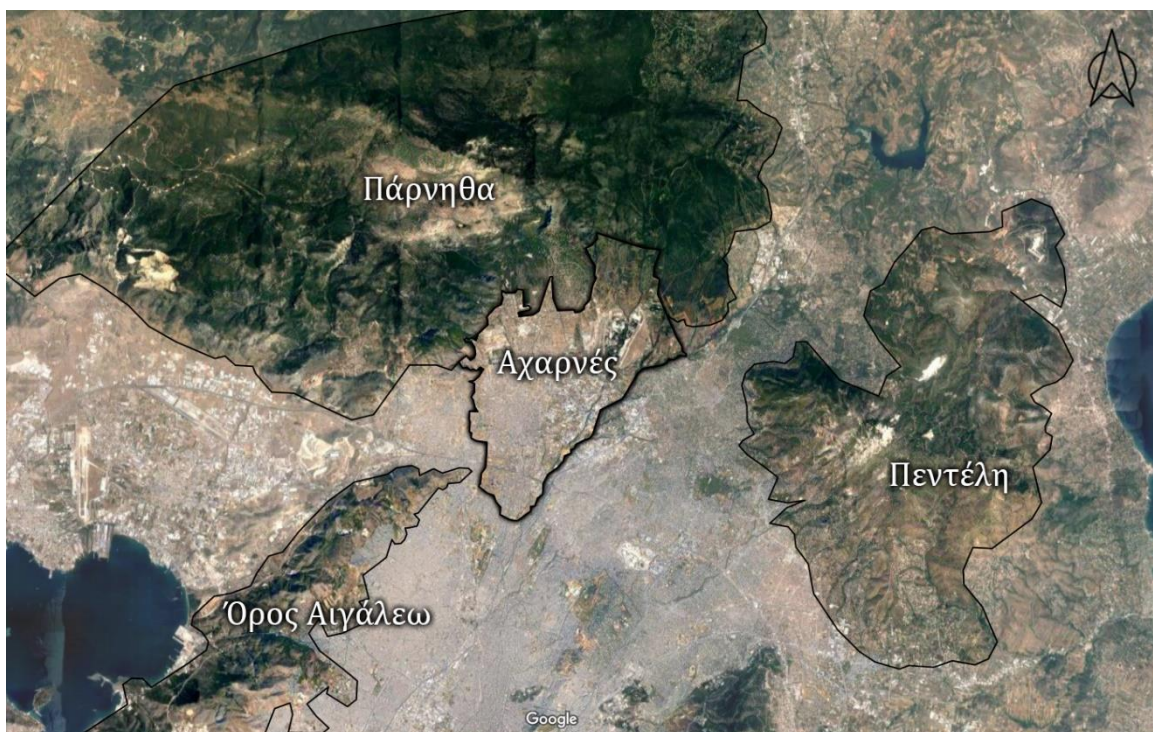
2.1.5 Ζώνες επιρροής

2.1.5.1 Ορεινοί όγκοι

Η περιοχή των Αχαρνών τοποθετείτε σε μια επίπεδη έκταση χωρίς σημαντικά υψομετρικά χαρακτηριστικά. Πλαισιώνεται όμως άμεσα από το όρος της Πάρνηθας και ποιο έμμεσα από το Πεντελικό όρος και το όρος Αιγάλεω.

Η οπτική επαφή με τα βουνά είναι άμεση από τη πλειοψηφία των δρόμων και των ανοιχτών χώρων. Τα βουνά δημιουργούν ένα φυσικό τοπίο, προσδίδοντας ομορφιά και χαρακτήρα στην περιοχή.

Η χιλιομετρική απόσταση της Πάρνηθας δίνει την δυνατότητα τόσο στους κάτοικους της περιοχής να απολαύσουν τη φυσική ομορφιά των βουνών και να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες για εξωτερικές δραστηριότητες, όσο και στη βιοποικιλότητα του βουνού να επισκέπτεται και να επεκτείνεται στη περιοχή των Αχαρνών.

Εικόνα 24. Ορεινοί όγκοι,
Ιδία επεξεργασία βασισμένη στο Google Earth

2.1.5.2 Πάρνηθα

Η Πάρνηθα είναι ένα εντυπωσιακό βουνό με το υψόμετρο της να φτάνει τα 1.413 m, αποτελεί το υψηλότερο βουνό στην περιοχή και προσφέρει μια πληθώρα φυσικής ομορφιάς, πανίδας και χλωρίδας. Καλύπτεται από πεύκα στα χαμηλότερα και από έλατα στα υψηλότερα σημεία της, επίσης είναι γνωστή για την πανίδα και τη χλωρίδα της, καθώς υπάρχουν πολλά είδη φυτών και ζώων που βρίσκονται στο βουνό, μερικά από τα οποία είναι ενδημικά.

Επιπλέον, η Πάρνηθα φιλοξενεί τον Εθνικό Δρυμό Πάρνηθας, ο οποίος ιδρύθηκε το 1961 κατόπιν βασιλικού διατάγματος. Το εθνικό πάρκο καλύπτει έκταση περίπου 300 τετραγωνικών χιλιομέτρων και προστατεύει την πανίδα και τη χλωρίδα της περιοχής καθώς διατηρεί μια ποικιλία ελληνικών άγριων ζώων, όπως ελάφια, αγριογούρουνα και πολλά πουλιά (SPA). Έχει ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000 και έχει ανακηρυχθεί τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (25638/1269 απ. Υπ. Γεωργίας). Ενώ μετά την πυρκαγιά του 2007 καθορίστηκε περιοχή προστασίας με Προεδρικό Διάταγμα.

Εντός των ορίων του Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας λειτουργούν δύο ορειβατικά καταφύγια. Το πρώτο είναι το Μπάφι σε υψόμετρο 1160 m, κατασκευάστηκε από τον Ε.Ο.Σ. Αθηνών και το δεύτερο καταφύγιο είναι το Φλαμπούρι σε υψόμετρο 1.158 m του Ορειβατικού Συλλόγου Αχαρνών. Υπάρχει εκτεταμένο δίκτυο μονοπατιών, τα περισσότερα από τα οποία είναι σηματοδοτημένα και καλά διατηρημένα. Με αποτέλεσμα αυτό να τη καθιστά έναν δημοφιλή προορισμό για ορειβάτες, πεζοπόρους και φυσιολάτρες που αναζητούν την επαφή με τη φύση. Υπάρχουν πολλά μονοπάτια και πεζοπορικές διαδρομές που οδηγούν σε καταπληκτικά σημεία θέασης, κορυφές και πηγές.

Τα πετρώματα της Πάρνηθας είναι ιζηματογενή που σχηματίστηκαν στην παλαιοζωική, μεσοζωική και καινοζωική εποχή. Η κυριαρχία του ασβεστόλιθου που είναι υδατοδιαπερατός σε συνδυασμό με το έντονο ανάγλυφο του βουνού είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία πολλών σπηλαίων με σπουδαιότερο εκείνο του Πανός στο φαράγγι του Κελάδωνα, καθώς και βάραθρα όπως του Κεραμιδιού, του Ταμιλθιού, της Γκούρας στη δυτική Πάρνηθα, της Δεκελείας στην ανατολική Πάρνηθα κ.ά. Η Πάρνηθα διαθέτει επίσης πολλές πηγές, με κυριότερες τις πηγές της Κιθάρας.

2.1.6 Κλιματολογικά στοιχεία

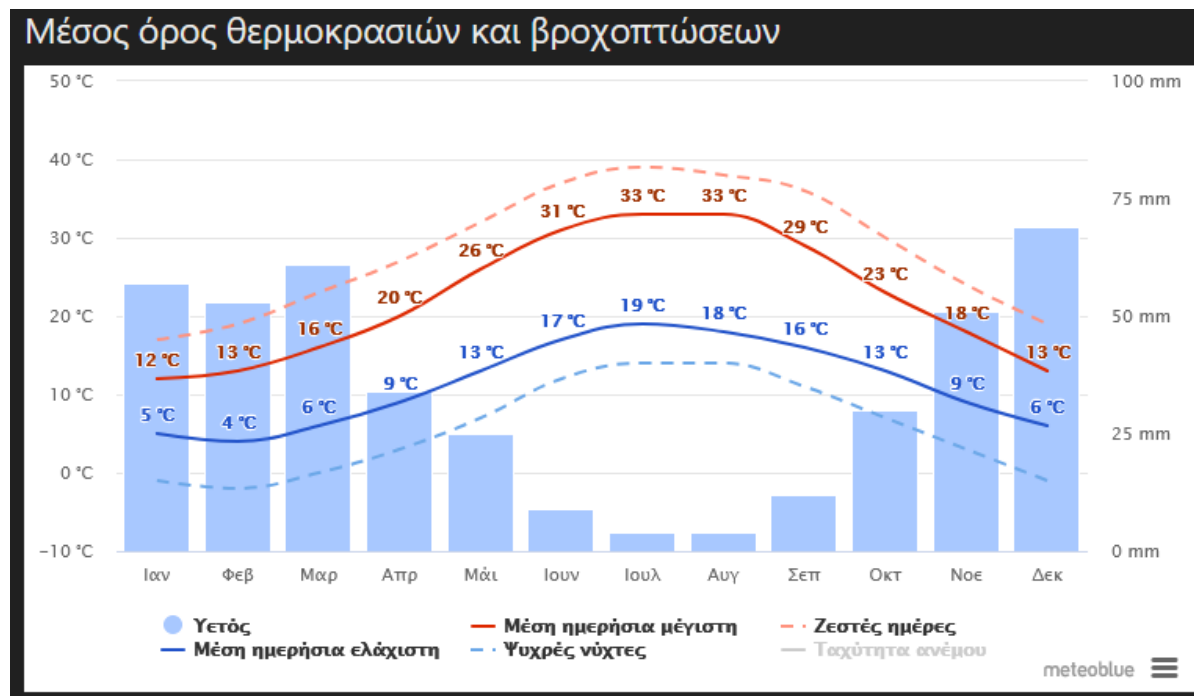
Τα κλιματολογικά στοιχεία για των Δήμο των Αχαρνών προκύπτουν από τα παρακάτω κλιματικά διαγράμματα τα οποία βασίζονται σε 30 χρόνια ωριαίων προσομοιώσεων μοντέλων καιρού τα οποία έχουν ανακτηθεί από την υπηρεσία καιρικών και κλιματολογικών δεδομένων της meteoblue.

Μέσος όρος θερμοκρασιών και βροχοπτώσεων

Η «ημερήσια μέση μέγιστη» (συμπαγής κόκκινη γραμμή) δείχνει τη μέγιστη θερμοκρασία μιας μέσης ημέρας για κάθε μήνα. Ομοίως, "ημερήσια μέση ελάχιστη" (συμπαγής μπλε γραμμή) δείχνει τη μέση ελάχιστη θερμοκρασία. Οι ζεστές ημέρες και κρύες νύχτες (διακεκομμένες κόκκινες και μπλε γραμμές) δείχνουν τον μέσο όρο της πιο ζεστής μέρας και πιο κρύας νύχτας του κάθε μήνα για τα τελευταία 30 χρόνια.

Σύμφωνα με το meteoblue όταν η μηνιαία βροχόπτωση είναι παραπάνω από 150 mm δείχνει υγρό κλίμα ενώ όταν είναι κάτω από 30 mm είναι ως επί το πλείστον ξηρό.

Με βάση το διάγραμμα της Εικόνας 25 προκύπτει ότι στο Δήμο Αχαρνών το κλίμα είναι ξηρό, καθώς τα χιλιοστά της μηνιαίας βροχόπτωσης του βροχερότερου μήνα, του Δεκεμβρίου, δεν ξεπερνούν τα 70 mm, σε συνδυασμό με τους καλοκαιρινούς μήνες όπου τα ποσοστά βροχόπτωσης δεν ξεπερνούν τα 12 mm.

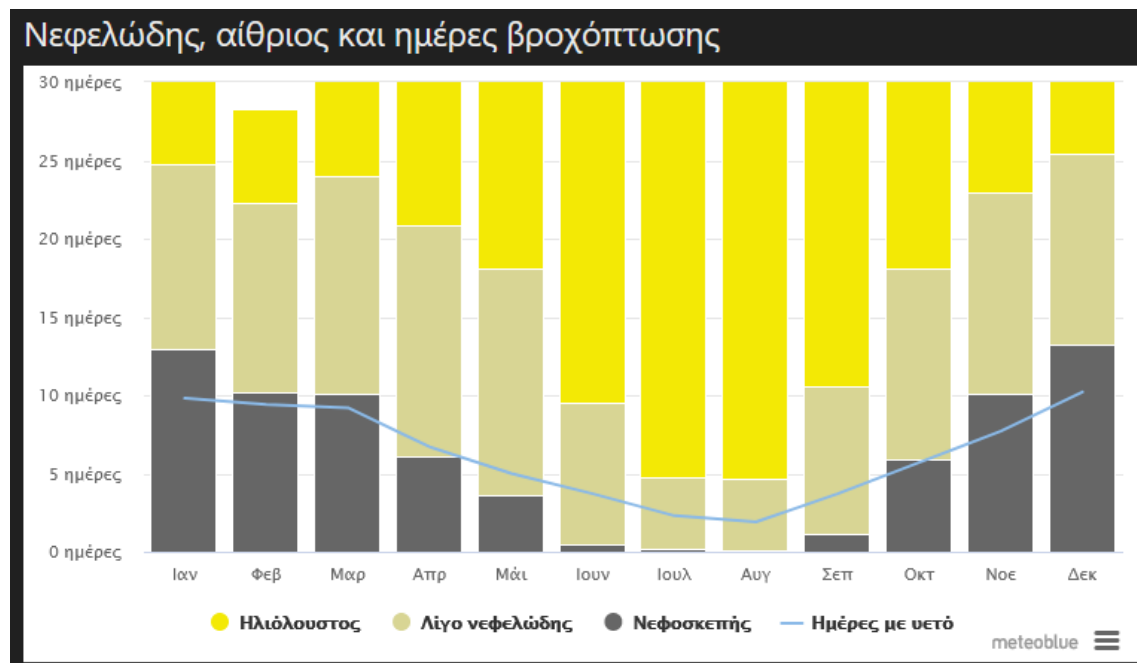
Εικόνα 25. Διάγραμμα θερμοκρασιών και βροχοπτώσεων
Πηγή <https://www.meteoblue.com>

Νεφελώδης, αίθριος και ημέρες βροχόπτωσης

Το γράφημα δείχνει το μηνιαίο αριθμό ημερών με καιρό αίθριο, λίγο νεφελώδη, νεφοσκεπή και τις ημέρες με βροχή.

Οι ημέρες με λιγότερο από 20% νεφοκάλυψη θεωρούνται ως αίθριες, με 20-80% νεφοκάλυψη ως νεφελώδεις και με περισσότερα από 80%, ως νεφοσκεπείς.

Από το διάγραμμα της εικόνας 26 προκύπτει ότι ο καιρός από τους μήνες Νοέμβριο έως Μάρτιο είναι νεφελώδης με το ποσοστό νεφοκάλυψης να μη ξεπερνά το 35%, και τους υπόλοιπους 7 μήνες να είναι κυρίως αίθριος με το ποσοστό νεφοκάλυψης να μη ξεπερνάει το 15%.

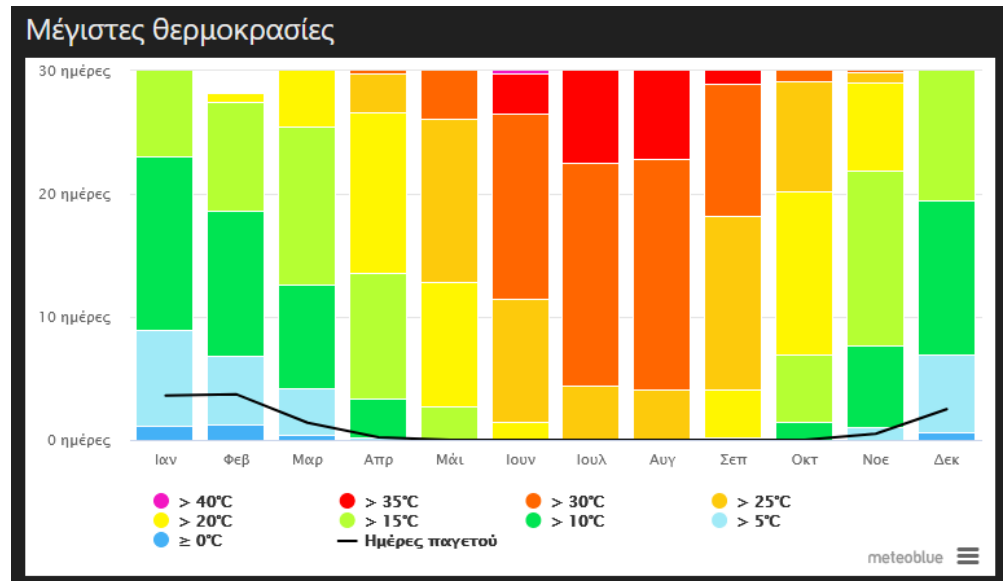

Εικόνα 26. Διάγραμμα ποσοστού νέφους και βροχόπτωσης
Πηγή <https://www.meteoblue.com>

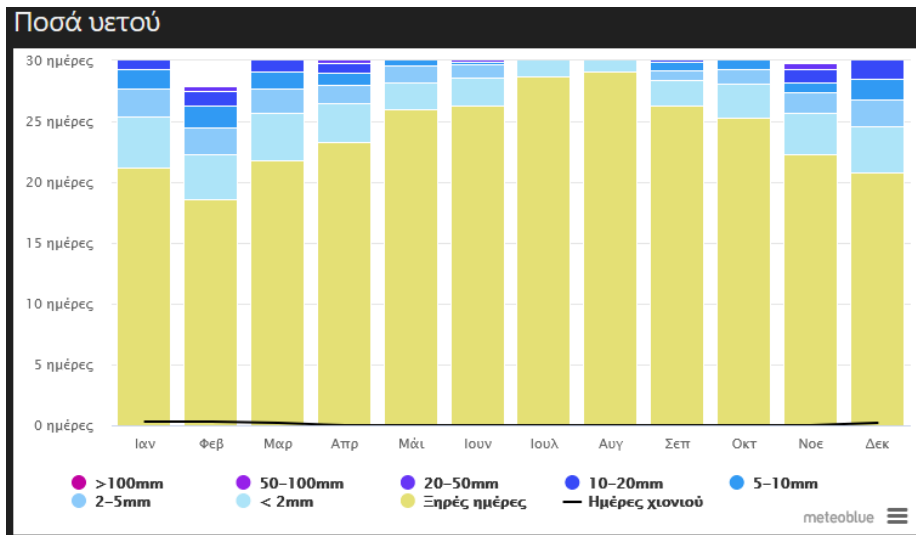
Μέγιστες θερμοκρασίες

Το διάγραμμα μέγιστης θερμοκρασίας για Αχαρνές εμφανίζει πόσες ημέρες ανά μήνα επιτυγχάνονται συγκεκριμένες θερμοκρασίες.

Από το διάγραμμα της εικόνας 27 προκύπτει ότι οι μέγιστες θερμοκρασίες το χειμώνα δεν ξεπερνούν τους 15 – 25 °C και το καλοκαίρι μπορεί να φτάσουν τους 35 – 40 °C ως ημερήσιο μέγιστο.

Εικόνα 27. Διάγραμμα μέγιστων θερμοκρασιών
Πηγή <https://www.meteoblue.com>

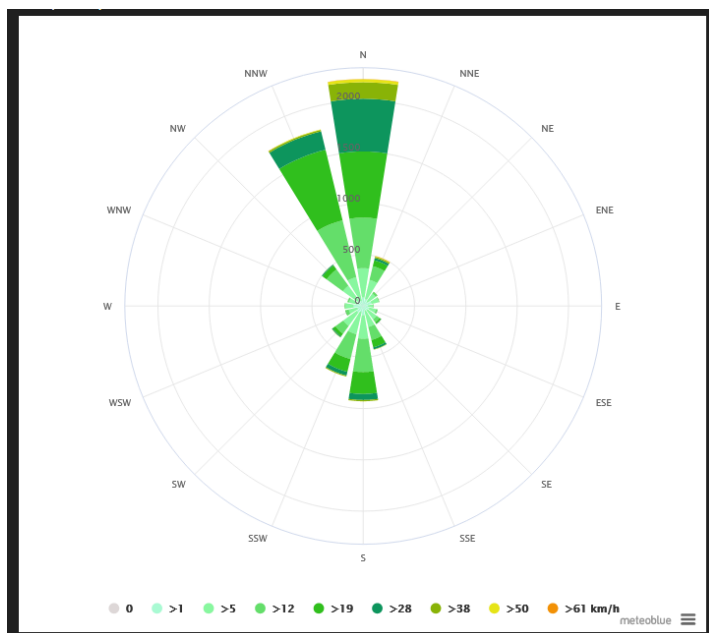

Εικόνα 28. Διάγραμμα ποσότητας υετού
Πηγή <https://www.meteoblue.com>

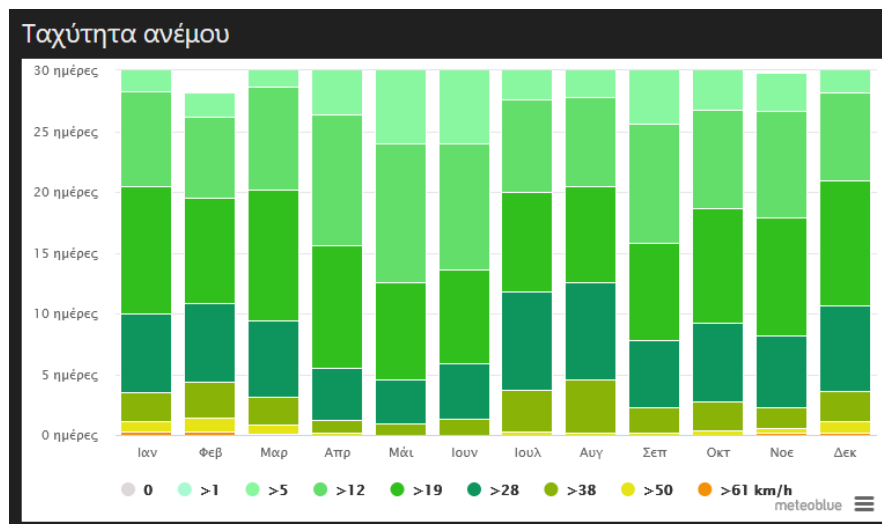
Ταχύτητα ανέμου

Το διάγραμμα για Αχαρνές δείχνει τις ημέρες ανά μήνα, κατά τις οποίες ο άνεμος φθάνει μια ορισμένη ταχύτητα. Με βάση το διάγραμμα της εικόνας 29 προκύπτει ότι οι δυνατότεροι άνεμοι φτάνουν σε ταχύτητα μεγαλύτερη από 61 km/h 0,3 ημέρες κατά τους χειμερινούς μήνες.

Ανεμολόγιο

Εικόνα 30. Ροδόγραμμα διεύθυνσης ανέμου
Πηγή <https://www.meteoblue.com>

Εικόνα 29. Διάγραμμα ταχύτητας ανέμου
Πηγή <https://www.meteoblue.com>

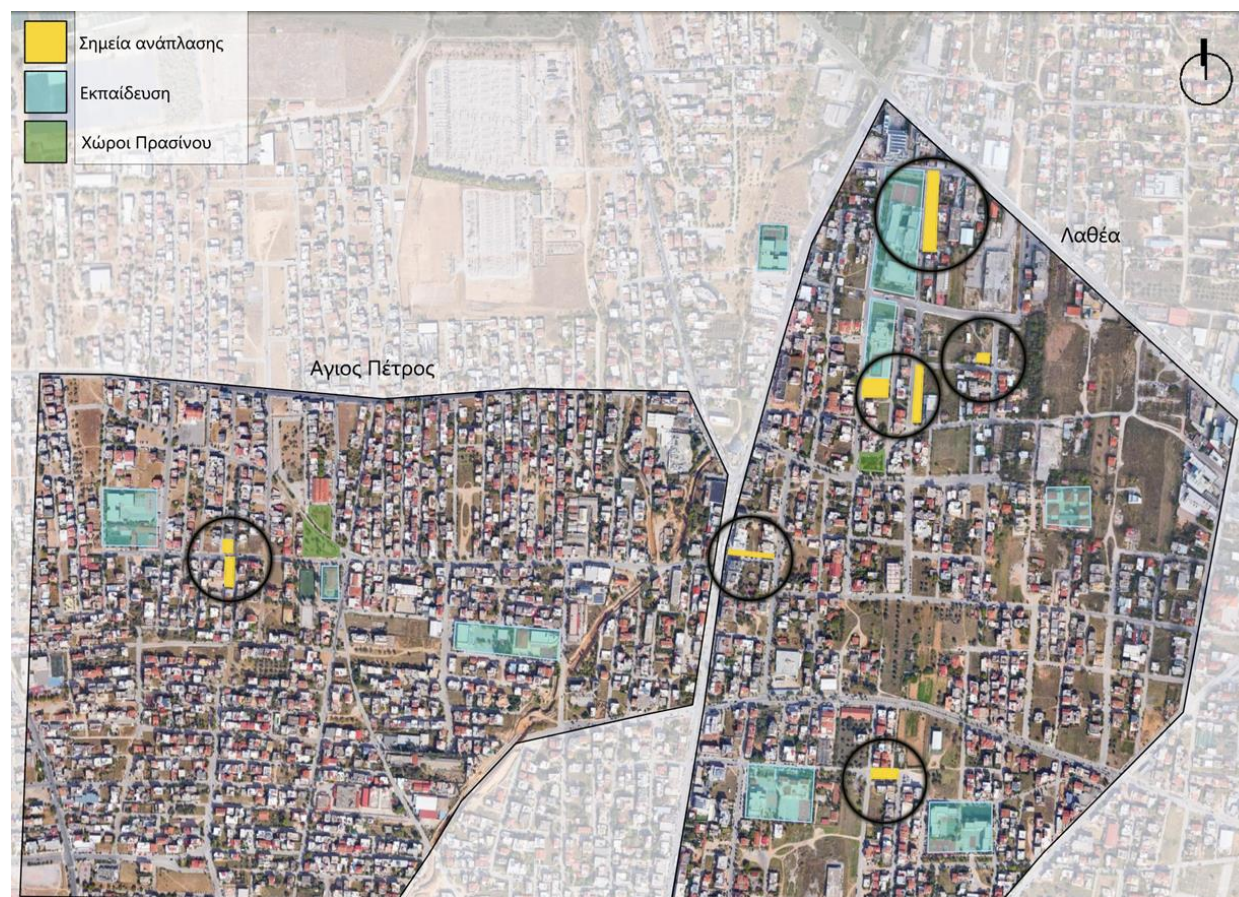
Το ροδόγραμμα για Αχαρνές δείχνει πόσες ώρες ετησίως ο άνεμος φυσάει από την υποδεικνυόμενη διεύθυνση. Από το ροδόγραμμα της εικόνας 30 προκύπτει ότι ο άνεμος φυσά από τα Βόρεια (B) και από τα Βόρειο – Δυτικά (ΒΔ).

2.2 Ανάλυση περιοχών διαμόρφωσης

2.2.1 Σημεία ανάπλασης

Τα σημεία που έχουν επιλεχθεί ανήκουν στις συνοικίες της Λαθείας και του Αγίου Πέτρου. Η επιλογή τους έγινε λαμβάνοντας υπόψιν τον έντονα οικιστικό χαρακτήρα των περιοχών, το πλήθος σχολείων, την ανάγκη δημιουργίας χώρων πρασίνου σε αυτές τις περιοχές και την απόσταση μεταξύ των σημείων ώστε να μπορεί να πραγματοποιηθεί μια σύνδεση μεταξύ τους.

Στη συνοικία του Αγίου Πέτρου επιλέχθηκαν δυο σημεία συνολικής έκτασης 765 m², ενώ στη συνοικία της Λαθείας επιλέχθηκαν έξι σημεία συνολικής έκτασης 5.918 m².

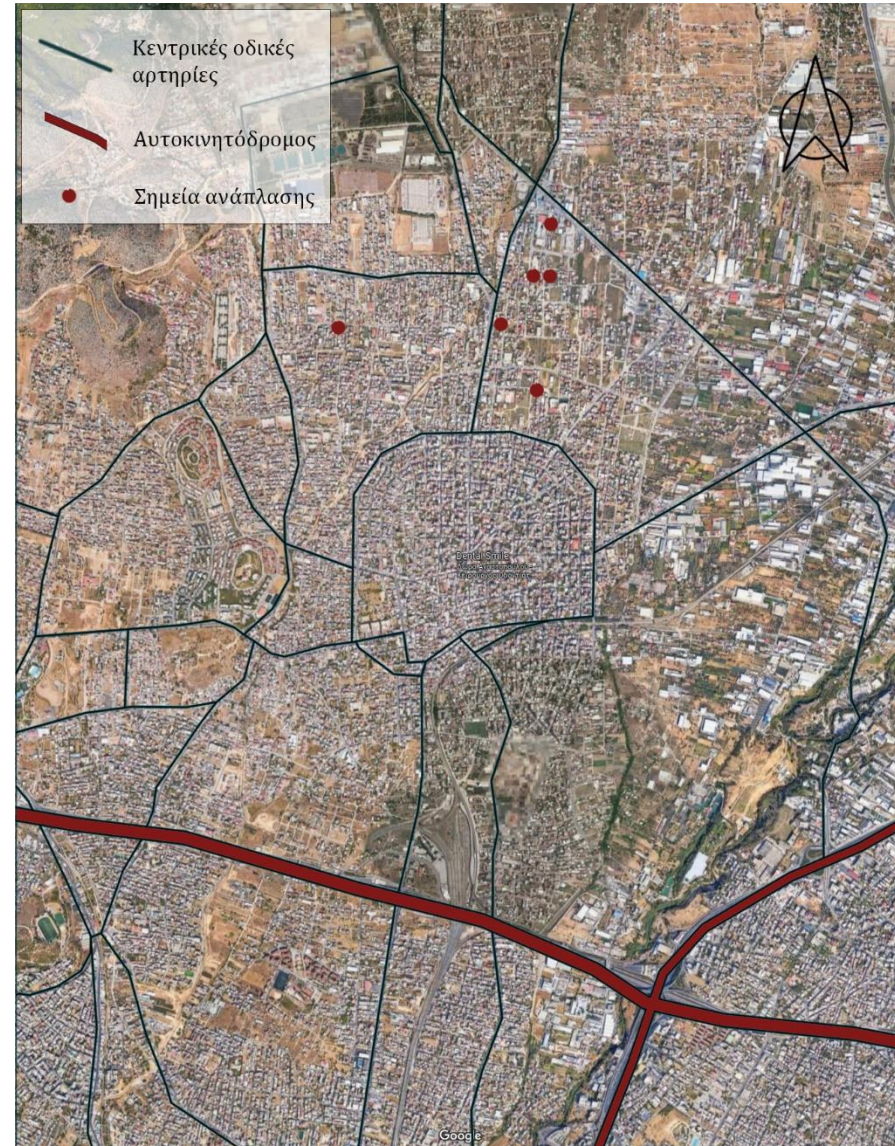

Εικόνα 31. Χάρτης σημείων ανάπλασης και σχολείων, Ιδία επεξεργασία βασισμένη στο Google Earth

2.2.2 Οδικό δίκτυο κυκλοφορίας

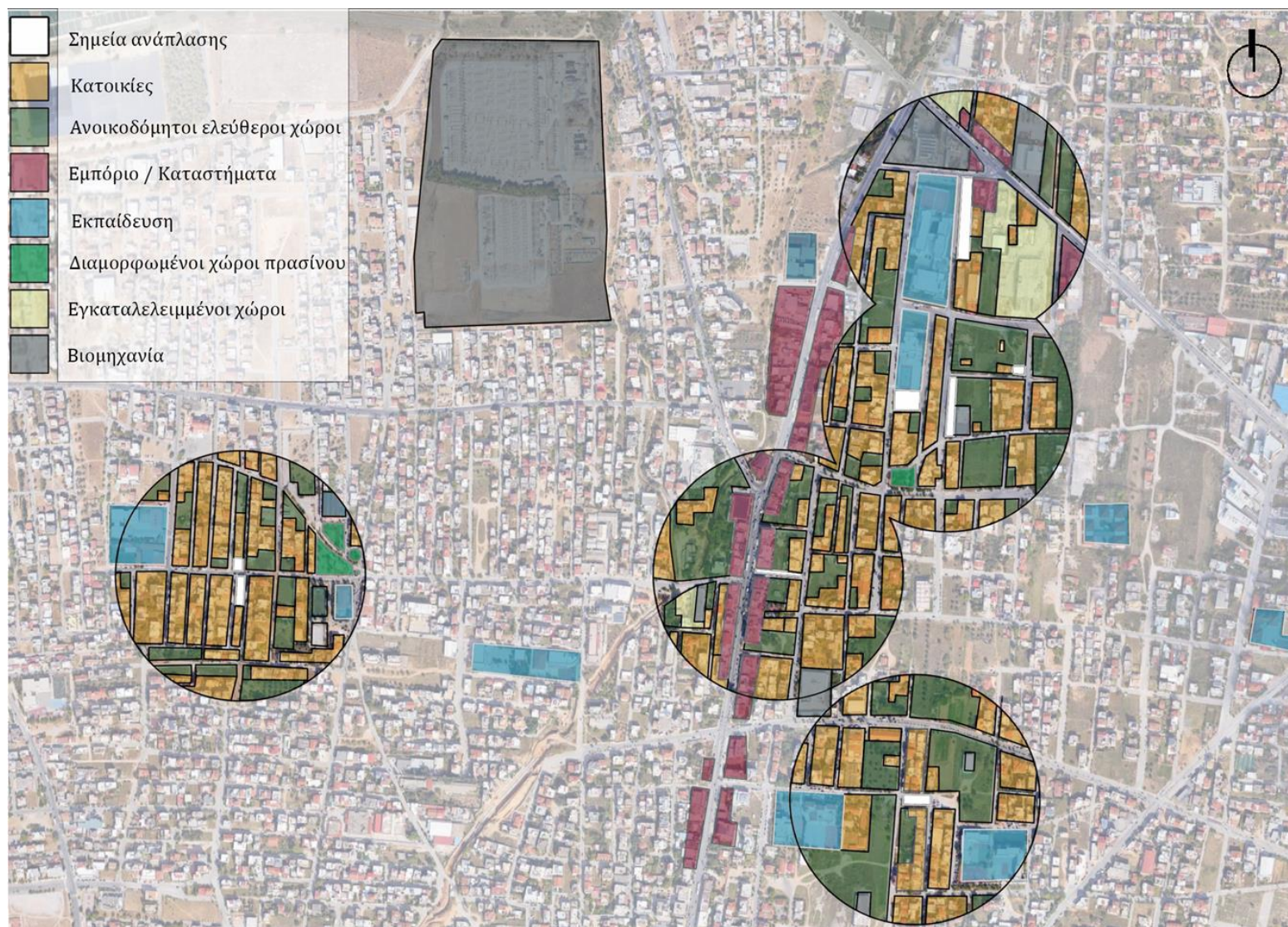
Οι Αχαρνές διαθέτουν ένα μεγάλο αστικό οδικό δυτικό που κυρίως απαρτίζεται από δρόμους αργής κυκλοφορίας (δρόμους γειτονίας). Οι κύριοι οδικοί δρόμοι βρίσκονται περιμετρικά των διαφόρων συνοικιών που απαρτίζουν το δήμο των Αχαρνών συνδέοντας τες μεταξύ τους.

Η απουσία δρόμων ταχείας κυκλοφορίας επιφέρει ένα ήρεμο και ήσυχο περιβάλλον, μειώνοντας τον θόρυβο και τον έντονο κυκλοφοριακό ρυθμό που συναντάμε στις κεντρικές οδούς. Οι κεντρικοί δρόμοι γύρω από την κάθε συνοικία του Δήμου αποτελούν τους κύριους άξονες σύνδεσης με το κέντρο του και τις γύρω περιοχές. Η προσβασιμότητα στην περιοχή γίνεται μέσω των οδικών δρόμων είτε με ΙΧ αυτοκίνητα, είτε με λεωφορεία.

Εικόνα 32. Οδικό δίκτυο κυκλοφορίας, ίδια επεξεργασία βασισμένη στο Google Earth

2.2.3 Χρήσεις γης

Εικόνα 33. Χρήσεις Γης
Ιδία επεξεργασία βασισμένη στο Google Earth

2.2.4 Χαρακτήρας περιοχών

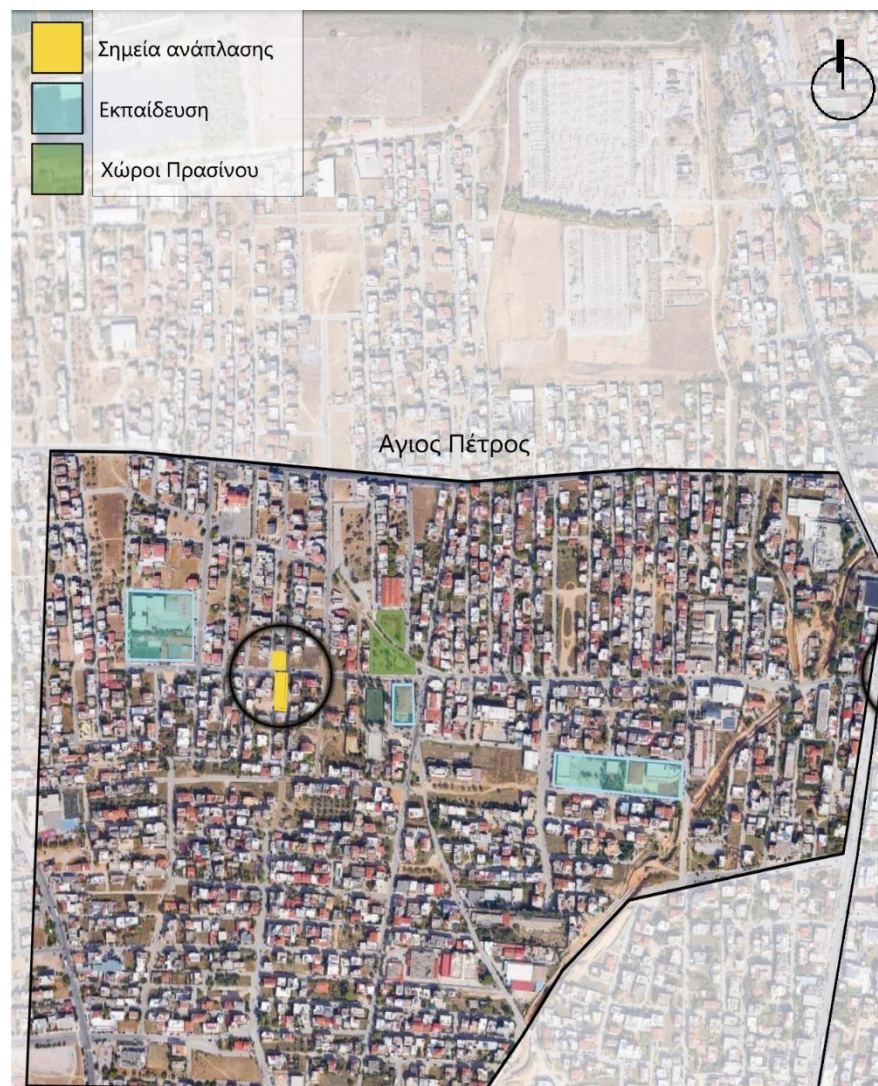
Άγιος Πέτρος

Η συνοικία του Αγίου Πέτρου είναι μια περιοχή μέσης αστικής πυκνότητας συναντώνται κυρίως κατοικίες διαφόρων κατηγοριών όπως πολυκατοικίες χαμηλού συντελεστή δόμησης, μονοκατοικίες και διπλοκατοικίες. Η αρχιτεκτονική ποικίλει καθώς δεν υπάρχει συγκεκριμένος οικοδομικός κανονισμός, τόσο στο σχεδιασμό, όσο και στη χρήση των υλικών. Η μέση αστική πυκνότητα της περιοχής ενισχύεται από την ύπαρξη αδόμητων οικοπέδων

Τα οικοδομικά τετράγωνα και οι δρόμοι έχουν έντονο γεωμετρικό χαρακτήρα διότι είναι κυρίως κάθετοι και παράλληλοι.

Διαμορφωμένοι χώροι πρασίνου και υπαίθριων δραστηριοτήτων υπάρχουν υπό τη μορφή μιας μόνο πλατείας και ορισμένων γηπέδων ποδοσφαίρου και μπάσκετ που ανήκουν όμως στα προαύλια σχολείων.

Το εμπόρειο και η εστίαση αποτελεί μειοψηφία και το μεγαλύτερο μέρος της συγκεντρώνεται σε ένα κεντρικό δρόμο που χωρίζει τις δυο συνδικίες.

Εικόνα 34. Συνοικία του Αγίου Πέτρου
Ιδία επεξεργασία βασισμένη στο Google Earth

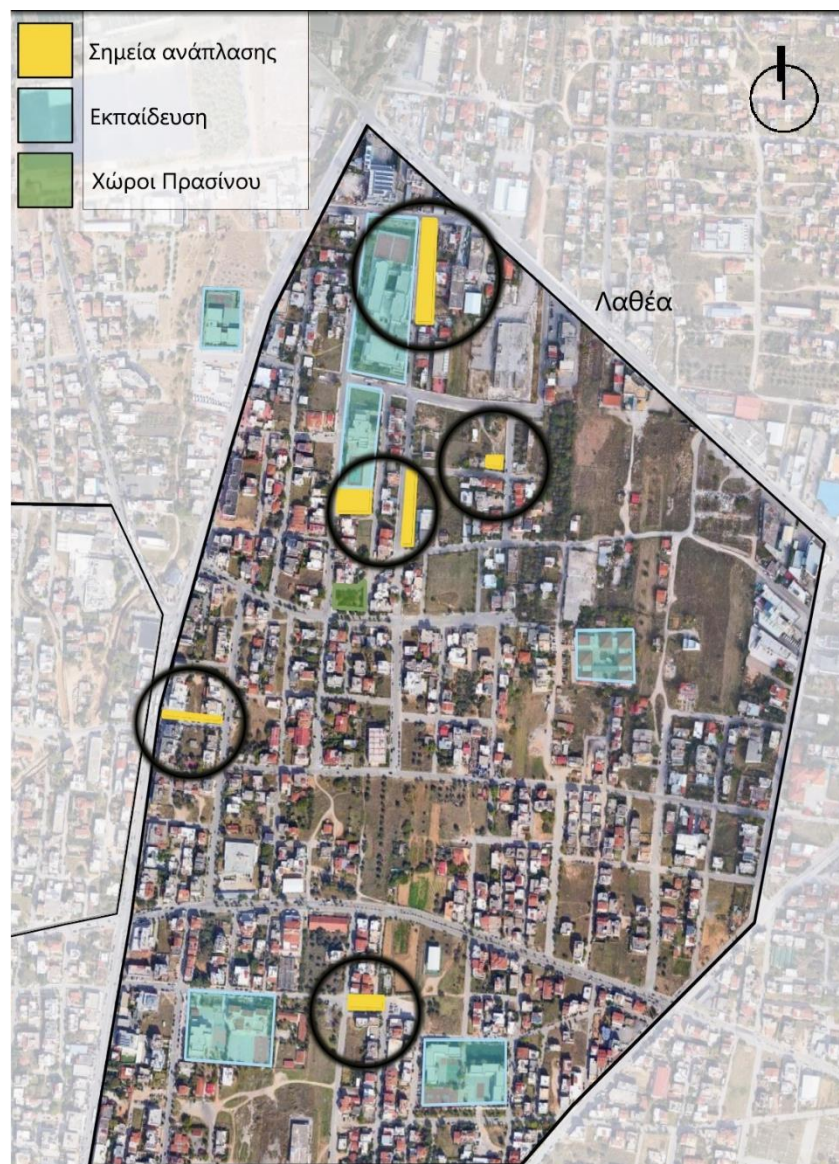
Λαθέα

Η συνοικία της Λαθέας είναι περιοχή ποιο αραιής αστικής πυκνότητας από του Αγίου Πέτρου, ωστόσο είναι και αυτή κατά βάση μια συνοικιακή περιοχή αποτελούμενη από κατοικίες και σχολεία. Παρουσιάζει την ίδια ποικιλομορφία αρχιτεκτονικής και δόμησης καθώς ισχύουν οι ίδιοι οικοδομικοί κανονισμοί ως προς το σχεδιασμό και τη χρήση υλικών. Η αραιή αστική πυκνότητα της περιοχής οφείλεται και στην ύπαρξη ολόκληρων οικοδομικών τετραγώνων που παραμένουν αδόμητα και σε συνδυασμό με την έλλειψη οριοθέτησης των οικοπέδων, προκαλούνται αυθαίρετες χρήσης και ρίψεις μπαζών σε αυτά.

Διαμορφωμένοι χώροι πρασίνου υπάρχουν υπό τη μορφή μιας πλατείας και ορισμένων διαμορφωμένων νησίδων, καθώς επίσης οι υπαίθριοι χώροι άθλησης συνεχίζουν να είναι στα πλαίσια σχολικών αυλών.

Το εμπόρειο και η εστίαση είτε συναντώνται διάσπαρτα και μεμονωμένα μέσα στη περιοχή, είτε στο κεντρικό δρόμο που χωρίζει τις δυο συνδικίες.

Εικόνα 35. Συνοικία της Λαθέας
Ιδία επεξεργασία βασισμένη στο Google Earth

2.2.5 Αίσθηση και υφιστάμενη κατάσταση περιοχών μελέτης

Εικόνα 36. Υφιστάμενη κατάσταση περιοχών μελέτης
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

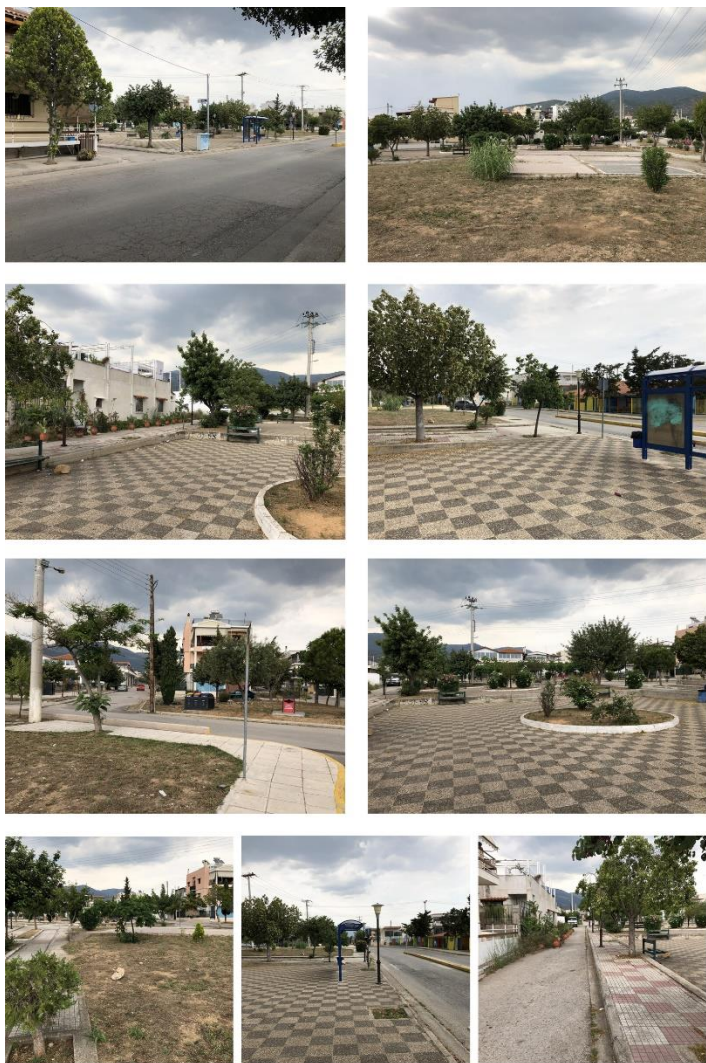
2.2.6 Χώροι πρασίνου

Ο Δήμος των Αχαρνών χαρακτηρίζεται από την έλλειψη διαμορφούμενων χώρων πρασίνου μέσα στον αστικό ιστό και έλλειψη συντήρησης και αστικού εξοπλισμού των υπαρχόντων. Όσο απομακρυνόμαστε από το κέντρο του Δήμου, τόσο αυξάνεται ο αριθμός αδόμητων τμημάτων που είτε παραμένουν κενά, είτε επιβαρύνονται με απορρίμματα και αχρησιμοποίητα υλικά. Με αποτέλεσμα, ενώ οι χώροι πρασίνου αυξάνονται η περιοχή αποκτά ένα εγκαταλελειμμένο και άναρχο χαρακτήρα χωρίς μέριμνα, συντήρηση και εφαρμογή σχεδίου.

Σχετικά με το υφιστάμενο διαμορφωμένο αστικό πράσινο που υπάρχει κοντά στις περιοχές ανάπλασης η μορφή με την οποία το συναντάμε είναι σε ορισμένες νησίδες και σε δυο πλατείες, η μια είναι στη περιοχή του Αγίου Πέτρου και η δεύτερη στη περιοχή της Λαθείας. Η πλατεία του Αγίου Πέτρου είναι μια τριγωνική πλατεία με μαγάρα γεωμετρικά παρτέρια περιμετρικά δυο κυκλικών παρτεριών που βρίσκεται στο κέντρο της. Τα υλικά δαπεδόστρωσης που έχουν χρησιμοποιηθεί είναι πλάκες πεζοδρομίου, βοτσαλόπλακες και πατητή τσιμεντοκονία. Η βλάστηση που επικρατεί είναι μουριές (*Morus sp.*), Βραχυχίτωνες (*Brachychiton populneus*), χαρουπιές (*Ceratonia siliqua*), κουτσουπιές (*Cercis siliquastrum*), ακακίες Κωνσταντινουπόλεως (*Albizia julibrissin*) και κουκουναριές (*Pinus pinea*). Από θάμνους εντοπίζονται πικροδάφνες (*Nerium oleander*), αγγελικές (*Pittosporum tobira*) και τούγιες (*Thuja sp.*).

Η πλατεία της Λαθείας είναι μια τετράγωνη πλατεία με παραλληλόγραμμά παρτέρια και λωρίδες κίνησης με σταυρωτή διάταξη στο κέντρο της οποίας βρίσκεται κυκλικό παρτέρι με δένδρα. Τα υλικά δαπεδόστρωσης είναι πλάκες πεζοδρομίου και σταμπωτό δάπεδο. Η βλάστηση που επικρατεί είναι μουριές (*Morus sp.*), πλατάνια (*Platanus sp.*), Βραχυχίτωνες (*Brachychiton populneus*), κουκουναριές (*Pinus pinea*) και ελιές (*Olea sp.*). Από θάμνους πικροδάφνες (*Nerium oleander*), τριανταφυλλιάς (*Rosa sp.*) και αγγελικές (*Pittosporum tobira*).

Πλατεία στη περιοχή του Αγίου Πέτρου

Εικόνα 38. Υφιστάμενη κατάσταση πλατείας Αγίου Πέτρου
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πλατεία στη περιοχή της Λαθείας

Εικόνα 37. Υφιστάμενη κατάσταση πλατείας Λαθείας
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.2.7 Υφιστάμενη κατάσταση σημείων ανάπλασης

Σημείο πρώτο (Πάρκο Αυλής)

Το πρώτο σημείο βρίσκεται στη περιοχή του Αγίου Πέτρου. Καταλαμβάνει 595 m² και 170 m² Το βόρειο κομμάτι χρησιμοποιείται ως υπαίθριο παρκινγκ για τα αυτοκίνητα καθώς είναι τελείως κενό. Σε αντίθεση με το νότιο κομμάτι το οποίο είναι δενδροφυτεμένο κατά τρία τέταρτα, σε γραμμική και πυκνή φύτευση αποστάσεων ενός μέτρου επί των γραμμών και δυο μέτρων επί των σειρών. Τα δυο κομμάτια βρίσκονται αναμεσα σε πλήρως οικονομημένα τετράγωνα και περιβάλλονται από πολυκατοικίες.

Εικόνα 39. Θέες από το σημείο ανάπλασης 1
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Σημείο δεύτερο (Πάρκα_ρέτο)

Το δεύτερο σημείο βρίσκεται κάθετα στον εμπορικό δρόμο, την Πάρνηθος. Καταλαμβάνει 479 m². Το σημείο αυτό είναι σχεδόν κενό με εξαίρεση το ανατολικό του τμήμα που έχει πλήρως περιφραχτεί από μια πρώην καφετέρια η οποία δεν είναι πλέον σε λειτουργία. Το σημείο χρησιμοποιείται κατά βάση ως χώρος στάθμευσης όσων επιθυμούν να επισκεφτούν την αγορά του κεντρικού δρόμου. Περιμετρικά του βρίσκονται μαγαζιά κάποιες μονοκατοικίες και ένα κενό οικόπεδο.

Εικόνα 40. Θέες από το σημείο ανάπλασης 2
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Σημείο τρίτο (Πάρκο Ανοιχτής Αγκαλιάς)

Το τρίτο σημείο βρίσκεται στο νότιο τμήμα της περιοχής της Λαθείας. Καταλαμβάνει 887 m² και βόρεια και νότια περιβάλετε από πολυκατοικίες ενώ ανατολικά και δυτικά από κενά οικόπεδα. Είναι δενδροφυτεμένο κατά το ένα τρίτο της έκτασης του.

Εικόνα 41. Θέες από το σημείο ανάπτυξης 3
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Σημείο τέταρτο (Πάρκο Νέας Ζωής)

Το τέταρτο σημείο βρίσκεται στο βόριο τμήμα της Λαθείας. Καταλαμβάνει 1.362 m². Στο πάνω μέρος του σημείου βρίσκεται ένα δημοτικό σχολείο ενώ το περιβάλλον πολυκατοικίες και μονοκατοικίες. Πάνω και κάτω από το σημείο ανάπλασης υπάρχουν δυο πεζόδρομοι ενώ δεξιά και αριστερά του έχει φυτεμένες δενδροστοιχίες. Ενώ στο κέντρο του υπάρχει ένας αυθαίρετος ιδιωτικός λαχανόκηπος.

Εικόνα 42. Θέες από το σημείο ανάπλασης 4
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Σημείο πέμπτο (Πάρκο Ευζωίας)

Το πέμπτο σημείο βρίσκεται ανατολικά από το τέταρτο σημείο και καταλαμβάνει 1.431 m² και 320 m². Από την αριστερή πλευρά περιβάλλεται πλήρως από κατοικίες, ενώ από τη δεξιά έχει ένα κενό οικόπεδο και μια μεγάλη εμπορική αποθήκη. Σε αυτό το σημείο ανάπλασης κυρίαρχη η γραμμική βλάστηση σε όλη την έκταση του.

Εικόνα 43. Θέες από το σημείο ανάπλασης 5
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Σημείο έκτο (Πάρκο Νεότητας)

Το έκτο σημείο ανάπτυξης βρίσκεται στο βορειότερο κομμάτι της περιοχής της Λαθέας και καταλαμβάνει 2.697 m². Αριστερά του σημείου τοποθετούνται ένα γυμνάσιο και ένα λύκειο σχολείο. Ενώ στα δεξιά του υπάρχουν κατοικίες και μια αποθήκη εμπορίου ξυλίας. Ενώ το σημείο είναι κενό από βλάστηση υπάρχει ένας αυθαίρετος ιδιωτικός λαχανόκηπος, οι κατοικίες χρησιμοποιούν το μέρος ως μέσο για να φτάσουν στα ιδιωτικά τους παρκινγκ και η αποθήκη τοποθετεί το βαρύ εμπόρευμα στον κενό χώρο.

Εικόνα 44. Θέες από το σημείο ανάπτυξης 6
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.2.8 Υφιστάμενη φύτευση

Στα σημεία με βλάστηση συναντάμε πλατάνια (*Platanus* sp.), μιμόζες (*Acacia dealbata*), κουκουναριές (*Pinus pinea*), πεύκα (*Pinus halepensis*), μουσμουλιές (*Eriobotrya japonica*), μελιές (*Melia azedarach*), ελιές (*Olea* sp.), αριές (*Quercus ilex*), μουριές (*Morus* sp.), κυπαρίσσια ορθοκλαδα (*Cupressus sempervirens* var. *pyramidalis*), κυπαρίσσια λείλαντ (*Cupressocyparis leylandii*), κυπαρίσσια Αριζόνας (*Cupressus arizonica*), αμυγδαλιές (*Prunus amygdalus*) και κουτσουπιές (*Cercis siliquastrum*).

Εικόνα 45 Υφιστάμενο πράσινο
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.2.9 SWOT

<p>S</p> <p>Επίπεδο ανάγλυφο, αραιή δόμηση, φαρδισιά δρόμοι</p> <p>Άμεση σύνδεση με το βουνό της Πάρνηθας</p> <p>Οικιστική περιοχή, μικρή οδική όχληση</p> <p>Χαμηλός συντελεστής δόμησης</p> <p>Ύπαρξη βιοποικιλότητας</p>	<p>W</p> <p>Μικρή ποσότητα διαμορφωμένων χώρων πράσινου</p> <p>Ελλείψει υπαίθριων χώρων άσκησης και δραστηριοτήτων</p> <p>Περιορισμένος αριθμός εμπορικών καταστημάτων και εστίασης</p> <p>Αυθαίρετη χρήση γης και δόμηση</p>
<p>O</p> <p>Ύπαρξη ανοιχτών αναξιοποίητων χώρων</p> <p>Δημιουργία νέων υπαίθριων δραστηριοτήτων</p> <p>Ενδιαφέρον των πολιτών για ενασχόληση με το πράσινο</p>	<p>T</p> <p>Υποβάθμιση της τοπικής οικονομίας</p> <p>Αδυναμία συγκράτησης των αναπτυξιακών δραστηριοτήτων στη περιοχή</p> <p>Προτροπή των κατοίκων της περιοχής σε άλλες, για κάλυψης των αναγκών τους</p> <p>Υποβάθμιση της ζωής στη περιοχή</p>

Εικόνα 46. Πίνακας SWOT ανάλυσης,
Ιδία επεξεργασία

3. Σχεδιαστική Πρόταση

3.1 Στόχοι ανάπλασης

Στόχος της παρούσας σχεδιαστικής πρότασης είναι να δημιουργήσει και να αυξήσει τους διαμορφωμένους χώρους πρασίνου στη περιοχή με στόχο την ανάπτυξη της περιοχής τόσο κοινωνικά όσο οικονομικά και περιβαλλοντικά. Με σεβασμό στη βιοποικιλότητα, την υφιστάμενη κατάσταση και τις υπάρχουσες δραστηριότητες σκοπός είναι να αναδειχθεί και να δοθεί οργανωμένο πλαίσιο στις υπάρχουσες δραστηριότητες αλλά και σε νέες που θα απευθύνονται σε όλες τις ηλικιακές ομάδες. Μέσο αυτής της πρότασης επιδιώκεται η σύνδεση των πολιτών με το αστικό πράσινο προκειμένου να καλλιεργηθεί η αισθητική, η περιβαλλοντική συνείδηση, το ευ ζην και η οικονομία της περιοχής.

Με τη δημιουργία πάρκων τσέπης επιτυγχάνετε η ένταξη χώρων πράσινο μέσα στον ήδη διαμορφωμένο αστικό ιστό. Παράλληλα προσφέρεται η δυνατότητα στους κατοίκους να δραστηριοποιούνται και να ψυχαγωγούνται στους εξωτερικούς χώρους πρασίνου χωρίς να χεiriάζετέ να απομακρυνθούν από τη περιοχή τους, απολαμβάνοντας ταυτόχρονα τα αισθητικά οφέλη που παρέχει μια πράσινη ανάπλαση.

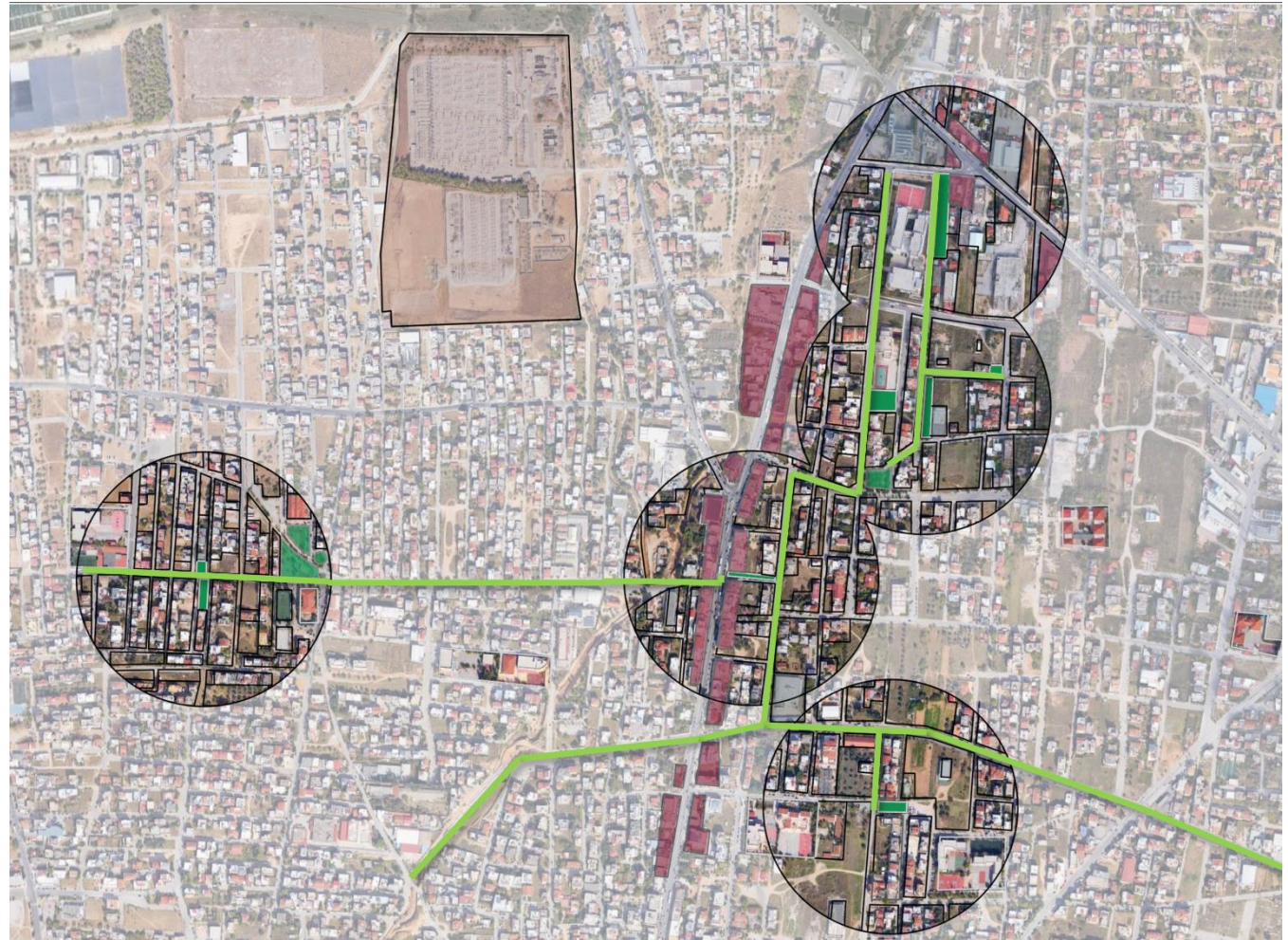
3.2 Κεντρική ιδέα σχεδιασμού

Κεντρική ιδέα πάνω στην οποία στηρίχθηκε ο σχεδιασμός αποτέλεσε η δημιουργία μικρών διαμορφωμένων χώρων (Pocket Parks) όπου θα ενταχθούν στον αστικό ιστό μικρές εστίες πράσινου οι οποίες θα συνδέονται μεταξύ τους με ένα πράσινο δίκτυο και όλα μαζί να δημιουργούν ένα ευρύτερο πράσινο δίκτυο που θα φιλοξενεί διαφόρων ειδών δραστηριότητες και θα προσελκύει όλο το φάσμα των ηλικιών.

Η επίτευξη αυτής της ιδέας γίνεται με τη δημιουργία οριοθετημένων δημοτικών λαχανόκηπων, τη διαμόρφωση παιδικής χαράς και χώρων συνάθροισης και δραστηριοποίησης νέων, με την ένταξη οργάνων γυμναστικής, την εισαγωγή σημείων ανεφοδιασμού και παραμονής των πτηνών (ποτίστρες, φωλιές) και με την σχεδίαση βιωματικών περιπάτων υπό τη μορφή steps path, όπου ο επισκέπτης θα απολαμβάνει τις διαφορετικές υφές, τις μυρωδιές και τα χρώματα των φυτών καθώς επίσης και τους ήχους των πτηνών που θα προσελκύονται στους χώρους ανάπλασης.

3.3 Δίκτυο πρασίνου

Το δίκτυο πρασίνου είναι μια πρόταση που ξεφεύγει από τα όρια των υπό διαμόρφωση τμημάτων. Προτείνεται όμως στα πλαίσια της ευρύτερης ανάπτυξης της περιοχής ώστε να αυξηθούν τα οφέλη και οι λειτουργίες που μπορεί να προσφέρει στη βιοποικιλότητα, τη κοινωνία και τα μέλη της.

Εικόνα 47. Προτεινόμενο Δίκτυο Πρασίνου
Ιδία επεξεργασία

3.4 Masterplans

Masterplan Πάρκου Αυλής

Η σχεδιαστική πρόταση του Πάρκου Αυλής περιλαμβάνει διαγώνιες καμπυλωτές διαδρομές με την εφαρμογή steps path από ορθογώνιες πλάκες τσιμέντου, ώστε να διευκολύνουν τη πρόσβαση μεταξύ των οδών, διασχίζοντας το εσωτερικό του χώρου μέσα από πυκνές συστάδες δένδρων και θάμνων. Στο κατώτερο τμήμα διαμορφώνεται ένας καθιστικός χώρος με τρία παγκάκια αποτελούμενα από δυο υλικά (τσιμέντο και ξύλο) ώστε να συνδυάζετε αρμονικά τόσο με τη βλάστηση του χώρου, όσο και με τη δόμηση της περιοχής. Η πλακόστρωση αυτού του τμήματος γίνεται με τη χρήση φυσικών κυβόλιθων γρανίτη. Περιμετρικά του χώρου εφαρμόζεται πεζοδρόμηση διάστασης 1,5 m φάρδους, αποτελούμενο από τσιμεντόπλακες πεζοδρομίου.

Η δενδρώδης βλάστηση αποτελείται από πλατάνια, μιμόζες, κουκουναριές, κυπαρίσσια ορθόκλαδα και πλαγιόκλαδα, γιακαράντες και μελιές. Επίσης εσωτερικά των δενδροστοιχιών τοποθετούνται ποτίστρες για τα πτηνά.

Το δίκτυο πρασίνου είναι μια πρόταση που ξεφεύγει από τα όροι των υπό διαμόρφωση τμημάτων. Προτείνεται όμως για ενημέρωση και γνώση των αρμοδίων για τα οφέλη που μπορεί να προσδώσει.

Εικόνα 48. Masterplan Πάρκου Αυλής
Ιδία επεξεργασία

Πάρκα_ρέτο masterplan

Η σχεδιαστική πρόταση του Πάρκα_ρέτο περιλαμβάνει σχηματισμό καθορισμένων σημείων στάθμευσης με χρήση πατητής τσιμεντοκονίας, ώστε να εξυπηρετήσει τις ανάγκες σταθμεύσεις των πολιτών που επισκέπτονται το χώρο της αγοράς. Στο υπόλοιπο τμήμα γίνεται χρήση φυσικού κυβόλιθου γρανίτη. Στο πάνω τμήμα διαμορφώνεται πεζοδρόμιο από τσιμεντόπλακες πεζοδρομίου πλάτους 1 m.

Δένδρα τοποθετούνται σε γραμμική φύτευση ώστε να προσφέρουν σκιάση τόσο στους χώρους στάθμευσης, όσο στο τμήμα του πεζοδρομίου αλλά και στα καθιστικά σημεία. Η δενδρώδης βλάστηση αποτελείται από γιακαράντες, βραχυχίτωνες και μιμόζες.

Εικόνα 49. Πάρκα_ρέτο masterplan
Ιδία επεξεργασία

Masterplan Πάρκου Ανοιχτής Αγκαλιάς

Η σχεδιαστική πρόταση του Πάρκου Ανοιχτής Αγκαλιάς περιλαμβάνει διαγώνια καμπυλωτή διαδρομή με την εφαρμογή steps path από ορθογώνιες πλάκες τσιμέντου, ώστε να διασχίζει το εσωτερικό του χώρου μέσα από συστάδες θάμνων.

Στο δεξί τμήμα διαμορφώνεται ένας καθιστικός χώρος με δυο παγκάκια καθώς επίσης η πλακόστρωση του γίνεται με τη χρήση κυβόλιθων γρανίτη. Περιμετρικά του χώρου διαμορφώνεται πεζοδρόμιο από τσιμεντόπλακες πεζοδρομίου πλάτους 1,5 m.

Στα αριστερά παραμένει η υπάρχουσα δενδρώδης βλάστηση με μικρές επεμβάσεις αραιώσεις όπου κρίθηκε απαραίτητο για την καλύτερη ανάπτυξη των δένδρων. Η δενδρώδης βλάστηση αποτελείται από γιακαράντες, αριές, κουκουναριές, κυπαρίσσια Αριζόνας, αμυγδαλιές, κυπαρίσσια ορθόκλαδα.

Εικόνα 50. Masterplan Πάρκο Ανοιχτής Αγκαλιάς
Ιδία επεξεργασία

Masterplan Πάρκου Νέας Ζωής

Η σχεδιαστική πρόταση της Πάρκου Νέας Ζωής περιλαμβάνει και αυτό διαγώνια καμπυλωτή διαδρομή με την εφαρμογή steps path από ορθογώνιες πλάκεςτσιμεντού, ώστε να διασχίζει το εσωτερικό του χώρου μέσα από συστάδες θάμνων.

Στο κάτω τμήμα διαμορφώνεται ένας δημοτικός λαχανόκηπος, ενώ στο πάνω σχηματίζεται παιδική χαρά, η πλακόστρωση αυτού του τμήματος γίνεται με επίστρωση μαλακού καουτσούκ για την προστασία των παιδιών από τραυματισμούς.

Δεξιά και αριστερά του χώρου διαμορφώνεται πεζοδρόμιο απότσιμεντόπλακες πεζοδρομίου πλάτους 1,5 m. Πάνω και κάτω περιβάλετε από πεζόδρομους από κυβόλιθο.

Η δενδρώδης βλάστηση αποτελείται από πλατάνια, κουκουναριές, κουτσοπιές και μουριές.

Εικόνα 51. Masterplan Πάρκου Νέας Ζωής
Ιδία επεξεργασία

Masterplan Πάρκου Ευζωίας

Η σχεδιαστική πρόταση του Πάρκου Ευζωίας περιλαμβάνει διαγώνιες διαδρομές ορισμένες είναι με τη τεχνική του steps path και διασχίζουν το εσωτερικό του χώρου μέσα από πυκνές συστάδες δένδρων και θάμνων, ενώ η μια από αυτές εξυπηρετεί άμεση οριζόντια κίνηση.

Στο κέντρο διαμορφώνεται χώρος με όργανα γυμναστικής και στο ανώτερο τμήμα διαμορφώνεται ένας καθιστικός χώρος με δυο παγκάκια. Η πλακόστρωση αυτών των τμημάτων γίνεται με τη χρήση κυβόλιθων. Περιμετρικά του χώρου διαμορφώνεται πεζοδρόμιο από τσιμεντόπλακες πεζοδρομίου πλάτους 1,5 m.

Στο κατώτερο τμήμα διατηρούνται οι υπάρχουσες δενδροστοιχίες και ενισχύονται με θάμνους και φυτά εδαφοκάλυψης.

Η δενδρώδης βλάστηση αποτελείται από ελιές, κουκουναριές, μιμόζες, κουτσοπιές, κυπαρίσσια Αριζόνας, κυπαρίσσια ορθόκλαδα και πλαγιόκλαδα.

Εικόνα 52. Masterplan Πάρκου Ευζωίας
Ιδία επεξεργασία

Masterplan Πάρκου Νεότητας

Η σχεδιαστική πρόταση του Πάρκου Νεότητας επηρεασμένη από την κοντινή απόσταση με το γυμνάσιο και λύκειο περιλαμβάνει ένα χώρο για να δραστηριοποιούνται οι νέοι. Για το λόγο αυτό δημιουργείται μια τσιμεντένια άβαφη κερκίδα ώστε να επιτρέπει τη δημιουργία γκράφιτι σε αυτήν καθώς και κάθετες ξύλινες επιφάνειες επίσης για τη δημιουργία γκράφιτι. Τοποθετείται επίσης ένα πολυόργανο με μονόζυγο, κρίκους, μπάρα για κοιλιακούς και ισορροπία.

Ως προς τη πορεία της κίνησης ορισμένες διαδρομές ακολουθούν τη καμπυλωτή κίνηση με τη τεχνική του steps path και διασχίζουν το εσωτερικό του χώρου μέσα από πυκνές συστάδες θάμνων και φυτών εδαφοκάλυψης, ενώ άλλες διαδρομές εξυπηρετούν άμεση διαγώνια κίνηση.

Στο μεσαίο τμήμα διαμορφώνονται καθιστικοί χώροι, με παγκάκια και πλακόστρωση από κυβόλιθο. Στο κατώτερο τμήμα προστίθεται ένας μικρότερος δημοτικός λαχανόκηπος.

Σχεδόν περιμετρικά του χώρου διαμορφώνεται πεζοδρόμιο από τσιμεντόπλακες πεζοδρομίου πλάτους 1,5 m.

Σε ορισμένα σημεία η δενδρώδης βλάστηση ακολουθεί γραμμική φύτευση ενώ σε άλλα ακολουθεί τις γραμμές χάραξης. Αποτελείται από πλατάνια, βραχυχίτωνες, μιμόζες, κουτσοπιές, κυπαρίσσια Αριζόνας, κυπαρίσσια ορθόκλαδα και πλαγιόκλαδα

Εικόνα 53. Masterplan Πάρκου Νεότητας
Ιδία επεξεργασία

3.5 Τομές

Τομή AA' τρίτης περιοχής ανάπλασης, σημείο καθιστικού χώρου.

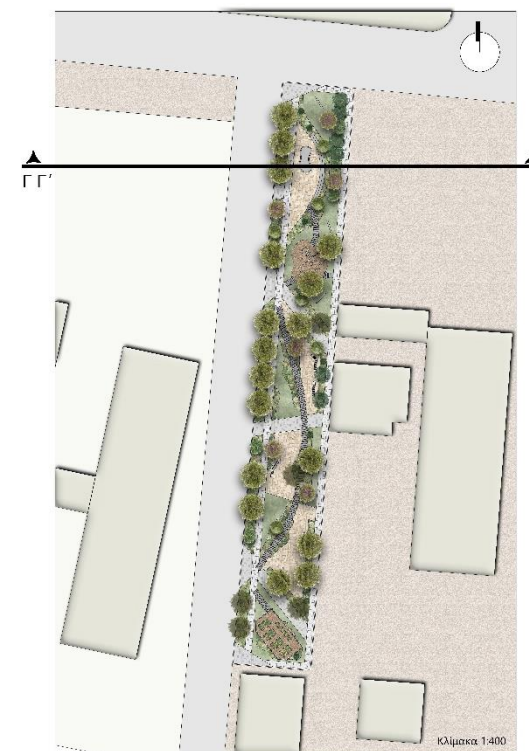
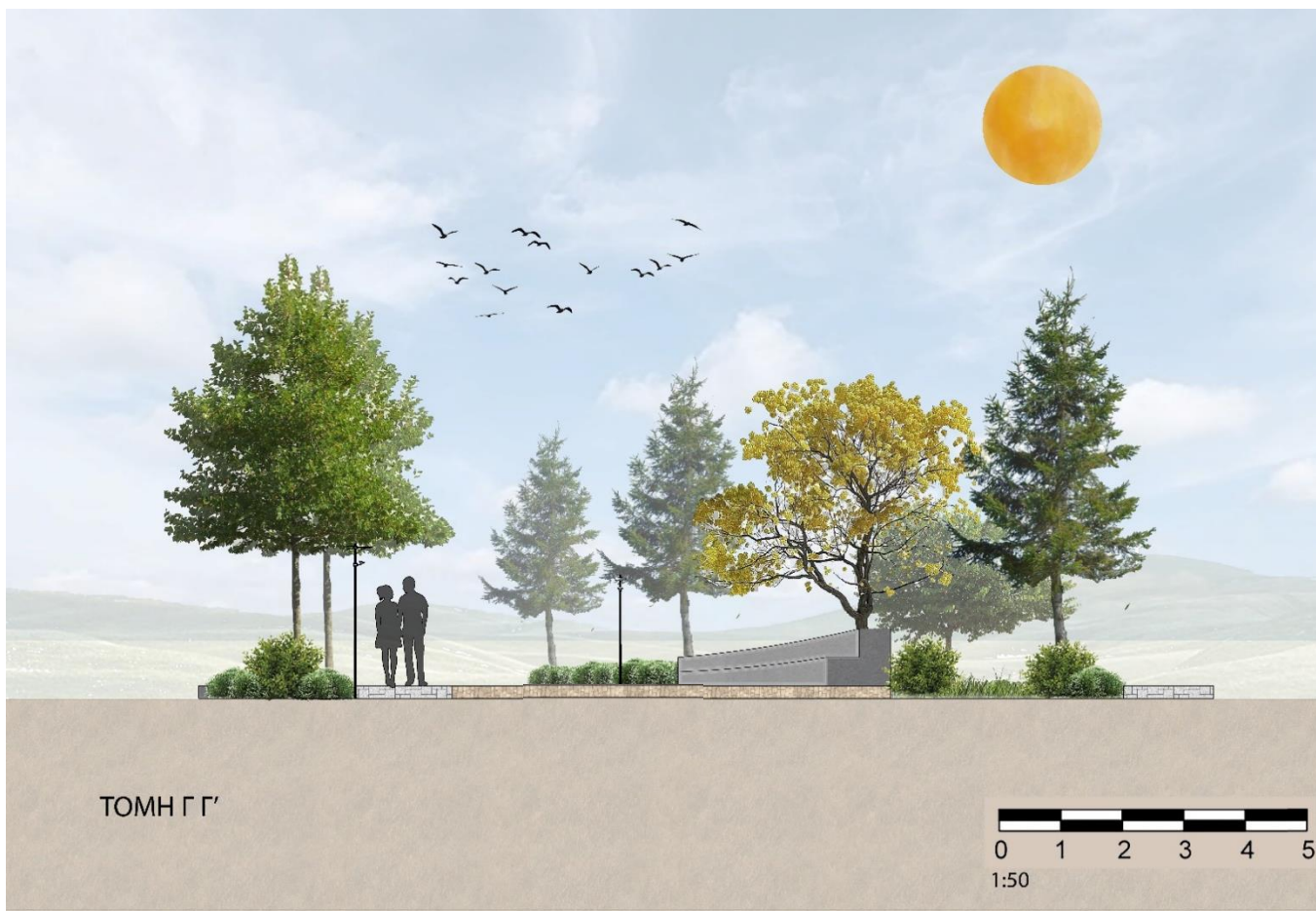
Εικόνα 54. Τομή Α Α'
Ιδία επεξεργασία

Τομή ΒΒ' τέταρτης περιοχής ανάπλασης, σημείο παιδικής χαράς.

Εικόνα 55. Τομή Β Β'
Ιδία επεξεργασία

Τομή ΓΓ' έκτης περιοχής ανάπλασης, σημείο πίστας skateboard.

Εικόνα 56. Τομή ΓΓ'
Ιδία επεξεργασία

3.6 Υλικά και αστικός εξοπλισμός

Υ
Λ
Ι
Κ
Α

Ε
Δ
Α
Φ
Ο
Κ
Α
Λ
Υ
Ψ
Η
Σ

Κυβόλιθος γρανίτη

Τσιμεντόπλακες πεζοδρομίου

Τσιμεντένιες ορθογώνιες πλάκες

Ξύλο και μέταλλο

Προστατευτικό καουτσουκ

Χαλίκια

Τα υλικά δαπεδόστρωσης που επιλέχθηκαν στόχο έχουν να εναρμονιστούν και να πλαισιώσουν, με τις ήρεμες και ουδέτερες αποχρώσεις τους, τα φυσικά στοιχεία και ταυτόχρονα να ενταχθούν στον αστικό ιστό ώστε να δημιουργηθεί στους χώρους ανάπλασης αρμονία και ομοιογένεια με το γύρο περιβάλλον.

Κυβόλιθος γρανίτη κυριαρχεί στους χώρους διαμόρφωσης καθώς τοποθετείτε στους καθιστικούς χώρους και στους χώρους συνάθροισης. Τσιμεντόπλακες πεζοδρομίου σε υπόλευκες αποχρώσεις χρησιμοποιούνται περιμετρικά στα πεζοδρόμια κίνησης των πεζών. Επίσης τσιμεντένιες ορθογώνιες πλάκες διαφορετικών εμβαδών χρησιμοποιούνται ως μονοπάτια κίνησης μέσα στους χώρους διαμόρφωσης.

Στον χώρο της παιδικής χαράς χρησιμοποιείται προστατευτικό καουτσούκ για την ασφάλεια των παιδιών από τραυματισμούς. Τέλος στους χώρους των δημοτικών λαχανόκηπων γύρο από τα δοχεία καλλιέργειας χρησιμοποιείται χαλίκι.

Εικόνα 57. Υλικά δασοκάλυψης
Ιδία επεξεργασία

ΑΣΤΙΚΟΣ

ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Φωτιστικά ανακλόμενου φωτισμού

Παγκάκια απο ξύλο και τοιμέντο

Κάδοι απο ξύλο και μέταλο

Πολυόργανα γυμναστικής

Παιδική χαρά

Δοχεία καλλιέργειας απο ξύλο

Ξύλινη περίφραξη

Ποτίστρες πτηνών

Εικόνα 58. Αστικός εξοπλισμός
Ιδία επεξεργασία

3.7 Φυτικό υλικό

3.7.1 Επιλογή φυτικού υλικού

Φ
Υ
Τ
Ι
Κ
Ο

Υ
Λ
Ι
Κ
Ο

Olea sp.

Melia azedarach

Cupressus Arizona Fastigiata

Jacaranda mimosifolia

Morus alba

Cercis siliquastrum

Platanus orientalis

Pinus pinea

Brachychiton populneus

Cupressus sempervirens

Acacia dealbata

Quercus ilex

Εικόνα 59. Δένδρα επιλογής
Ιδία επεξεργασία

Υ
Λ
Ι
Κ
Α
Κ
Α
Ι
Α
Σ
Τ
Ι
Κ
Ό
Σ
Ε
Ξ
Ι
Ο
Π
Λ
Ι
Σ
Μ
Ο
Σ

Rosmarinus officinalis

Teucrium fruticans

Santolina chamaecyparissus

Lavandula dentata

Salvia farinacea

Pennisetum alopecuroides

Stipa tenuifolia

Festuca glauca "Blue Glow"

Convolvulus cneorum

Tulbaghia violacea

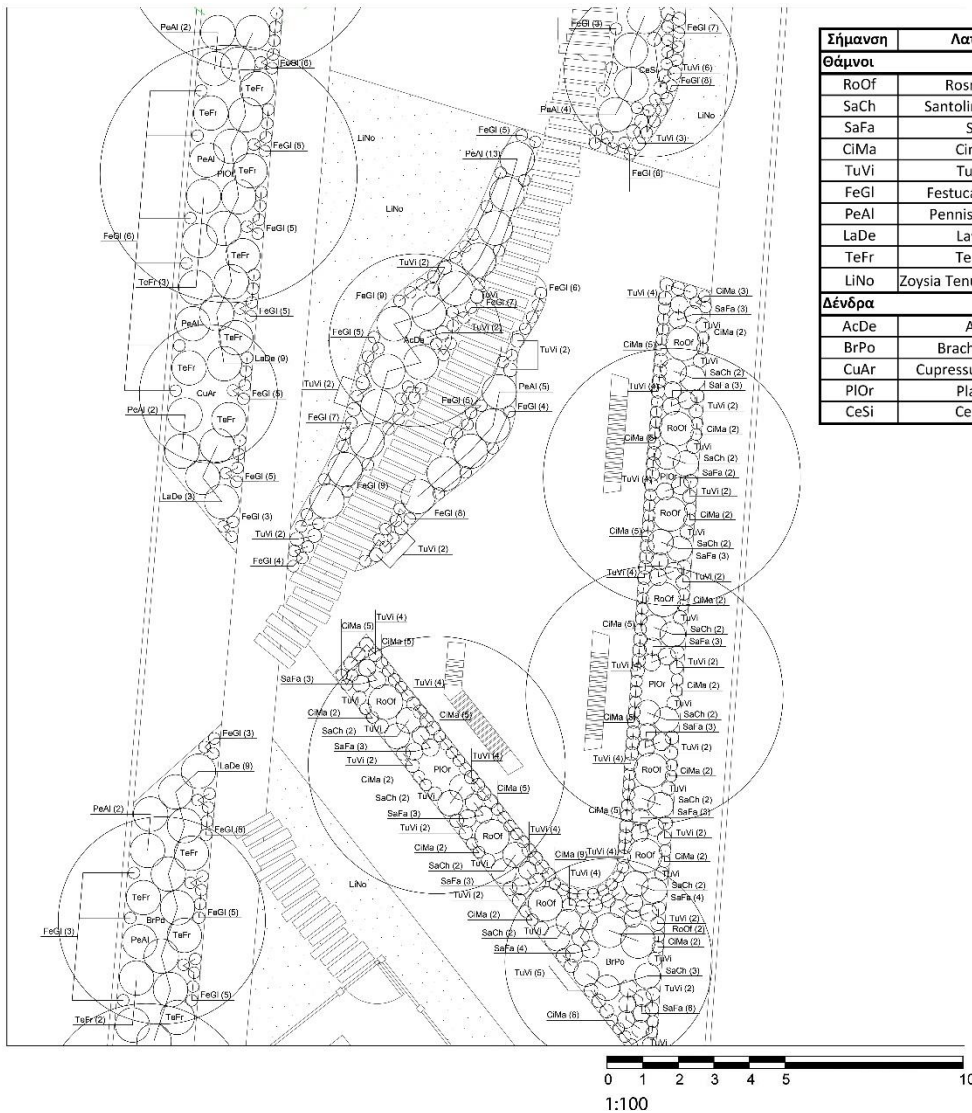
Cineraria maritime

Zoysia Tenuifolia +
Dichondra repens

Εικόνα 60. Θάμνοι και φυτά εδαφοκάλυψης
Ιδία επεξεργασία

3.7.2 Φυτοτεχνικό σχέδιο

Σήμανση	Λατινική ονομασία	Κοινή ονομασία	Ύψος	Πλάτος	Ποσότητα
Θάμνοι					
RoOf	Rosmarinus officinalis	Δενδρολίβανο	1,2 m	1 m	11 τμχ
SaCh	Santolina chamaecyparissus	Λεβαντίνη	0,6 m	0,8 m	25 τμχ
SaFa	Salvia farinacea	Σάλβια	0,5 m	0,5 m	46 τμχ
CIaMa	Cineraria maritime	Σινεραρία	0,3 m	0,35 m	90 τμχ
TuVi	Tulbaghia violacea	Τουλμπάγια	0,3 m	0,4 m	113 τμχ
FeGl	Festuca glauca "Blue Glow"	Φεστούκα	0,4 m	0,35 m	153 τμχ
PeAl	Pennisetum alopecuroides	Πενιπέτουμ	1 m	1 m	31 τμχ
LaDe	Lavandula dentata	Λεβάντα	0,9 m	1 m	21 τμχ
TeFr	Teucrium fruticans	Τεύκριο	1 m	1 m	16 τμχ
LiNo	Zoysia Tenuifolia/Dichondra repens	Ζωΐσα και Διχόνδρα	0,1 m	-	65 m ²
Δένδρα					
AcDe	Acacia dealbata	Ακακία μιμόζα	8 m	5 m	1 τμχ
BrPo	Brachychiton populneus	Βραχυχίτωνας	20 m	6 m	2 τμχ
CuAr	Cupressus Arizona 'Fastigiata	Κυπαρίσση Αριζόνας	12 m	4 m	1 τμχ
PlOr	Platanus orientalis	Πλάτανος	25 m	10 m	4 τμχ
CeSi	Cercis siliquastrum	Κουτσουτιά	8 m	5 m	1 τμχ

Εικόνα 61. Φυτοτεχνικό σχέδιο
Ιδία επεξεργασία

Βιβλιογραφία

Ελληνική

- Αμπελιώτης, Κ., Γεωργιστογιάννη, Ε. (2006). Περιβαλλοντικοί παράγοντες και ποιότητα ζωής, Εκδόσεις Σταμούλης
- Ανανιάδου - Τζημπούλου, Μ. (1997). Αρχιτεκτονική τοπίου. Σχεδιασμός αστικών χώρων, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη
- Ανδρικοπούλου Ε., Γιαννακού Α., Καυκαλάς Γρ., Πιτσιάβα- Λατινοπούλου Μ. (2014). Πόλη και Πολεοδομικές Πρακτικές, ΚΡΙΤΙΚΗ
- Γεωργιστογιάννη Ε., Αμπελιώτης Γ. (2006). Περιβαλλοντικοί παράγοντες και ποιότητα ζωής, Σταμούλη
- Γοσπονίδη, Α., Μπεριάτος, Η. (2006). Τα νέα αστικά τοπία και η ελληνική πόλη, Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ
- Δημήτρη, Γ. (1990). Οι Μενιδιάτες κατά τον 18ο αιώνα και την επανάσταση του '21, Εκδόσεις Ι.Λ.Ε. Αχαρνών
- Ιωσιφίδης, Θ. (2003). Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων στις κοινωνικές επιστήμες, Κριτική, Αθήνα
- Καλλιγιάς Ν. (2016). Τα Rocket Parks ως εργαλείο της Αστικής Αναγέννησης στο πλαίσιο του Συμμετοχικού Σχεδιασμού και της Βιώσιμης Ανάπτυξης, Μεταπτυχιακή εργασία, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη
- Καλογράνης, Χ. (1990). Οι Μενιδιάτες : σταχυολογήματα από όσα είδε, άκουσε και έζησε στο περιβάλλον του χωριού του ο εκπαιδευτικός Χρήστος Ι. Καλογράνης, Αθήνα
- Καρύδης, Δ. (2008). Τα επτά βιβλία της Πολεοδομίας, Εκδόσεις Παπασωτηρίου
- Κοσκινάς, Κ. (2000) Περιβάλλον και αναβάθμιση της ποιότητας ζωής. Οι κοινωνικές αναπαραστάσεις του περιβάλλοντος, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Κουρσακλής Σ. (2002). Αστικό πράσινο: ο ρόλος και η σημασία των πάρκων στη δομή της πόλης, Μεταπτυχιακή εργασία, ΕΜΠ, Αθήνα
- Ματθαίου Ζ. (2009). Το πράσινο στον αστικό χώρο και η ποιότητα ζωής: συγκρίνοντας δυο γειτονίες στο Δδήμο της Μυτιλήνης, Μεταπτυχιακή εργασία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μυτιλήνη
- Μητούλα Ρ. (2006). Αστικό πράσινο και ποιότητα ζωής: Η περίπτωση της Αθήνας, Αθήνα
- Μοδινός Μ. Ευθυμίου Η. (2000). Η Βιώσιμη Πόλη, Στοχαστής
- Νοϊτσάκης Λ. (2007). Αειφορική πολεοδομία: Η αλληλεπίδραση μεταξύ δομημένου και φυσικού περιβάλλοντος, Μεταπτυχιακή εργασία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μυτιλήνη

- Οικονόμου, Δ., Πετράκος, Γ. (2004). Η ανάπτυξη των ελληνικών πόλεων. Διεπιστημονικές προσεγγίσεις αστικής ανάλυσης και πολιτικής, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας-GUTENBERG, Βόλος
- Πασχάλη Α. (2005). Υπαίθριοι χώροι στην πόλη και το αστικό πράσινο: Μελέτη ενός δημοσίου υπαίθριου χώρου - Η πλατεία Ελευθερίας στην πόλη του Βόλου, Μεταπτυχιακή εργασία, ΕΜΠ, Αθήνα
- Πλάτωνος, Μ. (2004). Αχαρναί. Ιστορική και Τοπογραφική Επισκόπηση των Αρχαίων Αχαρνών, των γειτονικών Δήμων και των οχυρώσεων της Πάρνηθας, Δήμος Αχαρνών, Αχαρναί
- Σκιντζής, Κ. (2016). Η έννοια της Ανθεκτικής Πόλης, Έμφαση στην Κοινωνική Ανθεκτικότητα, Μεταπτυχιακή εργασία, ΕΜΠ, Αθήνα
- Σριφτού – Βάθη, Σ. (2009). «Αχαρναί» Από τα προϊστορικά χρόνια μέχρι σήμερα, Εκδόσεις Νομαρχίας Ανατολικής Αττικής
- Χριστοδούλου Π. (2014). Τα Πάρκα Τσέπης ως Εργαλείο Ενίσχυσης της Χωρικής και Κοινωνικής Συνοχής ενός Τόπου: Εφαρμογή στη Δυτική Είσοδο Θεσσαλονίκης, Μεταπτυχιακή εργασία, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη

Ξενόγλωσση

- Bedimo-Rung, A.L., Mowen, A.J., Cohen, D.A., (2005). The significance of parks to physical activity and public health: a conceptual model. Am J Prev Med. Ανακτήθηκε από: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15694524/>
- Burby, R., Deyle, R., Godschalk, D., Olshansky, R., (2000). Creating Hazard Resilient Communities through Land-Use Planning, Natural Hazards Review, USA. Ανακτήθηκε από: https://www.researchgate.net/publication/248880375_Creating_Hazard_Resilient_Communities_through_Land-Use_Planning
- Katz, P. (1994). The New Urbanism, McGraw-Hill, New York.
- Pereira, G., Foster, S., Martin, K., Christian, H., Boruff, B.J., Knuiaman, M., giles-Corti, B. (2012). The association between neighborhood greenness and cardiovascular disease:an observational study. BMC Public Health. Ανακτήθηκε από: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22720780/>
- Sullivan, W. C., Kuo, F. E., & Depooter, S. F. (2004). The fruit of urban nature: Vital neighbourhood spaces. Environment and Behavior. Ανακτήθηκε από: https://www.researchgate.net/publication/249624361_The_Fruit_of_Urban_Nature_Vital_Neighborhood_Spaces

Ιστοσελίδες

Δ1: <https://www.acharnes.gr/>

Δ2: <https://www.acharnes.gr/content/simia-endiaferontos>

Δ3: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%87%CE%B1%CF%81%CE%BD%CE%AD%CF%82_%CE%91%CF%84%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82#%CE%93%CE%B5%CF%89%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%AF%CE%B1

Δ4: <https://el.wikipedia.org/wiki/Πάρνηθα>

Δ5: <https://athinapolias.wordpress.com/2016/10/20/%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%BF%CE%B3%CE%B1%CE%B9%CE%B1/>

Δ6: <https://www.statistics.gr/>

Δ7: https://en.wikipedia.org/wiki/Ebenezer_Howard

Δ8: <https://www.argohellas.net/gok1985.pdf>

Δ9: <https://mapsportal.ypen.gr/maps/>

Δ10: https://www.meteoblue.com/el/%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CF%8C%CF%82/%CE%B5%CE%B2%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AC%CE%B4%CE%B1/%ce%91%cf%87%ce%b1%cf%81%ce%bd%ce%ad%cf%82_%ce%95%ce%bb%ce%bb%ce%ac%ce%b4%ce%b1_265488

Δ11: <https://www.nrpa.org/>

Δ12: http://depts.washington.edu/open2100/pdf/2_OpenSpaceTypes/Open_Space_Types/pocket_parks.pdf

Δ13: https://en.wikipedia.org/wiki/Paley_Park

Δ14: <https://adoptathens.gr/aksones-programmatos/prasino-parka-tsepis/>

Δ15: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CF%80%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%BF

Δ16: <https://www.enikos.gr/society/pocket-parks-pos-gennithike-i-idea-gia-ta-parka-tsepis-tis-athina/1568208/>

Δ17: <https://ofcharacter.tumblr.com/post/41257739308/paley-park-zion-and-been-associates>

Δ18: https://www.researchgate.net/figure/Site-Plan-of-Greenacre-Park-New-York-City-Photo-from-Sasaki-Greenacre-Park_fig25_315665783

Δ19: <https://www.thehighline.org/photos-videos/>

Δ20: <https://resilientcitiesnetwork.org/what-is-urban-resilience/>

Δ21: <https://www.eea.europa.eu/el/themes/biodiversity/intro>